ΑΡΧΗ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ
ΕΞΑΡΤΗΣΕΩΝ ΚΥΠΡΟΥ

ΕΘΝΙΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΓΙΑ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΩΝ ΕΞΑΡΤΗΣΕΩΝ 2021-2028

ΑΡΧΗ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ
ΕΞΑΡΤΗΣΕΩΝ ΚΥΠΡΟΥ

ΕΘΝΙΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΓΙΑ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΩΝ ΕΞΑΡΤΗΣΕΩΝ 2021-2028

ΜΗΝΥΜΑ ΤΟΥ ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΤΗΣ ΚΥΠΡΙΑΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ, Κ. ΝΙΚΟΥ ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗ

ΑΝΑΓΝΩΡΙΖΟΝΤΑΣ τις φανερά αυξημένες προκλήσεις που παρατηρούνται τα τελευταία χρόνια στο πεδίο των παράνομων και νόμιμων εξαρτήσεων και κατ' επέκταση τις αρνητικές συνέπειες των εξαρτητικών συμπεριφορών, ως Πολιτεία θέσαμε ψηλά στη βαθμίδα των προτεραιοτήτων μας, τη σφαιρική αντιμετώπιση του συγκεκριμένου φαινομένου.

Προς τον σκοπό αυτό, λαμβάνοντας υπόψη τις ευρωπαϊκές και διεθνείς κατευθύνσεις, υιοθετήσαμε και εφαρμόζουμε μία ολοκληρωμένη συνεκτική δέσμη πολιτικών, εμπλέκοντας στη διαμόρφωσή τους τις κρατικές υπηρεσίες και τους αρμόδιους Μη Κυβερνητικούς φορείς.

Κύριο στόχο των πολιτικών αυτών απετέλεσε η αναμόρφωση της νομοθεσίας και του ευρύτερου θεσμικού πλαισίου που διέπει το πεδίο των εξαρτήσεων, προκειμένου αυτό να εκσυγχρονιστεί και να καταστεί αποτελεσματικό και προσβάσιμο στο σύνολο των ατόμων που το έχουν ανάγκη.

Και θέλω να εκφράσω την ευαρέσκειά μου και να εξάρω την αποτελεσματικότητα και τη μεθοδικότητα της θεσμοθετημένης αυτής εθνικής προσπάθειας υπουργείων, υπηρεσιών, οργανισμών, μη κυβερνητικών οργανώσεων και φορέων γνώμης και γνώσης, στη βάση της οποίας σημειώθηκε σημαντική πρόοδος.

Καθοριστικός σταθμός στην εν λόγω προσπάθεια υπήρξε η μετεξέλιξη του Αντιναρκωτικού Συμβουλίου Κύπρου στην Αρχή Αντιμετώπισης Εξαρτήσεων Κύπρου με διευρυμένο ρόλο.

Ως ο ανώτατος πλέον συντονιστικός φορέας για τη χάραξη της εθνικής πολιτικής στον τομέα των εξαρτήσεων, ανατέθηκε στην Αρχή, ως εκ των κυριότερων αρμοδιοτήτων και επιπλέον άλλων δράσεων της, η διαμόρφωση της Εθνικής Στρατηγικής για την Αντιμετώπιση των Εξαρτήσεων για την οκταετία 2021 - 2028, ως επίσης η ευθύνη της προώθησης, της παρακολούθησης, της αξιολόγησης και του ελέγχου της εφαρμογής της.

Η εν λόγω Στρατηγική, μέσα από μία επιστημονικά και ανθρωποκεντρικά τεκμηριωμένη προσέγγιση, θέτει στην Πολιτεία και τους λοιπούς εμπλεκόμενους φορείς, τις κατευθύνσεις πολιτικής και τη λήψη των απαιτούμενων μέτρων και πρακτικών, για τη συλλογική και με τον πιο ενδεδειγμένο τρόπο αντιμετώπιση του φαινομένου των εξαρτήσεων.

Βασική επιδίωξη και βούλησή μας είναι η με κάθε τρόπο διασφάλιση της τάχιστης και αποτελεσματικής εφαρμογής της Στρατηγικής, ούτως ώστε, ως και ο στόχος μας, μέσα από τις υψηλές υπηρεσίες διαφώτισης, πρόληψης, θεραπείας και κοινωνικής στήριξης που απορρέουν από την υλοποίηση των δράσεών της, η πατρίδα μας να ξεχωρίσει ως παράδειγμα για την καταπολέμηση του φαινομένου.

Κατεύθυνση η οποία απαιτεί την κοινή συστράτευση στο πλαίσιο της συλλογικής και προσωπικής ευθύνης που αναλογεί στον καθένα.

Δεδομένου του μέχρι στιγμής αξιόλογου και ουσιαστικού παραχθέντος έργου, ως αποτέλεσμα των συνεργειών σε τοπικό και διεθνές επίπεδο, είμαι απολύτως βέβαιος ότι, η Αρχή Αντιμετώπισης Εξαρτήσεων Κύπρου και οι επαγγελματίες στο χώρο των εξαρτήσεων, όσον αφορά την επιτέλεση της υψηλής αποστολής τους, θα έχουν συμπαραστάτη, πέραν της Πολιτείας και των εμπλεκόμενων φορέων, τον κάθε πολίτη.

Νίκος Αναστασιάδης
Πρόεδρος της Κυπριακής Δημοκρατίας

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

ΕΙΝΑΙ ΜΕ ΜΕΓΑΛΗ ΧΑΡΑ και ιδιαίτερο αίσθημα ευθύνης που προλογίζω τη δεύτερη Εθνική Στρατηγική της Κυπριακής πολιτείας για την Αντιμετώπιση των Εξαρτήσεων. Ως Πρόεδρος της Αρχής Αντιμετώπισης Εξαρτήσεων Κύπρου, δεν μπορώ παρά να εκφράσω την ικανοποίηση μου, αναλογιζόμενος το που βρισκόμασταν όταν εκπονούσαμε την πρώτη Εθνική Στρατηγική το 2013 και που έχουμε φτάσει σήμερα που παραδίδουμε στην κοινωνία την Εθνική Στρατηγική για Αντιμετώπιση των Εξαρτήσεων 2021-2028. Ο μεγάλος στόχος που τέθηκε το 2013, το θέμα των εξαρτήσεων (νόμιμων και παράνομων) να αντιμετωπίζεται στο πλαίσιο της Δημόσιας Υγείας, ακολουθώντας τις Ευρωπαϊκές και Διεθνείς πρακτικές, έχει επιτευχθεί σε πολύ μεγάλο βαθμό. Κάτι το οποίο αναδεικνύεται και στην έρευνα γενικού πληθυσμού.

Παρόλο που ήταν πράγματι μεγάλη η πορεία για να φτάσουμε στο σημείο αυτό, με κόπους, επιμονή και υπομονή, υπάρχει ακόμη μακρύς δρόμος μπροστά μας, αφού αναδύονται συνεχώς νέα προβλήματα στον τομέα των εξαρτήσεων που πρέπει να αντιμετωπίσουμε.

Η Εθνική Στρατηγική 2021-2028 είναι το προϊόν μιας μακράς δημιουργικής, διαλογικής, διαδικασίας. Έχει προηγηθεί μια δημόσια διαβούλευση για διάστημα πέραν των τεσσάρων μηνών, στην οποία συμμετείχαν πέραν των 40 θεσμών και φορέων, κομμάτων αλλά και ομάδες πολιτών. Το τελικό αποτέλεσμα είναι μια Στρατηγική ανθρωποκεντρική, ολιστική, ισορροπημένη και επιστημονικά τεκμηριωμένη ως προς την αντιμετώπιση του φαινομένου. Καθοριστικός παράγοντας για την επιτυχή υλοποίηση, ωστόσο, παραμένει η κοινή προσπάθεια, οι συνέργειες σε τοπικό και διεθνές επίπεδο.

Προς αυτή την κατεύθυνση, η δέσμευση της πολιτείας σε ότι αφορά την υλοποίηση των δράσεων της νέας Στρατηγικής είναι δεδομένη και αντικατοπτρίζεται στο χαιρετισμό του Προέδρου της Κυπριακής Δημοκρατίας, κ. Νίκου Αναστασιάδη.

Λέγοντας αυτά θα ήθελα να ευχαριστήσω για ακόμη μια φορά δημόσια τους επαγγελματίες στο χώρο των εξαρτήσεων, οι οποίοι εργάζονται με αφοσίωση και επαγγελματισμό με στόχο την παροχή βοήθειας στα άτομα που εξυπηρετούν. Θα ήθελα ταυτόχρονα να ευχαριστήσω και όλους τους συνεργάτες μου στην ΑΑΕΚ, οι οποίοι με ζήλο και ενθουσιασμό προωθούν την εφαρμογή της Στρατηγικής στην Κύπρο.

Θα ήθελα να στείλω το μήνυμα σε όλους όσοι αντιμετωπίζουν πρόβλημα χρήσης ή/και εξάρτησης ότι η ΑΑΕΚ είναι παρούσα για να τους στηρίξει. Όραμα μας, όραμα της ΑΑΕΚ αλλά και όραμα της Στρατηγικής είναι τα παιδιά, οι νέοι μας αλλά και όλοι οι πολίτες της Κύπρου να έχουν πρόσβαση σε υπηρεσίες πρόληψης, θεραπείας, μείωσης της βλάβης και κοινωνικής στήριξης. Εργαζόμαστε για τη δημιουργία ενός περιβάλλοντος προστασίας και κατανόησης, που να περιορίζει το κοινωνικό στίγμα και να στηρίζει τον κάθε άνθρωπο που χρειάζεται βοήθεια.

Στόχος μας να βρεθούμε όλοι πιο κοντά σε υγιείς τρόπους ζωής.

Δρ. Χρύσανθος Γεωργίου

Πρόεδρος Αρχής Αντιμετώπισης Εξαρτήσεων Κύπρου

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Μήνυμα του Προέδρου της Κυπριακής Δημοκρατίας, κ. Νίκου Αναστασιάδη ... 2

Πρόλογος ... 3

1. Εισαγωγή ... 6

2. Αποτελέσματα της αξιολόγησης της Εθνικής Στρατηγικής για Αντιμετώπιση της Εξάρτησης από Παράνομες Ουσίες και την Επιβλαβή Χρήση Αλκοόλ 2013- 2020 ... 8

3. Ανάλυση της κατάστασης του φαινομένου και των νέων προκλήσεων ... 12

4. Αρχές ... 27

5. Συνάφεια της Εθνικής Στρατηγικής με το Διεθνές Πλαίσιο Αντιμετώπισης των Εξαρτήσεων ... 28

6. Έμφαση στη διάσταση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων ... 30

7. Υλοποίηση Εθνικής Στρατηγικής ... 35

8. Συντονισμός ... 36

9. Πυλώνες εφαρμογής της Εθνικής Στρατηγικής ... 37

   9.1. Πρόληψη ... 39

   9.2. Θεραπεία ... 41

   9.3. Κοινωνική Υποστήριξη ... 42

   9.4. Μείωση της Βλάβης ... 43

   9.5. Μείωση της Προσφοράς ... 43

   9.6. Έρευνα – Εκπαίδευση- Αξιολόγηση ... 44

   9.7. Διεθνής Συνεργασία ... 45

10. Νομοθετικό Πλαίσιο ... 46

11. Κοστολόγηση ... 47

Ευχαριστίες ... 49

Παράρτημα Ι ... 50

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

ΑΔΙΑΜΦΙΣΒΗΤΗΤΑ η χρήση ουσιών και οι εξαρτήσεις γενικότερα επηρεάζουν πολλούς συνανθρώπους μας, επηρεάζουν οικογένειες, επηρεάζουν την κοινωνία στο σύνολο της. Πρόκειται για ένα πολυσύνθετο βιοψυχοκοινωνικό φαινόμενο, το οποίο δεν είναι ένα στενά και μόνο «ατομικό - ψυχολογικό» ή «φαρμακευτικό» ζήτημα. Η πολυδιάστατη και πολυπαραγοντική φύση του προβλήματος, τα αίτια και οι συνέπειες της εξάρτησης χρήζουν ανάλογης πολυθεματικής, ισόρροπης και ολοκληρωμένης αντιμετώπισης.

Η Εθνική Στρατηγική για την Αντιμετώπιση των Εξαρτήσεων 2021- 2028 αποτελεί φυσική συνέχεια της Εθνικής Στρατηγικής για Αντιμετώπιση της Εξάρτησης από Παράνομες Ουσίες και την Επιβλαβή Χρήση του Αλκοόλ 2013- 2020. Πρόκειται για το βασικό κείμενο πολιτικής το οποίο κατευθύνει την πολιτεία και όλους τους εμπλεκόμενους φορείς σε μία συντονισμένη και συλλογική αντιμετώπιση των εξαρτήσεων στην Κύπρο. Η **Αρχή Αντιμετώπισης Εξαρτήσεων Κύπρου (ΑΑΕΚ)**, ο συντονιστικός φορέας της Κύπρου στον τομέα των νόμιμων και παράνομων ουσιών εξάρτησης και της παθολογικής ενασχόλησης με τα τυχερά παιχνίδια, εντός και εκτός του διαδικτύου, με βάση τη νομοθεσία που τη διέπει, είναι υπεύθυνη για το σχεδιασμό και την παρακολούθηση της εφαρμογής της Εθνικής Στρατηγικής.

Η προσέγγιση της Εθνικής Στρατηγικής είναι **ανθρωποκεντρική, ολιστική, ισορροπημένη και επιστημονικά τεκμηριωμένη** ως προς την αντιμετώπιση του φαινομένου. Στην Εθνική Στρατηγική η εξάρτηση είναι θέμα που αφορά πρωτίστως τη δημόσια υγεία.

Απώτεροι στόχοι της Εθνικής Στρατηγικής είναι:

- Η προστασία των παιδιών και των νέων από τη χρήση, τις καταχρήσεις και κάθε μορφής εξαρτήσεις ώστε να μπορούν να φτάσουν στο μέγιστο των δυνατοτήτων τους.
- Η πρόσβαση όλων όσοι χρειάζονται βοήθεια, είτε αφορά χρήστες, είτε αφορά τα άτομα της οικογένειάς τους, τα οποία επηρεάζονται άμεσα, σε θεραπευτικές και άλλες υποστηρικτικές υπηρεσίες. Στόχος είναι να διασφαλίζεται ένας πλουραλισμός

θεραπευτικών επιλογών, που να μπορεί να καλύψει όλες τις ανάγκες και να παρέχεται ποιοτικά, στο καλύτερο δυνατό επίπεδο.

- Η μείωση των θανάτων που συνδέονται άμεσα ή έμμεσα με τη χρήση ουσιών και τις εξαρτήσεις.
- Ο περιορισμός, και εάν είναι δυνατόν, η εξαφάνιση του στίγματος από τα άτομα με ιστορικό εξάρτησης και τις οικογένειές τους.
- Η προστασία της δημόσιας υγείας και της ευημερίας των πολιτών.
- Η διασφάλιση της προστασίας και της ασφάλειας όλης της κοινωνίας, από το σοβαρό, και ιδιαίτερα το οργανωμένο, έγκλημα που συνδέεται με τις παράνομες ουσίες.

Σκοπός της Στρατηγικής είναι τα παιδιά, οι νέοι/ες μας αλλά και όλοι οι πολίτες της κυπριακής κοινωνίας να έχουν πρόσβαση σε υπηρεσίες πρόληψης, θεραπείας, μείωσης της βλάβης, κοινωνικής υποστήριξης, μέσα σε ένα περιβάλλον προστασίας από κάθε είδους εξαρτήσεις.

Στόχος μας είναι η ανάπτυξη δράσεων ώστε τα παιδιά και οι νέοι/ες να υιοθετήσουν υγιή τρόπο ζωής, να τους παρέχονται ευκαιρίες ενδυνάμωσης των δεξιοτήτων τους, να ενισχυθεί η προσωπικότητά τους και να τους δοθούν εκείνα τα εφόδια για υιοθέτηση μιας ποιοτικής και παραγωγικής ζωής, μακριά από εξαρτήσεις. Παράλληλα, τα άτομα που χρειάζονται στήριξη και θεραπεία για θέματα εξαρτήσεων, να αντιμετωπίζονται μέσα στη σφαίρα της δημόσιας υγείας, χωρίς να στιγματίζονται.

Για την επιτυχημένη εφαρμογή της Στρατηγικής και την επίτευξη των επιθυμητών αποτελεσμάτων, απαιτείται η συνέργεια όλων των εμπλεκόμενων φορέων, κρατικών και μη, πολιτικών και πολιτειακών αλλά και του καθενός/ καθεμιάς από εμάς ξεχωριστά μέσα από το ρόλο του γονέα, του φίλου, του επαγγελματία στους τομείς των εξαρτήσεων, της δικαιοσύνης, της υγείας, της εκπαίδευσης. Απαιτείται μία κοινωνική συμμαχία σε όλα τα επίπεδα.

2. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΓΙΑ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΗΣ ΕΞΑΡΤΗΣΗΣ ΑΠΟ ΠΑΡΑΝΟΜΕΣ ΟΥΣΙΕΣ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΒΛΑΒΗ ΧΡΗΣΗ ΑΛΚΟΟΛ 2013- 2020

2.1. ΒΑΣΙΚΑ ΕΠΙΤΕΥΓΜΑΤΑ

ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΩΝ 8 ΧΡΟΝΩΝ εφαρμογής της Εθνικής Στρατηγικής, για την Αντιμετώπιση της Εξάρτησης από Παράνομες Ουσίες και την Επιβλαβή Χρήση Αλκοόλ 2013- 2020, πολλά έχουν επιτευχθεί. Τα πιο σημαντικά επιτεύγματα της περιόδου, επισυνάπτονται στο Παράρτημα Ι.

2.2. ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

Εντός του 2020, η ΑΑΕΚ είχε προβεί σε διαγωνισμό για αγορά υπηρεσιών εξωτερικής αξιολόγησης της Εθνικής Στρατηγικής 2013-2020. Το διαγωνισμό κέρδισε το Trimbos Instituut (Netherlands Institute of Mental Health and Addiction), το οποίο διεκπεραίωσε την αξιολόγηση από τον Μάρτιο- Σεπτέμβριο 2020.

Οι κυριότερες συστάσεις της αξιολόγησης, σε σχέση με τη νέα Στρατηγική 2021-2028, είναι οι εξής:

- Συμπερίληψη των υπηρεσιών θεραπείας των εξαρτήσεων στο Γενικό Σύστημα Υγείας (ΓεΣΥ).
- Διάθεση περισσότερων πόρων στις δραστηριότητες που σχετίζονται με το αλκοόλ και τον καπνό.
- Ενίσχυση των υπηρεσιών κοινωνικής υποστήριξης των ατόμων με ιστορικό εξάρτησης.
- Αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας των προγραμμάτων πρόληψης
- Αύξηση του προϋπολογισμού της ΑΑΕΚ.
- Ενίσχυση της συνεργασίας με τα εμπλεκόμενα Υπουργεία και άλλους φορείς.
- Ενσωμάτωση όλων των εξαρτήσεων σε μια ενοποιημένη στρατηγική.
- Ανακατανομή της χρηματοδότησης, ανά πυλώνα, για την κάλυψη των πραγματικών αναγκών στην Κύπρο, π.χ., αύξηση της χρηματοδότησης στους τομείς της θεραπείας, της κοινωνικής υποστήριξης και της έρευνας.
- Αντιμετώπιση των εξαρτήσεων στη σφαίρα της δημόσιας υγείας και όχι στη σφαίρα της ποινικής δικαιοσύνης και προώθηση δράσεων για αλλαγή της αντίληψης της κοινωνίας, προς αυτή την κατεύθυνση.

Πιο κάτω παρατίθενται οι συστάσεις της αξιολόγησης, ανά πυλώνα.

Πρόληψη

- Διενέργεια αξιολόγησης της αποτελεσματικότητας των προληπτικών προγραμμάτων.
- Ενίσχυση της εφαρμογής των νομοθεσιών ελέγχου διάθεσης και διαφήμισης του αλκοόλ και του καπνού.
- Ευαισθητοποίηση για τους κινδύνους χρήσης αλκοόλ και καπνού και αλλαγή των στάσεων των ανηλίκων και των γονιών τους, για αυτά τα θέματα.
- Προώθηση της έννοιας ασφαλούς κατανάλωσης αλκοόλ, π.χ. ποσότητα της ενδεικνυόμενης κατανάλωσης ανά εβδομάδα.
- Παροχή αντικειμενικής πληροφόρησης για την επίδραση και τους κινδύνους των ουσιών, νόμιμων και παράνομων καθώς και της προβληματικής ενασχόλησης με τα τυχερά παιχνίδια, εντός και εκτός Διαδικτύου, π.χ. μέσω διαδραστικών διαδικτυακών πλατφόρμων.
- Εισαγωγή προγραμμάτων για πρόληψη της χρήσης καπνού και κάνναβης στην Εθνική Φρουρά.
- Αντιμετώπιση της κατάχρησης συνταγογραφούμενων φαρμάκων, π.χ. οπιοειδών.
- Διενέργεια έρευνας και προληπτικών παρεμβάσεων για τη χρήση διεγερτικών ουσιών, όπως η μεθαμφεταμίνες.
- Περιορισμός της διαφήμισης των τυχερών παιχνιδιών και τήρηση των προνοιών της νομοθεσίας για την πρόσβαση των ανηλίκων στα τυχερά παιχνίδια (εντός και εκτός διαδικτύου).
- Αντιμετώπιση της ενασχόλησης με τα τυχερά παιχνίδια ευρύτερα και όχι μόνο της παθολογικής ενασχόλησης.
- Ενίσχυση της συνεργασίας των εμπλεκόμενων φορέων στην Πρόληψη.

Θεραπεία

- Διασφάλιση της ενσωμάτωσης των υπηρεσιών θεραπείας των εξαρτήσεων στο Γενικό Σύστημα Υγείας.
- Προώθηση εξειδικευμένων προγραμμάτων για τους/τις χρήστες διεγερτικών ουσιών, τα άτομα με διπλή διάγνωση (συνοσηρότητα) και τους μετανάστες.
- Ενίσχυση της ποιότητας, των υποδομών και της κάλυψης των θεραπευτικών υπηρεσιών.
- Αξιολόγηση των υφιστάμενων θεραπευτικών προγραμμάτων.
- Αύξηση των θεραπευτικών προγραμμάτων για το αλκοόλ, το κάπνισμα και την παθολογική ενασχόληση με τα τυχερά παιχνίδια (εντός και εκτός Διαδικτύου).
- Πραγματοποίηση σύντομων παρεμβάσεων στο πλαίσιο της πρωτοβάθμιας φροντίδας, για την κατανάλωση αλκοόλ.
- Αντιμετώπιση της κατάχρησης συνταγογραφούμενων οπιοειδών.
- Παροχή πλουραλισμού θεραπευτικών προσεγγίσεων.

Κοινωνική Υποστήριξη

- Δημιουργία ξεχωριστού πυλώνα στο Σχέδιο Δράσης.
- Ενίσχυση των εναλλακτικών επιλογών αντί της φυλάκισης.
- Δημιουργία χώρου προσωρινής διαμονής αποφυλακισθέντων και halfway house.
- Εκπαίδευση μελών του δικαστικού συστήματος.
- Συμπερίληψη κοινωνικών λειτουργών σε υπηρεσίες- κλειδιά.

Μείωση της βλάβης

- Εισαγωγή νέων προγραμμάτων άμεσης πρόσβασης και μείωσης της βλάβης στη Λεμεσό ή/και στην Πάφο.
- Διευκόλυνση της πρόσβασης σε ναλοξόνη.
- Επέκταση των επιλογών για θεραπεία υποκατάστασης, όπως με τις ουσίες μεθαδόνη, διαμορφίνη κ.ά..
- Αύξηση των αυτόματων μηχανών μείωσης της βλάβης και της γεωγραφικής τους κάλυψης.
- Συμπερίληψη υπηρεσιών μείωσης της βλάβης εντός των φυλακών, π.χ., προφυλακτικά, σύριγγες.
- Παροχή υπηρεσιών μείωσης της βλάβης σε χρήστες διεγερτικών ουσιών.
- Ανάπτυξη ενός κέντρου τύπου one-stop-shop, το οποίο θα παρέχει, μεταξύ άλλων, θεραπεία υποκατάστασης, υπηρεσίες υγείας, νομική και οικονομική στήριξη.
- Εισαγωγή χώρου ασφαλούς χρήσης.
- Διενέργεια ελέγχων ουσιών (drug checking).
- Εμπλοκή και εκπαίδευση ομοτίμων στα θέματα μείωσης της βλάβης.
- Αύξηση της πρόσβασης στη θεραπεία της Ηπατίτιδας Γ.
- Αναθεώρηση και βελτίωση της εφαρμογής του νάρκοτεστ.
- Προώθηση δράσεων μείωσης της βλάβης για το αλκοόλ και για το θέμα της οδήγησης υπό την επήρεια ουσιών.
- Ανάπτυξη δράσεων μείωσης της βλάβης για το κάπνισμα, π.χ. για το παθητικό κάπνισμα.
- Ανάπτυξη δράσεων μείωσης της βλάβης για την παθολογική ενασχόληση με τα τυχερά παιχνίδια, εντός και εκτός Διαδικτύου.

Μείωση της προσφοράς

- Αύξηση των ελέγχων της εφαρμογής των νομοθεσιών για το αλκοόλ και το κάπνισμα.
- Αναθεώρηση της νομοθεσίας για την οδήγηση, υπό την επήρεια αλκοόλ και ουσιών.
- Συνέχιση των δραστηριοτήτων για μείωση της διακίνησης ουσιών και πρόληψη της νομιμοποίησης των εσόδων, από παράνομες δραστηριότητες.
- Αύξηση της φορολογίας των καπνικών προϊόντων.

Διεθνής συνεργασία

- Ενθάρρυνση της ανταλλαγής διεθνών βέλτιστων πρακτικών με άλλες χώρες.
- Αύξηση της παρουσίας της ΑΑΕΚ σε ευρωπαϊκό επίπεδο.
- Διατήρηση και ενίσχυση των διεθνών σχέσεων της ΑΑΕΚ.

Έρευνα, Εκπαίδευση, Αξιολόγηση

- Ανάπτυξη νέων δεικτών παρακολούθησης του αλκοόλ, του καπνού και της ενασχόλησης με τα τυχερά παιχνίδια, εντός και εκτός Διαδικτύου.
- Βελτίωση της συλλογής δεδομένων των υφιστάμενων δεικτών, όπως η θνησιμότητα και τα λοιμώδη νοσήματα.
- Αύξηση των ερευνητικών δραστηριοτήτων, ειδικά για το αλκοόλ, τον καπνό και την ενασχόληση με τυχερά παιχνίδια, εντός και εκτός Διαδικτύου.
- Αξιολόγηση των υφιστάμενων προγραμμάτων, ειδικά της πρόληψης.
- Αύξηση των πόρων που επενδύονται στον τομέα της έρευνας.

Περισσότερες πληροφορίες σε σχέση με τα αποτελέσματα της αξιολόγησης, υπάρχουν στην ιστοσελίδα της ΑΑΕΚ: www.naac.org.cy.

3. ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΤΟΥ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟΥ ΚΑΙ ΤΩΝ ΝΕΩΝ ΠΡΟΚΛΗΣΕΩΝ

Η καταγραφή της κατάστασης του φαινομένου των εξαρτησιογόνων ουσιών στην Κύπρο, με βάση συγκεκριμένους επιδημιολογικούς δείκτες που έχουν τεθεί ως προτεραιότητα από το Ευρωπαϊκό Κέντρο Παρακολούθησης Ναρκωτικών και Τοξικομανίας (EMCDDA), αποτελεί αρμοδιότητα της ΑΑΕΚ, μέσω του Τμήματος Παρακολούθησης/ΕΚΤΕΠΝ. Οι δείκτες αυτοί αποτελούν τη βάση για τη διαμόρφωση έγκυρης, αντικειμενικής και τεκμηριωμένης εικόνας του φαινομένου των εξαρτησιογόνων ουσιών στη χώρα μας.

Η συλλογή αξιόπιστων στοιχείων για τον κάθε δείκτη, προϋποθέτει την προαγωγή και ενίσχυση της έρευνας, για συνεχή εμπλουτισμό των επιστημονικών δεδομένων. Για το λόγο αυτό, το Τμήμα Παρακολούθησης αναλαμβάνει διάφορες πρωτοβουλίες για τη διεξαγωγή και προώθηση μελετών, που θα βοηθήσουν στην ολοκληρωμένη παρουσίαση της κατάστασης των παράνομων ουσιών εξάρτησης στην Κύπρο.

Δείκτης Επικράτησης της Χρήσης στο Γενικό και Μαθητικό Πληθυσμό

ΕΠΙΚΡΑΤΗΣΗ ΤΗΣ ΧΡΗΣΗΣ ΣΤΟ ΓΕΝΙΚΟ ΠΛΗΘΥΣΜΟ

Για την εφαρμογή του δείκτη επικράτησης της χρήσης στο γενικό και μαθητικό πληθυσμό, διεξάγονται έρευνες στα κράτη μέλη με κοινά εργαλεία και μεθοδολογία, ώστε να προκύπτουν συγκρίσιμα στοιχεία. Στην Κύπρο διεξάγονται σε συστηματική βάση (κάθε 3 χρόνια) η έρευνα γενικού πληθυσμού (με εύρος ηλικίας 15-64 έτη) και (κάθε 4 χρόνια) η Πανευρωπαϊκή έρευνα μαθητικού πληθυσμού - ESPAD (με εύρος ηλικίας 15-16 έτη). Κατά το 2019 διεξήχθη η πέμπτη έρευνα γενικού πληθυσμού στην Κύπρο.

Ο γενικός στόχος της έρευνας είναι η εκτίμηση της χρήσης νόμιμων και παράνομων ψυχοδραστικών ουσιών καθώς και εξαρτητικών συμπεριφορών στο γενικό πληθυσμό ηλικίας 15- 64 ετών. Η έρευνα διερευνά επιπλέον, τις στάσεις και τις αντιλήψεις του πληθυσμού σε θέματα που σχετίζονται με τη χρήση ουσιών.

Πιο κάτω παρουσιάζονται τα κύρια αποτελέσματα της έρευνας:

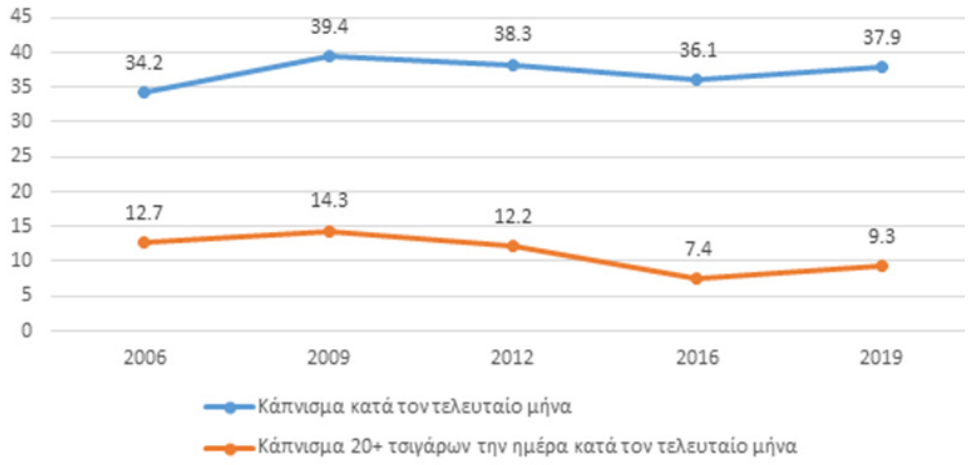
Νόμιμες ουσίες

Κάπνισμα

Όπως φαίνεται πιο κάτω, σχεδόν το 38% του πληθυσμού ανέφερε κάπνισμα κατά τον τελευταίο μήνα, ενώ 9,3% καπνίζει περισσότερα από 20 τσιγάρα την ήμερα. Σε σύγκριση με το 2016 παρατηρείται στατιστικά σημαντική αύξηση ατόμων που καπνίζουν 20+ τσιγάρα ημερησίως. Τέτοιο «βαρύ» κάπνισμα εντοπίζεται κυρίως σε άντρες, 45-64 ετών, οι οποίοι διαμένουν σε προσφυγικούς συνοικισμούς αστικών περιοχών.

Ταυτόχρονα, σημαντικό είναι να αναφερθεί ότι το 52% των καπνιστών (αυτών που κάπνισαν κατά το τελευταίο έτος) προσπάθησαν να διακόψουν το κάπνισμα.

ΚΑΠΝΙΣΜΑ ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΤΕΛΕΥΤΑΙΟ ΜΗΝΑ (%) ΣΤΟ ΓΕΝΙΚΟ ΠΛΥΘΥΣΜΟ

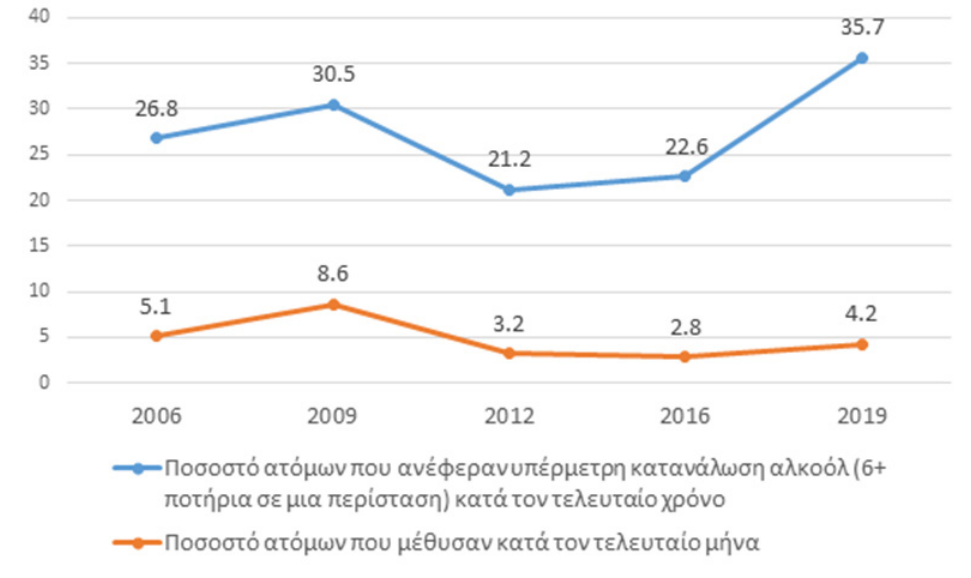
Αλκοόλ

Το 62% του γενικού πληθυσμού της Κύπρου έχει αναφέρει κατανάλωση αλκοόλ, κατά τον τελευταίο μήνα.

Κατά την ίδια χρονική περίοδο, έχει μεθύσει τουλάχιστο μία φορά το 4,2% του πληθυσμού, παρουσιάζοντας στατιστικά σημαντική αύξηση σε σχέση με το αντίστοιχο ποσοστό που καταγράφηκε το έτος 2016, όπως απεικονίζεται πιο κάτω. Παράλληλα, όπως φαίνεται στο πιο κάτω γράφημα, σημαντική αύξηση παρουσιάζεται στην υπέρμετρη κατανάλωση αλκοόλ (6+ αλκοολούχα ποτά σε μια περίσταση, κατά τον τελευταίο χρόνο), μια συμπεριφορά που αναφέρθηκε από το 35,7% του πληθυσμού.

Τα ψηλότερα ποσοστά μέθης, κατά τον τελευταίο μήνα, εντοπίζονται ανάμεσα σε νεαρούς άντρες 15-24 ετών, οι οποίοι διαμένουν σε πόλεις, (ειδικά στην υποομάδα 19-22 ετών, ανάμεσα στους οποίους το ποσοστό μέθης τον τελευταίο μήνα ανήλθε στο 12,6%, ενώ στους ανήλικους 15-18 ετών στο 7,5%). Ταυτόχρονα, η υπέρμετρη κατανάλωση

ΜΕΘΗ ΚΑΙ ΥΠΕΡΜΕΤΡΗ ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗ ΑΛΚΟΟΛ

αλκοόλ είναι συχνότερη ανάμεσα σε άντρες που διαμένουν σε προσφυγικούς συνοικισμούς αγροτικών περιοχών (χωρίς σημαντικές διαφορές με βάση την ηλικιακή ομάδα).

Το ποσοστό των ατόμων που πίνουν έξι ή περισσότερα ποτά σε μία περίσταση μία ή περισσότερες φορές σε εβδομαδιαία βάση ανέρχεται σε 5,9% (παρουσιάζοντας στατιστικά σημαντική αύξηση σε σχέση με το 2016), ενώ το ποσοστό του πληθυσμού που φαίνεται να αντιμετωπίζει πρόβλημα εξάρτησης από το αλκοόλ ανέρχεται στο 4.5%.

Ενασχόληση με τα τυχερά παιχνίδια, εντός και εκτός Διαδικτύου

Το ποσοστό του γενικού πληθυσμού που έχει ασχοληθεί με στοιχήματα μέσα στους τελευταίους 12 μήνες ανέρχεται σε 23,2%, ενώ η εντατική ενασχόληση με τα τυχερά παιχνίδια, εντός και εκτός Διαδικτύου, (2-3 φορές την εβδομάδα), αναφέρθηκε από το 3,2% του πληθυσμού.

Τα ψηλότερα ποσοστά εντοπίστηκαν ανάμεσα σε νέους άνδρες 25-34 ετών, οι οποίοι διαμένουν σε προσφυγικούς συνοικισμούς αγροτικών περιοχών.

Το πιο δημοφιλές παιγνίδι είναι η κατηγορία λόττο, τζόκερ. Εννέα σχεδόν στα δέκα άτομα που στοιχηματίζουν ασχολούνται με αυτήν την κατηγορία παιγνιδιών. Οι μισοί σχεδόν (46,2%) ασχολούνται με το λόττο/τζόκερ μια φορά το μήνα και οι υπόλοιποι (42,1%) το κάνουν πιο συχνά.

Δύο στους δέκα ασχολούνται με στοιχήματα σε αθλήματα/ διαγωνισμούς ζώων, ενώ πιο αραιά είναι η ενασχόληση με φρουτάκια και παιγνίδια με τράπουλα/ ζάρια (11,5% και 12,3% αντίστοιχα).

Παράνομες ουσίες

Η κάνναβη παραμένει η πιο διαδεδομένη παράνομη ουσία χρήσης στο γενικό πληθυσμό (περίπου 14%, έστω και μια φορά στη ζωή), παρουσιάζοντας διαχρονική αύξηση. Σημαντικό στο σημείο αυτό είναι να αναφερθεί ότι το ποσοστό της δοκιμής της κάνναβης στο γενικό πληθυσμό (χρήση έστω και μια φορά σε όλη τη ζωή) είναι αναμενόμενο να αυξάνεται συνεχώς και δεν αντικατοπτρίζει το πρόβλημα της χρήσης. Πιο πρόσφατη χρήση (τον τελευταίο χρόνο και τον τελευταίο μήνα) είναι πιο ενδεικτικοί δείκτες και οι διαχρονικές τάσεις αποτυπώνουν με περισσότερη ακρίβεια το φαινόμενο.

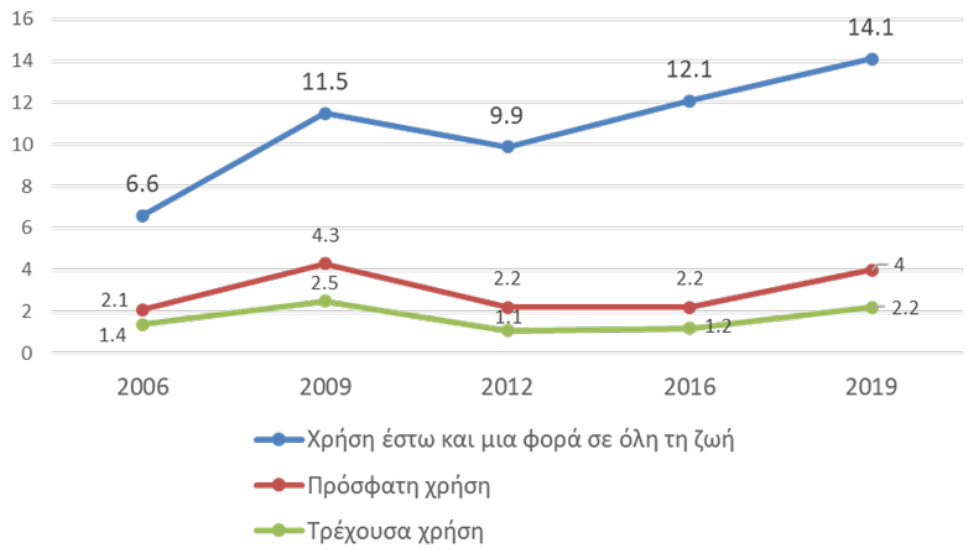
Όπως απεικονίζεται πιο κάτω, εκτός από τη χρήση κάνναβης, έστω και μια φορά στη ζωή, αύξηση παρουσιάζεται και στη χρήση της ουσίας, τόσο κατά τον τελευταίο χρόνο, όσο και τον τελευταίο μήνα. Τα πιο ψηλά ποσοστά χρήσης, και κατά τις δύο χρονικές περιόδους, εντοπίζονται ανάμεσα σε νεαρούς άντρες 15-34 ετών που διαμένουν σε πόλεις.

Τα ψηλότερα ποσοστά χρήσης της ουσίας κατά τον τελευταίο μήνα εντοπίζονται ανάμεσα σε νέους/ες 19-25 ετών, το οποίο φτάνει στο 6%, σε σύγκριση με το 2,2% του συνόλου του πληθυσμού.

Σε ότι αφορά άλλες παράνομες ψυχοδραστικές ουσίες, η χρήση τους έστω και μια φορά στη ζωή αναφέρθηκε από πολύ μικρό αριθμό ατόμων (κοκαΐνη από 1,8% του πληθυσμού, τα χάπια τύπου Έκστασι από 1,2% και οι αμφεταμίνες από 0,8%).

Παρόλη την αύξηση στη χρήση παράνομων ουσιών (ειδικά της κάνναβης), σε σχέση με τη γενική κατάσταση στην Ευρώπη, η Κύπρος συγκαταλέγεται στις χώρες με τα χαμηλότερα ποσοστά χρήσης παράνομων ουσιών.

ΕΠΙΚΡΑΤΗΣΗ ΤΗΣ ΧΡΗΣΗΣ ΚΑΝΝΑΒΗΣ (%) ΑΝΑ ΕΤΟΣ

Στάσεις και αντιλήψεις

Όσον αφορά στις αντιλήψεις των Κυπρίων για το αλκοόλ και τις πολιτικές που το συνοδεύουν, εντοπίστηκε ότι σε γενικές γραμμές, είναι έτοιμοι να υποστηρίξουν περιοριστικές πολιτικές που έχουν να κάνουν με πιο αυστηρά μέτρα τροχαίας, περισσότερους ελέγχους άλκοτεστ, ενώ θεωρούν ότι τα επιτρεπτά επίπεδα αλκοόλ, κατά την οδήγηση, πρέπει να είναι όσο το δυνατό πιο αυστηρά. Παράλληλα, η πλειοψηφία συμφωνεί ότι οι δημόσιες αρχές πρέπει να δράσουν, ώστε να προστατέψουν τον κόσμο από τις συνέπειες της κατανάλωσης αλκοόλ. Οι απόψεις διχάζονται σε ό,τι αφορά την αύξηση των φόρων αλκοόλ και τη μείωση των σημείων πώλησης, σε περίπτωση που διαπιστωθεί ότι γίνεται υπερβολική χρήση. Σε σχέση με την απαγόρευση της διαφήμισης αλκοόλ και την άρση περιορισμών στην εμπορία αλκοόλ η πλειοψηφία τείνει να διαφωνεί.

Επίσης, τέσσερις στους δέκα (42,8%) θεωρούν ότι το όριο ηλικίας για αγορά αλκοολούχων ποτών πρέπει να είναι τα 18 χρόνια, ενώ αρκετοί πρότειναν την αύξηση του ορίου στα 20 χρόνια (25,1%).

Σε ότι αφορά τις παράνομες ουσίες, έξι στα δέκα άτομα (58,6%), βλέπουν τους χρήστες ουσιών περισσότερο ως ασθενείς, δηλαδή ως άτομα που χρήζουν βοήθειας και μόνο 3,9% τους βλέπει περισσότερο ως εγκληματίες. Υπάρχει όμως και ένα 16,3% που θεωρεί τους χρήστες ουσιών και εγκληματίες και ασθενείς, ποσοστό που είναι αυξημένο σε σχέση με το 2016 (14,1%). Το ποσοστό των ατόμων που θεωρεί τους χρήστες περισσότερο, ως ασθενείς, καταγράφεται υψηλότερο ανάμεσα σε μεγαλύτερες ηλικιακές ομάδες (45-64 ετών), γυναίκες, καθώς και άτομα με τριτοβάθμια εκπαίδευση.

Επίσης, δύο στους τρεις Κύπριους διαφωνούν με τη νομιμοποίηση της κάνναβης (64,1%), αλλά διαχρονικά παρατηρείται μία αυξητική τάση στο ποσοστό που είναι σύμφωνο με τη νομιμοποίηση της.

ΕΠΙΚΡΑΤΗΣΗ ΤΗΣ ΧΡΗΣΗΣ ΣΤΟ ΜΑΘΗΤΙΚΟ ΠΛΗΘΥΣΜΟ

Με σκοπό την εκτίμηση της έκτασης και των προτύπων χρήσης νόμιμων και παράνομων εξαρτησιογόνων ουσιών, καθώς και άλλων εξαρτητικών συμπεριφορών στο μαθητικό πληθυσμό, διεξάγεται κάθε 4 χρόνια το Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα Ερευνών στον Μαθητικό Πληθυσμό, σχετικά με το Αλκοόλ και τα άλλα Ναρκωτικά έρευνα ESPAD (European School Survey Project on Alcohol and other Drugs), ανάμεσα σε μαθητές 16 ετών των δημοσίων και ιδιωτικών σχολείων. Η Κύπρος συμμετέχει, στο εν λόγω πρόγραμμα, από το έτος 1995 (συνεργασία της Αρχής Αντιμετώπισης Εξαρτήσεων Κύπρου, ΚΕΝΘΕΑ και του Υπουργείου Παιδείας, Πολιτισμού, Αθλητισμού και Νεολαίας).

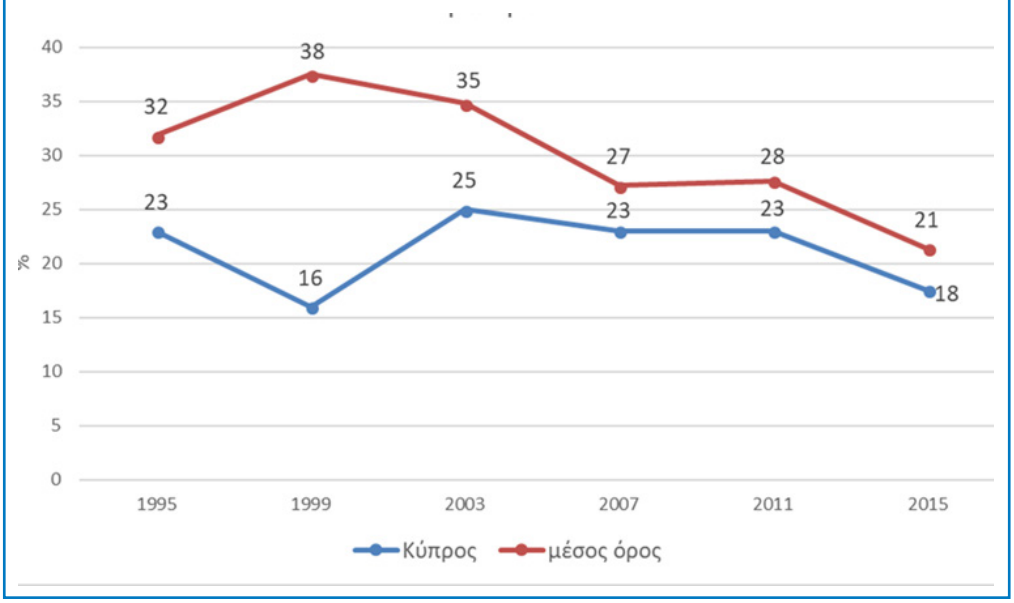
Αν και η πιο πρόσφατη έρευνα διεξήχθηκε κατά το έτος 2019, τα αποτελέσματα της θα παρουσιαστούν από το Ευρωπαϊκό Κέντρο Παρακολούθησης Ναρκωτικών και Τοξικομανίας τον Νοέμβριο 2020.

Νόμιμες ουσίες

Κάπνισμα

Το κάπνισμα κατά τον τελευταίο μήνα αναφέρθηκε από το 18% των μαθητών/τριών της Κύπρου και από το έτος 2003 παρατηρείται σταθερή μείωση του ποσοστού αυτού. Όπως διαφαίνεται πιο κάτω, η Κύπρος βρίσκεται κάτω από τον μέσο όρο της έρευνας και ακολουθεί την ίδια πτωτική τάση:

ΚΑΠΝΙΣΜΑ ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΤΕΛΕΥΤΑΙΟ ΜΗΝΑ ΑΝΑΜΕΣΑ ΣΤΟ ΣΥΝΟΛΟ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ

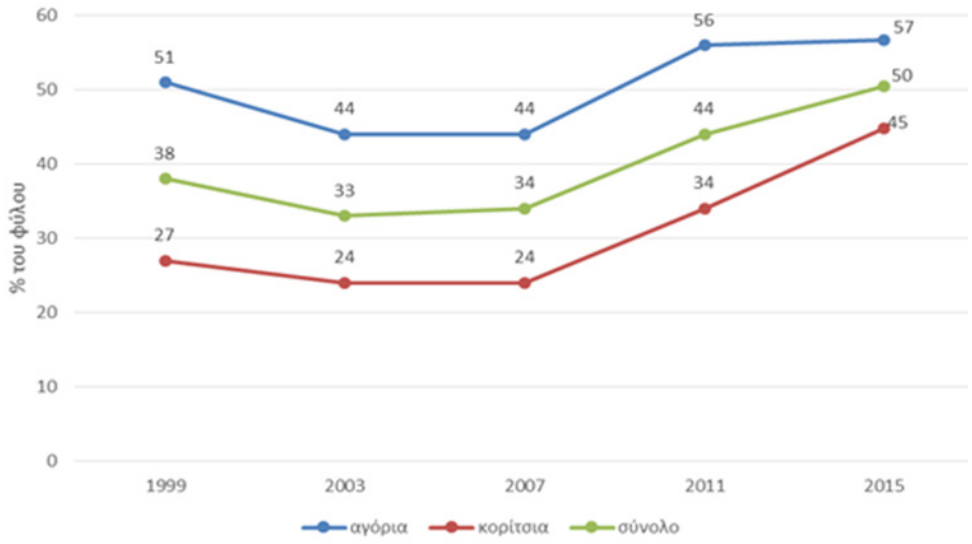

Αλκοόλ

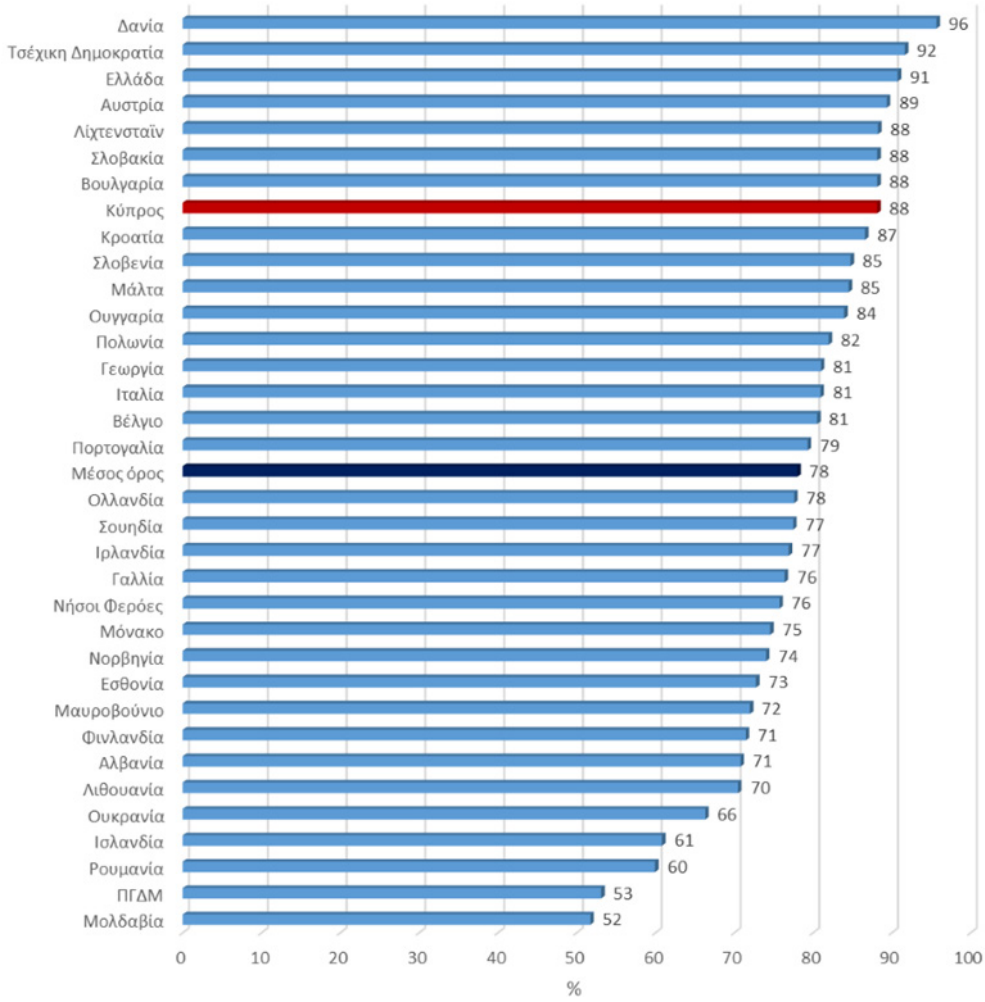
Σε ότι αφορά την υπέρμετρη κατανάλωση αλκοόλ από 16-χρονους/ες μαθητές/τριες, παρατηρείται ανησυχητική αύξηση στη συμπεριφορά αυτή, ειδικά ανάμεσα στα κορίτσια, όπως απεικονίζεται στο πιο κάτω γράφημα. Επίσης, σε σύγκριση με τον μέσο όρο της έρευνας, το ποσοστό μαθητών/τριών που αναφέρουν αυτή την συμπεριφορά ξεπερνά κατά πολύ τον ευρωπαϊκό μέσο όρο.

Ανησυχητική είναι επίσης η πρόσβαση στα αλκοολούχα ποτά από ανήλικους/ες, αφού με βάση τα ευρήματα της έρευνας, η Κύπρος ξεπερνά κατά πολύ τον μέσο ευρωπαϊκό όρο, με σχεδόν 8 στους 10 μαθητές/τριες να αναφέρουν πως είναι εύκολο/ πολύ εύκολο να βρουν αλκοόλ, όπως φαίνεται στο πιο κάτω γράφημα.

ΥΠΕΡΜΕΤΡΗ ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗ ΑΛΚΟΟΛ (5+ ΠΟΤΑ ΣΕ ΜΙΑ ΠΕΡΙΣΤΑΣΗ) ΚΑΤΑ ΤΙΣ ΤΕΛΕΥΤΑΙΕΣ 30 ΗΜΕΡΕΣ

ΑΝΤΙΛΑΜΒΑΝΟΜΕΝΗ ΔΙΑΘΕΣΙΜΟΤΗΤΑ ΑΛΚΟΟΛ (ΠΟΣΟΣΤΟ ΜΑΘΗΤΩΝ ΠΟΥ ΑΠΑΝΤΗΣΕ ΟΤΙ ΕΙΝΑΙ ΕΥΚΟΛΟ/ΠΟΛΥ ΕΥΚΟΛΟ ΝΑ ΤΟ ΒΡΟΥΝ ΑΝ ΤΟ ΘΕΛΗΣΟΥΝ

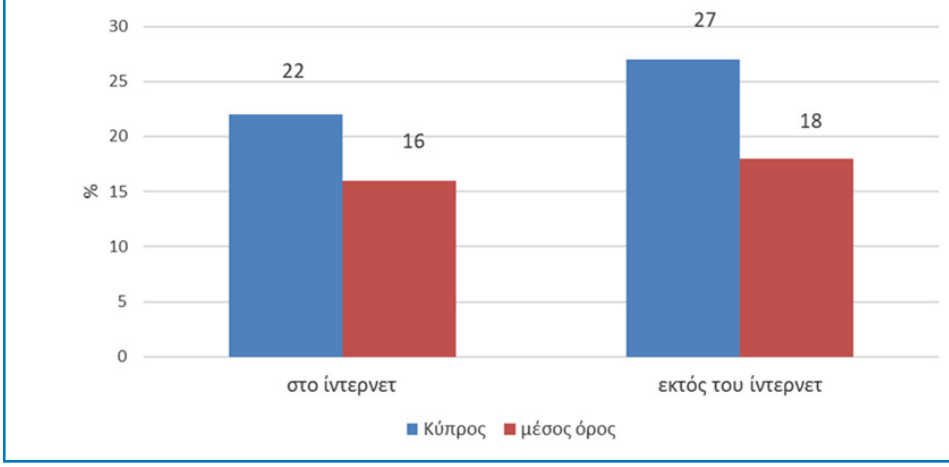

Στοιχηματισμός/ ενασχόληση με τα τυχερά παιχνίδια, εντός και εκτός Διαδικτύου

Ανησυχητικά είναι τα ποσοστά στοιχηματισμού ανάμεσα στους μαθητές της Κύπρου, αφού, όπως φαίνεται στο πιο κάτω γράφημα, το ποσοστό αυτό τόσο εντός του Διαδικτύου, όσο και εκτός, ξεπερνά κατά πολύ τον μέσο όρο της έρευνας.

Τα πιο δημοφιλή παιχνίδια, στα οποία στοιχηματίζουν χρήματα οι ανήλικοι/ες μαθητές/τριες είναι παιχνίδια όπως το λόττο, τζόκερ, κίνο κλπ., ακολουθούμενα από στοιχήματα σε αθλήματα και παιχνίδια με τράπουλα ή ζάρια.

ΠΟΣΟΣΤΟ ΜΑΘΗΤΩΝ ΠΟΥ ΣΤΟΙΧΗΜΑΤΙΣΕ ΧΡΗΜΑΤΑ ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΤΕΛΕΥΤΑΙΟ ΧΡΟΝΟ

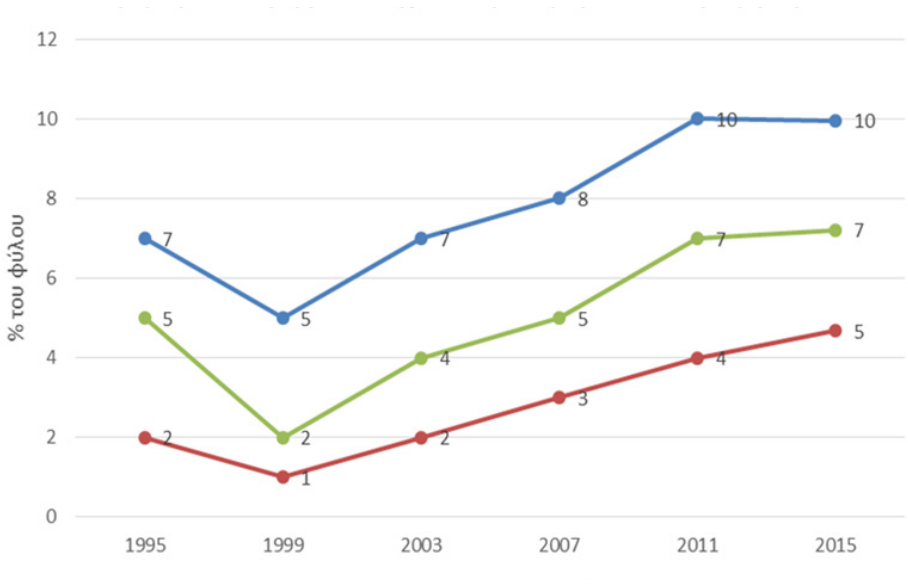

Χρήση παράνομων ψυχοδραστικών ουσιών

Όπως και στο γενικό πληθυσμό, έτσι και ανάμεσα στους/τις μαθητές/τριες η πιο διαδεδομένη ουσία χρήσης είναι η κάνναβη. Σε αντίθεση όμως με το γενικό πληθυσμό, ανάμεσα σε ανήλικους/ες ο δείκτης χρήσης έστω και μια φορά σε όλη τη ζωή είναι σημαντικός και αντικατοπτρίζει το μέγεθος του φαινομένου ανάμεσα σε ανήλικους/ες.

Όπως φαίνεται στο πιο κάτω γράφημα, διαχρονικά φαίνεται μια αύξηση στο ποσοστό των μαθητών/τριών που δοκιμάζουν την κάνναβη. Με βάση τα αποτελέσματα των δύο τελευταίων ερευνών, όπως και στην περίπτωση του αλκοόλ, η αύξηση αυτή είναι πιο μεγάλη ανάμεσα στα κορίτσια.

ΧΡΗΣΗ ΚΑΝΝΑΒΗΣ ΤΟΥΛΑΧΙΣΤΟΝ ΜΙΑ ΦΟΡΑ ΣΕ ΟΛΗ ΤΗ ΖΩΗ

Παρόλη την αύξηση αυτή, σε σχέση με τον μέσο όρο της έρευνας, η Κύπρος συγκαταλέγεται στις χώρες με τα χαμηλότερα ποσοστά χρήσης παράνομων ουσιών, όπως φαίνεται πιο κάτω:

ΧΡΗΣΗ ΚΑΝΝΑΒΗΣ ΤΟΥΛΑΧΙΣΤΟΝ ΜΙΑ ΦΟΡΑ ΣΕ ΟΛΗ ΤΗ ΖΩΗ

Δείκτης Αίτησης Θεραπείας

Ο δείκτης αφορά στη συστηματική καταγραφή των χαρακτηριστικών όλων των χρηστών που ζητούν βοήθεια, από όλα τα συμβουλευτικά και θεραπευτικά προγράμματα της χώρας. Τα στοιχεία για την αίτηση για θεραπεία προσφέρουν χρήσιμες πληροφορίες σε όσους φορείς παρέχουν θεραπεία, αλλά και σε όσους σχεδιάζουν τη δημιουργία υπηρεσιών.

Όπως φαίνεται πιο κάτω, κατά το έτος 2019, καταγράφηκαν στη θεραπεία 1404 άτομα, εκ των οποίων οι 588, δηλ. 42% ήταν «νέοι» χρήστες, αυτοί δηλαδή που ζήτησαν θεραπεία για πρώτη φορά στη ζωή τους, κατά το συγκεκριμένο έτος.

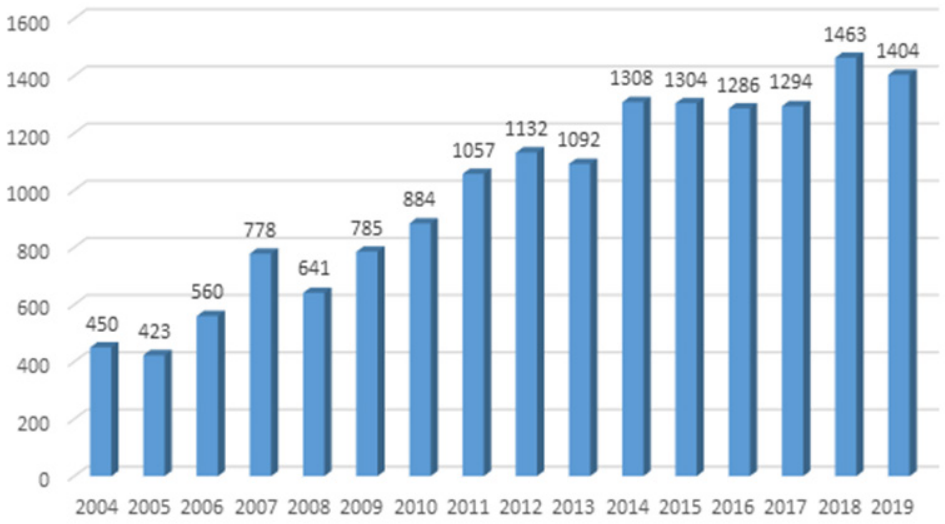
Παρά τη σχετική σταθερότητα στον αριθμό των ατόμων που αιτούνται θεραπείας τα τελευταία χρόνια, διαχρονικά υπάρχει μια μεγάλη αύξηση των ατόμων που αναζητούν βοήθεια, λόγω χρήσης παράνομων εξαρτησιογόνων ουσιών. Η αύξηση αυτή, πέραν από την πραγματική αύξηση των ατόμων που κάνουν χρήση εξαρτησιογόνων ουσιών, ενδέχεται να οφείλεται και σε άλλους παράγοντες, όπως:

- Μείωση του στιγματισμού που συνδέεται με τη χρήση παράνομων εξαρτησιογόνων ουσιών, κάτι που διευκολύνει την αναζήτηση θεραπείας. Το θέμα αυτό αποτελεί σημαντική προτεραιότητα για την ΑΑΕΚ και αποτέλεσε αντικείμενο μέτρησης της στάσης του γενικού πληθυσμού απέναντι σε χρήστες ουσιών. Όπως καταδεικνύεται μέσα από τις έρευνες γενικού πληθυσμού που διενεργεί η ΑΑΕΚ, φαίνεται να υπάρχει μια στροφή στην αντίληψη της κοινωνίας, ως προς τους χρήστες. Συγκεκριμένα, ενώ παλιότερα η πλειοψηφία της κοινωνίας αντιμετώπιζε τους χρήστες περισσότερο ως εγκληματίες, σε πρόσφατες έρευνες φαίνεται να υπάρχει μια στροφή στην αντίληψη των ατόμων που κάνουν χρήση περισσότερο ως άτομα που χρειάζονται βοήθεια/ θεραπεία. Συγκεκριμένα, με βάση τα ευρήματα της πιο πρό-

σφατης έρευνας γενικού πληθυσμού, που διεξήχθη κατά το έτος 2019, φαίνεται πως έξι στα δέκα άτομα βλέπουν τους χρήστες ουσιών περισσότερο, ως άτομα που χρήζουν βοήθειας και μόνο 3,9% τους βλέπει περισσότερο ως εγκληματίες. Το γεγονός αποτελεί ένδειξη της μετάθεσης του φαινομένου της χρήσης από τη σφαίρα της εγκληματικότητας στη σφαίρα της δημόσιας υγείας, που μειώνει τον στιγματισμό που ως συνέπεια, βοηθά τα άτομα αυτά να αποταθούν για βοήθεια.

- Εφαρμογή του πρωτοκόλλου παραπομπής νεαρών συλληφθέντων από την ΥΚΑΝ σε θεραπευτικά προγράμματα. Ο σημαντικός και αυξανόμενος αριθμός των ατόμων που συλλαμβάνονται για πρώτη φορά από την ΥΚΑΝ, για αδικήματα σχετιζόμενα με τη χρήση και αντί της δικαστικής οδού, παραπέμπονται σε θεραπεία, συμβάλλει σημαντικά στην αύξηση του συνολικού των ατόμων που καταγράφονται στη θεραπεία τα τελευταία χρόνια. Τα άτομα αυτά στις πλείστες περιπτώσεις είναι χρήστες κάνναβης, καθώς επίσης δεν έχουν φτάσει στο στάδιο της εξάρτησης. Με αυτό τον τρόπο, ο εντοπισμός τους από την ΥΚΑΝ επιτρέπει στην έγκαιρη παρέμβαση και πρόληψη της προβληματικής χρήσης, που επιφέρει σοβαρές συνέπειες στο άτομο το ίδιο και το περιβάλλον του.

ΧΡΗΣΗ ΚΑΝΝΑΒΗΣ ΤΟΥΛΑΧΙΣΤΟΝ ΜΙΑ ΦΟΡΑ ΣΕ ΟΛΗ ΤΗ ΖΩΗ

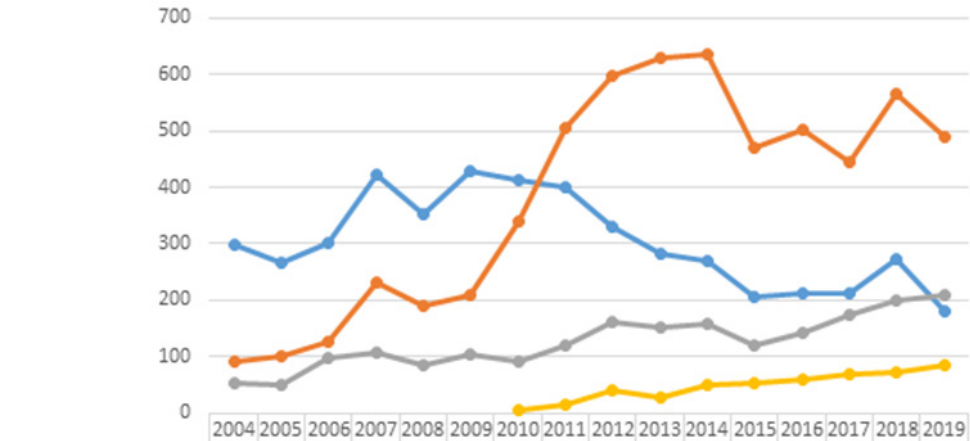

Από το σύνολο ατόμων που καταγράφηκαν στη θεραπεία, κατά το έτος 2019, οι 165 ήταν γυναίκες (12%), ενώ η μέση ηλικία έφτασε στα 31,2 έτη (31,1 για τους άντρες και 29,8 για γυναίκες).

Σε ότι αφορά την κύρια ουσία κατάχρησης που αναφέρθηκε από τα άτομα που καταγράφηκαν στη θεραπεία, κατά το έτος 2019, η κάνναβη με ποσοστό 50% παραμένει η πρώτη ουσία κατάχρησης, ακολουθούμενη από τα οπιούχα (22%), την κοκαΐνη (19%) και μεθαμφεταμίνη (8,2%).

Όπως φαίνεται στο πιο κάτω γράφημα, κατά τα τελευταία έτη, παρόλη την αύξηση κατά το έτος 2018, οι χρήστες ηρωίνης, οι οποίοι ξεκινούν τη θεραπεία το συγκεκριμένο έτος, φαίνεται να μειώνονται, ενώ παράλληλα διαχρονική αύξηση παρατηρείται στον αριθμό των ατόμων που ξεκινούν τη θεραπεία, λόγω χρήσης κάνναβης. Ο εντοπισμός τους οφείλεται, μεταξύ άλλων στην εφαρμογή του πρωτοκόλλου παραπομπής νεαρών συλληφθέντων από την ΥΚΑΝ στα θεραπευτικά κέντρα. Διαχρονική

ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΤΟΜΩΝ ΠΟΥ ΞΕΚΙΝΗΣΑΝ ΘΕΡΑΠΕΙΑ ΑΝΑ ΚΥΡΙΑ ΟΥΣΙΑ ΧΡΗΣΗΣ

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
οπιοειδή	299	266	300	422	351	429	413	400	329	284	271	205	212	212	272	182
κάνναβη	93	102	127	232	190	210	339	505	597	630	634	469	501	444	566	490
κοκαΐνη	53	50	99	107	86	105	90	119	162	151	158	119	142	174	199	208
μεθαμφεταμίνη							7	14	40	27	50	53	59	68	74	84

αύξηση σημειώνεται, επίσης, στον αριθμό των ατόμων που ξεκινούν τη θεραπεία λόγω χρήσης κοκαΐνης, καθώς και κρυσταλλικής μεθαμφεταμίνης.

Ενώ η αύξηση της χρήσης κοκαΐνης αποτελεί ένα πανευρωπαϊκό φαινόμενο, ιδιαίτερη ανησυχία προκαλεί η αύξηση στη χρήση κρυσταλλικής μεθαμφεταμίνης, η χρήση της οποίας επιφέρει πολλαπλά, σοβαρά προβλήματα υγείας. Με βάση τη μελέτη "Trendspotter", που διεξήγαγε η ΑΑΕΚ, σε συνεργασία με το Ευρωπαϊκό Κέντρο Παρακολούθησης Ναρκωτικών και Τοξικομανίας το έτος 2018, προέκυψε πως η αύξηση αυτή ενδέχεται να οφείλεται στους πιο κάτω παράγοντες:

- Την οικονομική κρίση στη χώρα, λόγω της οποίας αρκετά άτομα αναγκάστηκαν να εξεύρουν πιο φθηνούς τρόπους χρήσης (κάτι που χαρακτηρίζει τη μεθαμφεταμίνη, λόγω μεγάλης διάρκειας επίδρασης της σε σύγκριση με άλλες ουσίες)
- Την αυξανόμενη διαθεσιμότητα της ουσίας, τόσο λόγω των νέων τεχνολογιών, όσο και σχετικά εύκολου τρόπου παραγωγής.

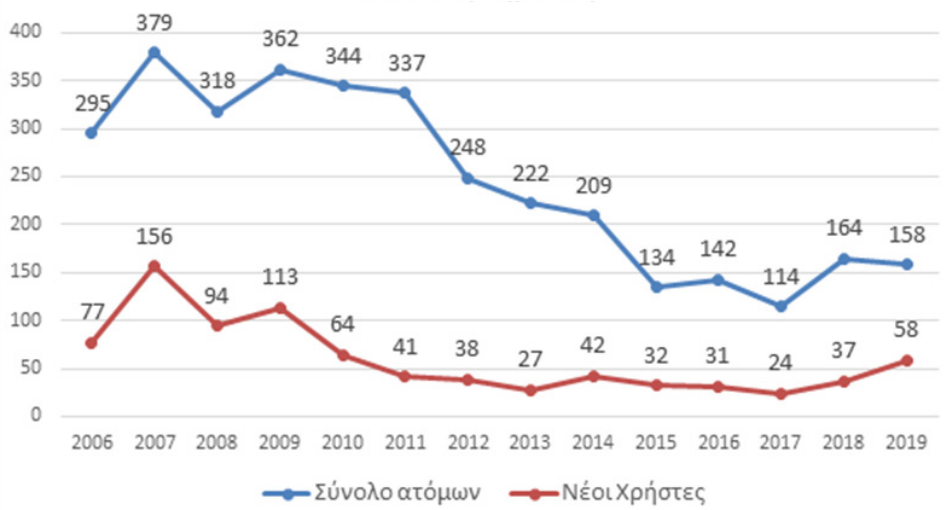
Η έκταση, αλλά και η εγχώρια παραγωγή της ουσίας επιβεβαιώνεται επίσης, τόσο από τις αυξανόμενες κατασχέσεις της Αστυνομίας, όσο και από τον πρόσφατο εντοπισμό εργαστηρίου παρασκευής της κρυσταλλικής μεθαμφεταμίνης.

Η έκταση του φαινομένου της χρήσης τόσο της κοκαΐνης, όσο και της κρυσταλλικής μεθαμφεταμίνης, επιβεβαιώνεται επίσης από την έρευνα ανάλυσης αστικών λυμάτων. Συγκεκριμένα, με βάση τα αποτελέσματα της έρευνας για το έτος 2019 διαπιστώθηκε ότι η χρήση κοκαΐνης στη Λεμεσό ξεπερνά τον μέσο όρο κατανάλωσης άλλων ευρωπαϊκών πόλεων.

Σε ότι αφορά την ηρωίνη, η γενική μείωση της ενδέχεται να οφείλεται σε:

- Στη μείωση της διαθεσιμότητας της ηρωίνης τα τελευταία χρόνια, κάτι που αποτελούσε και πανευρωπαϊκό φαινόμενο,

ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΤΟΜΩΝ ΠΟΥ ΞΕΚΙΝΗΣΑΝ ΘΕΡΑΠΕΙΑ ΜΕ ΚΥΡΙΑ ΟΥΣΙΑ ΤΗΝ ΗΡΩΙΝΗ

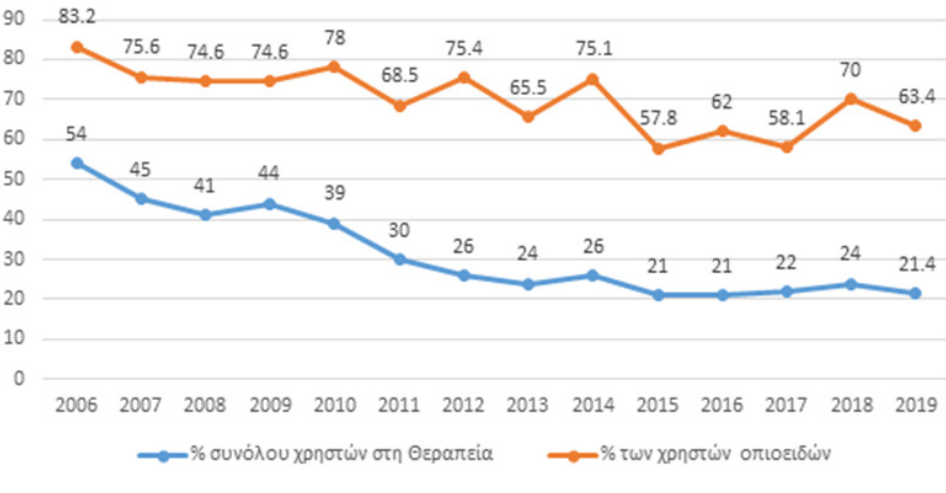
- Στη μείωση των αλλοδαπών υπηκόων κρατών της ΕΕ, ανάμεσα στους οποίους η χρήση της ηρωίνης ήταν διαχρονικά επικρατέστερη,
- Στη στροφή των χρηστών ηρωίνης σε άλλες ουσίες, λόγω της μη διαθεσιμότητας της.

Ταυτόχρονα, παρά τη γενική μείωση στον αριθμό των ατόμων που καταγράφονται στη θεραπεία λόγω χρήσης ηρωίνης, όπως φαίνεται στο πιο κάτω γράφημα, παρατηρείται μια αύξηση κατά το έτος 2019 στον αριθμό των «νέων χρηστών» ηρωίνης, αυτών δηλαδή που ζήτησαν βοήθεια για πρώτη φορά στη ζωή τους, κατά το συγκεκριμένο έτος.

Η αύξηση αυτή φαίνεται να οφείλεται στον αυξανόμενο αριθμό, τα τελευταία δύο χρόνια φοιτητών/τριών από χώρες της Νότιας Ασίας, σχεδόν όλοι/ες εκ των οποίων αποτείνονται για θεραπεία λόγω χρήσης ηρωίνης.

Σε ότι αφορά τη συμπεριφορά υψηλού κινδύνου, όπως είναι η ενδοφλέβια χρήση,

ΠΟΣΟΣΤΟ ΕΝΔΟΦΛΕΒΙΑΣ ΧΡΗΣΗΣ ΑΝΑΜΕΣΑ ΣΤΟ ΣΥΝΟΛΟ ΤΩΝ ΧΡΗΣΤΩΝ ΣΤΗ ΘΕΡΑΠΕΙΑ ΚΑΙ ΑΝΑΜΕΣΑ ΣΤΟΥΣ ΧΡΗΣΤΕΣ ΟΠΙΟΕΙΔΩΝ

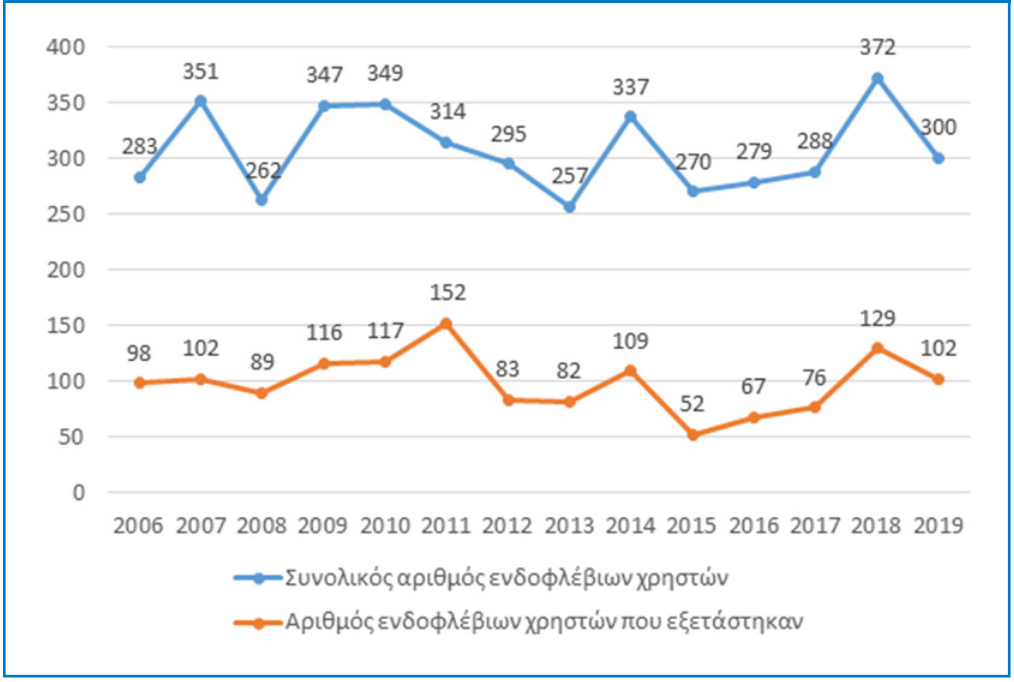

όπως φαίνεται πιο κάτω, διαχρονικά φαίνεται μια σταθερή μείωση στην ενδοφλέβια χρήση. Η τάση αυτή ενδέχεται να οφείλεται από τη μια στη μείωση των χρηστών ηρωίνης, ανάμεσα στους οποίους είναι επικρατέστερη η ενδοφλέβια χρήση, και από την άλλη στις διαχρονικές προσπάθειες της ΑΑΕΚ για εφαρμογή παρεμβάσεων μείωσης της βλάβης, με στόχο την ελαχιστοποίηση των αρνητικών συνεπειών που συνδέονται με τη χρήση, όπως είναι, μεταξύ άλλων, η ενδοφλέβια χρήση.

Δείκτης λοιμωδών νοσημάτων ανάμεσα σε άτομα που κάνουν ενδοφλέβια χρήση

Ο Δείκτης Επικράτησης Λοιμωδών Νοσημάτων παρέχει στοιχεία σχετικά με την επικράτηση των μεταδιδόμενων ασθενειών (HIV, Ηπατίτιδα Γ και Ηπατίτιδα Β) ανάμεσα σε άτομα που κάνουν ενδοφλέβια χρήση. Τα στοιχεία συλλέγονται σε ετήσια βάση, κυρίως μέσω διαγνωστικών εξετάσεων, για μόλυνση από τους συγκεκριμένους ιούς, στις οποίες υποβάλλονται τα άτομα που προσεγγίζουν τα θεραπευτικά προγράμματα.

ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΝΔΟΦΛΕΒΙΩΝ ΧΡΗΣΤΩΝ & ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΥΤΩΝ ΠΟΥ ΕΞΕΤΑΣΤΗΚΑΝ

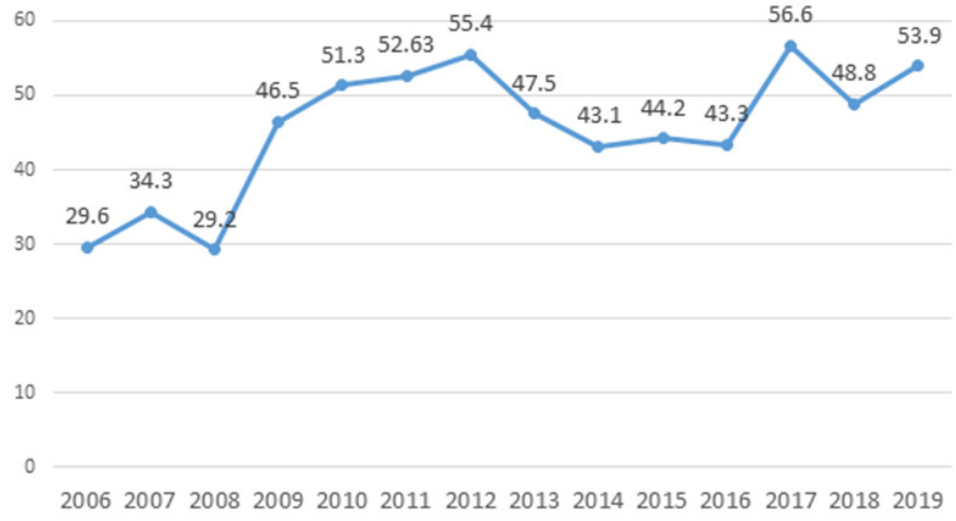

Παρά το γεγονός ότι περίπου 1 στους 5 χρήστες (370 άτομα κατά το έτος 2019) που βρίσκεται στη θεραπεία έκανε ενέσιμη χρήση έστω και μια φορά, ο αριθμός των ατόμων που εξετάστηκε είναι διαχρονικά πολύ πιο μικρός (102 το έτος 2019). Επομένως, η πραγματική αναλογία των ενδοφλέβιων χρηστών που εκτιμάται ότι είναι θετικοί στην Ηπατίτιδα αναμένεται να είναι ψηλότερη, από αυτή που φαίνεται από τα υφιστάμενα στοιχεία. Με βάση τα εν λόγω στοιχεία, το 53,9% των ατόμων που ανέφεραν ενδοφλέβια χρήση, έστω και μια φορά και εξετάστηκαν, βρέθηκαν θετικοί στην Ηπατίτιδα Γ.

Παρά την αύξηση στο ποσοστό των ενδοφλέβιων χρηστών που εξετάστηκαν και βρέθηκαν θετικοί στην ηπατίτιδα Γ, όταν ληφθούν υπόψη οι απόλυτοι αριθμοί, παρατηρείται μια μείωση σε σχέση με το έτος 2018 (55, σε σχέση, με 63 το έτος 2018).

Ενώ η πλειοψηφία των θετικών στην ηπατίτιδα Γ ατόμων ανέφεραν τα οπιοειδή (κυρίως ηρωίνη), ως την κύρια ουσία κατάχρησης, ανησυχητική είναι η αύξηση που

ΠΟΣΟΣΤΟ ΕΝΔΟΦΛΕΒΙΩΝ ΧΡΗΣΤΩΝ ΘΕΤΙΚΩΝ ΣΤΗΝ ΗΠΑΤΙΤΙΔΑ Γ (% ΑΠΟ ΑΥΤΟΥΣ ΠΟΥ ΕΞΕΤΑΣΤΗΚΑΝ)

παρατηρείται το έτος 2019 στον αριθμό θετικών ατόμων, με κύρια ουσία εκτός της ηρωίνης (κοκαΐνη και κρυσταλλική μεθαμφεταμίνη). Αυτό ενδέχεται να οφείλεται στην αύξηση συμπεριφοράς υψηλού κινδύνου, ειδικά ανάμεσα σε άτομα που αναζητούν θεραπεία λόγω χρήσης κρυσταλλικής μεθαμφεταμίνης, το ένα τρίτο των οποίων ανέφερε ενδοφλέβια χρήση έστω και μια φορά.

Επίσης, διαχρονικά η πλειοψηφία των ατόμων που είναι θετικά στην ηπατίτιδα Γ είναι αλλοδαποί, οι οποίοι συχνά αν και διαμένουν στην Κύπρο, έχουν περιορισμένη πρόσβαση στις υπηρεσίες υγείας και την απαραίτητη τόσο για την υγεία τους, όσο και για προστασία της δημόσιας υγείας, σχετική φαρμακευτική θεραπεία.

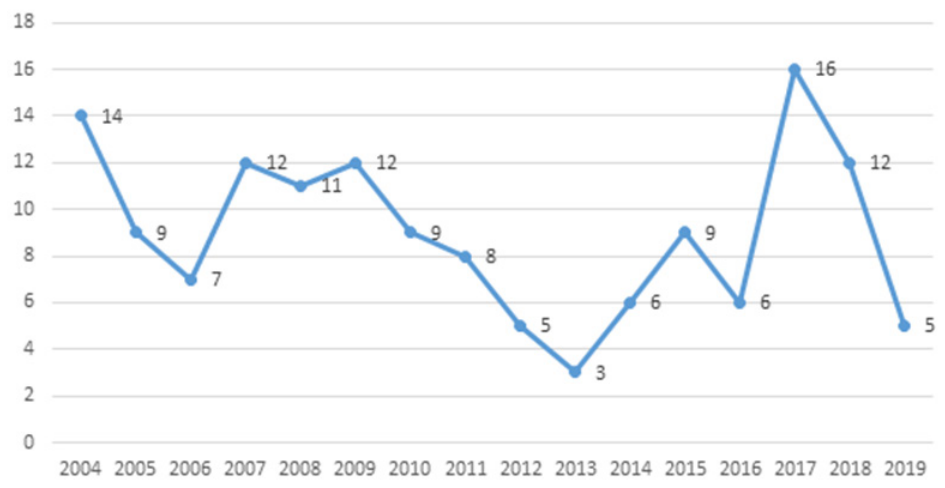
Δείκτης θανάτων οφειλόμενων σε υπερβολική δόση

Ο δείκτης θανάτων και θνησιμότητας αφορά την παροχή συγκρίσιμων και έγκυρων πληροφοριών για τα χαρακτηριστικά των ατόμων που πεθαίνουν ως αποτέλεσμα της χρήσης εξαρτησιογόνων ουσιών (π.χ., στην περίπτωση των άμεσων θανάτων από υπερβολική δόση μίας ή περισσοτέρων ουσιών).

Από το έτος 2004, όταν άρχισε η καταγραφή των σχετικών στοιχείων, έχουν καταγραφεί 144 θάνατοι οφειλόμενοι σε υπερβολική δόση. Όπως διαφαίνεται στο πιο κάτω γράφημα, υπάρχουν σημαντικές αυξομειώσεις στον αριθμό των θανάτων αυτών ανά έτος, με τον μεγαλύτερο αριθμό να καταγράφεται το έτος 2017. Από το σύνολο των 144 θανάτων, οι οι 126 περιπτώσεις αφορούσαν άνδρες και οι 18 περιπτώσεις αφορούσαν γυναίκες.

Το 50% των θανάτων οφειλόμενων σε υπερβολική δόση που καταγράφηκαν μέχρι τώρα αφορούσαν Ελληνοκύπριους, το 25% υπηκόους της ΕΕ και το υπόλοιπο 25% υπηκόους χωρών εκτός της ΕΕ. Ως εκ τούτου και λόγω των αυξομειώσεων στον αριθμό των αλλοδαπών, οι διακυμάνσεις στον αριθμό των θανάτων που καταγράφονται, ανά έτος, ενδέχεται να επηρεάζονται από τη μη σταθερότητα του πληθυσμού στον οποίο αναφέρεται.

ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΜΕΣΩΝ ΘΑΝΑΤΩΝ (ΟΦΕΙΛΟΜΕΝΩΝ ΣΕ ΥΠΕΡΒΟΛΙΚΗ ΧΡΗΣΗ) ΑΝΑ ΕΤΟΣ

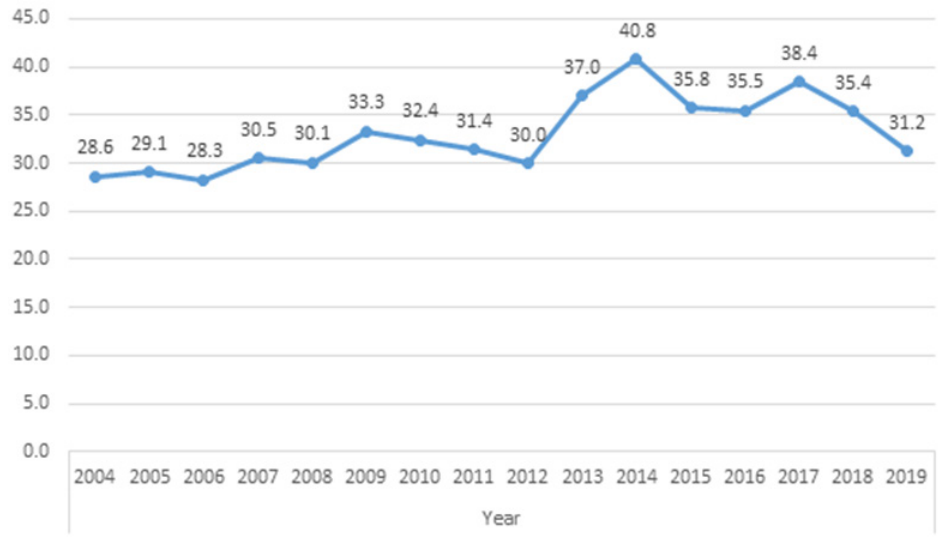

Πέρα από αυτό, η πλειοψηφία των θανάτων (76%) οφειλόταν στη χρήση οπιοειδών (κυρίως ηρωίνης), είτε λόγω χρήσης μόνο οπιοειδών, είτε λόγω συνδυασμού οπιοειδών με άλλες ψυχοδραστικές ουσίες.

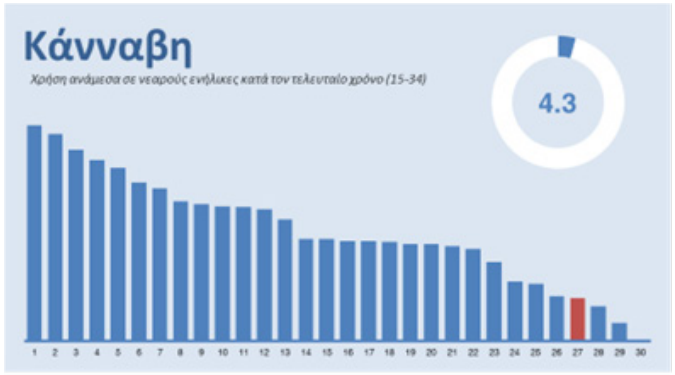
Ανησυχία επίσης προκαλούν τα τελευταία χρόνια οι θάνατοι που οφείλονται στη χρήση διεγερτικών (τόσο κοκαΐνης, όσο και της κρυσταλλικής μεθαμφεταμίνης).

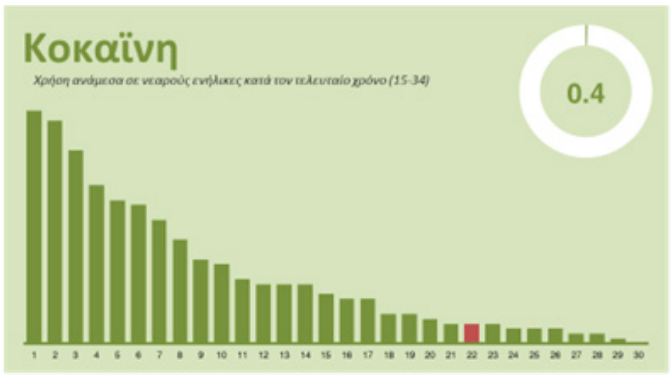
Σε ότι αφορά τη μέση ηλικία των θανόντων, για τα έτη 2004-2019, αυτή ανήλθε στα 32,9 έτη, με τη μέση ηλικία ανά έτος να διαφοροποιείται, όπως παρουσιάζεται στο πιο κάτω γράφημα.

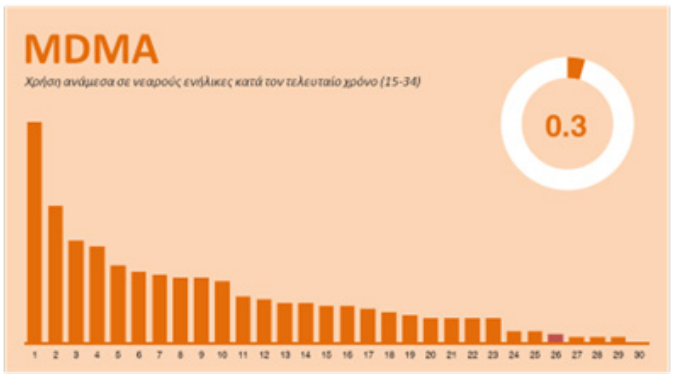
ΜΕΣΗ ΗΛΙΚΙΑ ΘΑΝΟΝΤΩΝ ΑΠΟ ΥΠΕΡΒΟΛΟΚΗ ΔΟΣΗ

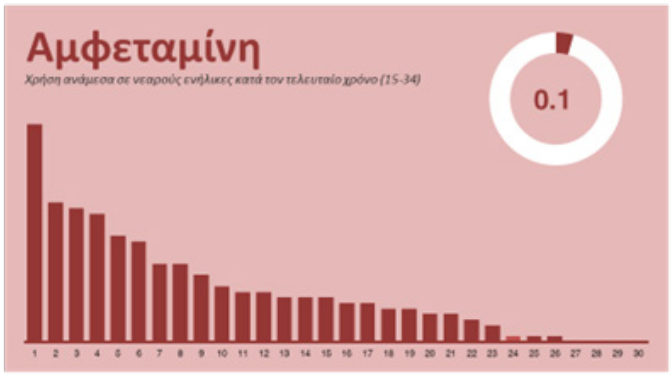

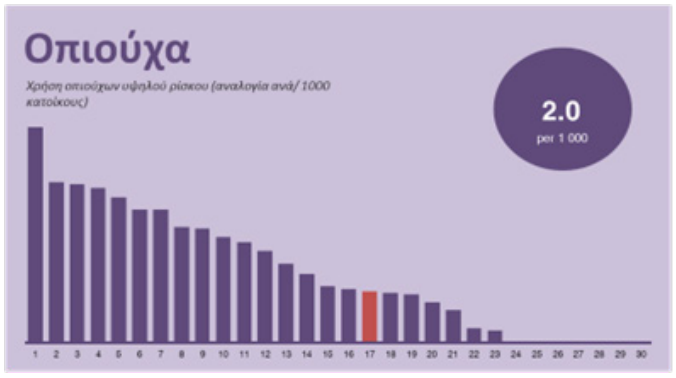
Σύγκριση με την Ευρώπη (με βάση τα στοιχεία για το έτος 2018):

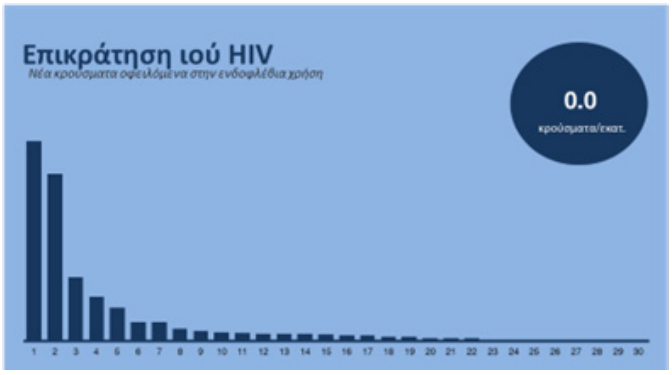

4. ΑΡΧΕΣ

Η ΕΘΝΙΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ για την Αντιμετώπιση των Εξαρτήσεων 2021- 2028 διέπεται από τις πιο κάτω Αρχές:

- Θέτει στο επίκεντρο των παρεμβάσεων τον Άνθρωπο και τις ανάγκες του.
- Βασίζεται στη θέση ότι η ουσιοεξάρτηση και οι εξαρτητικές συμπεριφορές αποτελούν θέμα δημόσιας υγείας.
- Δίδει την ίδια βαρύτητα σε όλες τις εξαρτήσεις, όπως στις νόμιμες ουσίες (αλκοόλ, κάπνισμα), τις παράνομες ουσίες καθώς και την παθολογική ενασχόληση με τα τυχερά παιχνίδια, εντός και εκτός Διαδικτύου.
- Προωθεί την αρχή της ισορροπημένης και ολοκληρωμένης προσέγγισης, με ταυτόχρονη προώθηση μέτρων τόσο στο επίπεδο Μείωσης της Ζήτησης (πρόληψη, θεραπεία, μείωση της βλάβης, κοινωνική υποστήριξη), όσο και στο επίπεδο Μείωσης της Προσφοράς (καταστολή ή σύστημα ποινικής δικαιοσύνης).
- Επιδιώκει ισόνομη, άμεση και ανεμπόδιστη πρόσβαση όλων (ανεξαρτήτως φυλής, φύλου, εθνικότητας, ηλικίας, θρησκευτικών πεποιθήσεων και σεξουαλικού προσανατολισμού), σε όλες τις υπηρεσίες.
- Βασίζεται σε επιστημονικά τεκμηριωμένα μέτρα και παρεμβάσεις και υιοθετεί βέλτιστες πρακτικές, μακριά από ηθικολογικές προσεγγίσεις ή πολιτικές σκοπιμότητες.
- Φέρνει στο προσκήνιο της πολιτικής για αντιμετώπιση των εξαρτήσεων τη διασφάλιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.
- Αναλαμβάνει πολιτικές, πρακτικές, μέτρα και δράσεις που έχουν σαφή προστιθέμενη αξία.
- Καθορίζει σαφείς και μετρήσιμους στόχους.
- Αναθέτει ξεκάθαρα την ευθύνη για την προώθηση των δράσεων σε συγκεκριμένους φορείς/ υπηρεσίες.
- Δηλώνει τα επιδιωκόμενα αποτελέσματα, τα οποία είναι ρεαλιστικά και μπορούν να μετρηθούν.
- Διασφαλίζει την ποιότητα των παρεμβάσεων καθ' όλη τη διάρκεια εφαρμογής της.
- Οι παρεμβάσεις, είναι οικονομικά αποδοτικές λαμβάνοντας υπόψη τους οργανωτικούς ή/και δημοσιονομικούς περιορισμούς της χώρας.
- Η Στρατηγική και τα Σχέδια Δράσης αποτελούν προϊόντα έντονης διαβούλευσης και κοινής προσπάθειας των κοινωνικών φορέων, των επαγγελματιών, των ατόμων που βιώνουν το πρόβλημα, του κρατικού και του εθελοντικού τομέα, και μια απτή δέσμευση για από κοινού ανάληψη της ευθύνης για διαχείριση του προβλήματος.

5. ΣΥΝΑΦΕΙΑ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΜΕ ΤΟ ΔΙΕΘΝΕΣ ΠΛΑΙΣΙΟ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΤΩΝ ΕΞΑΡΤΗΣΕΩΝ

Η ΕΘΝΙΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ για την Αντιμετώπιση των Εξαρτήσεων 2021- 2028 βασίζεται στις Διεθνείς Συμβάσεις των Ηνωμένων Εθνών του 1961 (Single Convention on Narcotic Drugs), του 1971 (Convention on Psychotropic Substances) και του 1988 (United Nations Convention against Illicit Traffic in Narcotic Drugs and Psychotropic Substances) και τις σέβεται πλήρως, καθώς και τα κείμενα πολιτικής και τις Υπουργικές Διακηρύξεις της Γενικής Συνέλευσης της Ειδικής Συνόδου των Ηνωμένων Εθνών (UNGASS).

Συμβάλει στην υλοποίηση των στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών και ειδικότερα του στόχου 3, για διασφάλιση μίας υγειούς ζωής και προαγωγή της ευημερίας όλων, σε όλες τις ηλικίες. Την ίδια στιγμή, τα θέματα που αγγίζει η Στρατηγική περιλαμβάνονται οριζόντια και σε άλλους Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης, όπως της μείωσης της φτώχειας, της μείωσης των ανισοτήτων, της ειρήνης, της δικαιοσύνης και των ισχυρών θεσμών κ.ο.κ.

Παράλληλα, η Εθνική Στρατηγική Αντιμετώπισης των Εξαρτήσεων αποτελεί συνέχεια και εξέλιξη της Στρατηγικής της ΕΕ για τα Ναρκωτικά 2013-2020 που διαμορφώθηκε, υπό το συντονισμό της Κυπριακής Προεδρίας του Συμβουλίου της ΕΕ (β' εξάμηνο 2012) και δη της Αρχής Αντιμετώπισης Εξαρτήσεων Κύπρου, και των θεμελιωδών αρχών της ΕΕ που αφορούν κυρίως στο σεβασμό της ανθρώπινης αξιοπρέπειας, της ελευθερίας, της δημοκρατίας, της ισότητας, της αλληλεγγύης, του κράτους δικαίου και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Βασικός οδηγός στην υιοθέτηση δράσεων, που αφορούν στην αντιμετώπιση της επιβλαβούς κατανάλωσης Αλκοόλ, είναι η Ευρωπαϊκή Στρατηγική για τη μείωση των αρνητικών συνεπειών που σχετίζονται με την κατάχρηση του αλκοόλ και το Ευρωπαϊκό Σχέδιο Δράσης 2014 -2017, όπως επίσης οι εκθέσεις και οι κατευθυντήριες γραμμές του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας (ΠΟΥ) /World Health Organization (WHO) για την περιφέρεια της Ευρώπης.

Όσον αφορά στην υιοθέτηση δράσεων, για την αντιμετώπιση των επιβλαβών συνεπειών από την έκθεση στον καπνό, βασικός οδηγός είναι η Συνθήκη Πλαίσιο για τον Έλεγχο του Καπνίσματος (Framework Convention on Tobacco Control-FCTC), η οποία υιοθετήθηκε από την Κυπριακή Δημοκρατία και κυρώθηκε σε νόμο, με τον περί της Σύμβασης Πλαίσιο για τον Έλεγχο του Καπνού (Κυρωτικό) Νόμο του 2005 (Ν. 12(ΙΙΙ)/2005). Επιπρόσθετα, όσον αφορά στη θεραπεία της εξάρτησης από τη νικοτίνη, βασικός οδηγός για την υιοθέτηση δράσεων είναι οι Κατευθυντήριες Οδηγίες για τη Θεραπεία της Εξάρτησης από τη Νικοτίνη, του Ευρωπαϊκού Δικτύου για την Πρόληψη του Καπνίσματος (European Network for Smoking and Tobacco Cessation-ENSP).

Ο καθορισμός των δράσεων για την αντιμετώπιση της παθολογικής ενασχόλησης / διαταραχής ενασχόλησης με τα τυχερά παιχνίδια, εντός και εκτός Διαδικτύου, βασίζεται σε Ευρωπαϊκές και Διεθνείς καλές πρακτικές, όπως είναι τα International Standards on Drug Use Prevention του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας (UNODC/WHO) και τα European Drug Prevention Quality Standards του Ευρωπαϊκού Κέντρου Πληροφόρησης και Τεκμηρίωσης για τα Ναρκωτικά (EMCDDA) καθώς και διεθνή εγχειρίδια καλών πρακτικών, που σχετίζονται με τη θεραπεία των εξαρτήσεων.

6. ΕΜΦΑΣΗ ΣΤΗ ΔΙΑΣΤΑΣΗ
ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

Η ΕΘΝΙΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ 2021 - 2028 αναδεικνύει την διάσταση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στην πολιτική, για αντιμετώπιση των εξαρτήσεων. Μέσα από την Εθνική Στρατηγική 2021 - 2028, η Κυπριακή Πολιτεία επιδιώκει τη διασφάλιση και τον σεβασμό των θεμελιωδών αρχών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και δη της ανθρώπινης αξιοπρέπειας, της ισότητας και της μη διάκρισης, της ουσιαστικής συμμετοχής στη δημόσια ζωή, της λογοδοσίας και της αποτελεσματικής θεραπείας.

Συγκεκριμένα, με βάση τις Διεθνείς Κατευθυντήριες Γραμμές για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα και την Πολιτική για τα Ναρκωτικά (2019), η Εθνική Στρατηγική διασφαλίζει τα εξής:

1. ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΣΤΟ ΥΨΗΛΟΤΕΡΟ ΔΥΝΑΤΟ ΕΠΙΠΕΔΟ ΥΓΕΙΑΣ ΣΕ ΟΛΑ ΤΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΑ

Στο Σύνταγμα του 1946 του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας (ΠΟΥ) αναφέρεται ρητά ότι η πρόσβαση στο υψηλότερο δυνατό επίπεδο υγείας είναι ένα από τα θεμελιώδη δικαιώματα κάθε ανθρώπου χωρίς διάκριση λόγω φυλής, θρησκείας, πολιτικών πεποιθήσεων, οικονομικής ή κοινωνικής κατάστασης. Τα άτομα που αντιμετωπίζουν πρόβλημα με τις εξαρτησιογόνες ουσίες ή/και άλλες εξαρτητικές συμπεριφορές έχουν το δικαίωμα να λαμβάνουν το υψηλότερο επίπεδο υπηρεσιών υγείας, τόσο σωματικής όσο και ψυχικής. Αυτό το δικαίωμα περιλαμβάνει την πρόσβαση σε επιστημονικά τεκμηριωμένες θεραπευτικές παρεμβάσεις, σε εθελοντική βάση, και παράλληλα την πρόσβαση σε υπηρεσίες μείωσης της βλάβης, αγαθά, υποδομές, άλλες υπηρεσίες και έγκυρη πληροφόρηση. Περαιτέρω, η πρόσβαση σε ελεγχόμενα φάρμακα χωρίς διάκριση είναι σημαντικό στοιχείο του δικαιώματος στην υγεία, συμπεριλαμβανομένης της θεραπείας με υποκατάστατα οπιοειδή, της διαχείρισης του πόνου, της αναισθησίας κ.λπ. Το συγκεκριμένο δικαίωμα διασφαλίζεται μέσα από τις δράσεις των Πυλώνων Θεραπείας και Μείωσης της Βλάβης.

2. ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΣΤΑ ΟΦΕΛΗ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗΣ ΠΡΟΟΔΟΥ ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΦΑΡΜΟΓΩΝ ΤΗΣ

Τα άτομα που αντιμετωπίζουν πρόβλημα με τις εξαρτησιογόνες ουσίες ή/και άλλες εξαρτητικές συμπεριφορές έχουν το δικαίωμα να επωφελούνται από επιστημονικές εφαρμογές, είτε αυτό αφορά στη χρήση ουσιών και στην εξάρτηση, είτε στην ανάπτυξη παρεμβάσεων στο πλαίσιο της ποινικής δικαιοσύνης για την αντιμετώπιση της παράνομης διακίνησης ουσιών. Η Στρατηγική περιλαμβάνει επιστημονικά τεκμηριωμένες παρεμβάσεις για τη θεραπεία, την πρόληψη της υπερβολικής δόσης, την πρόληψη και τον έλεγχο των μεταδιδόμενων ασθενειών, όπως ο ιός του HIV, της Ηπατίτιδας κ.α., με τρόπο που να είναι διαθέσιμες και οικονομικά προσβάσιμες, χωρίς διακρίσεις.

3. ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΣΕ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΤΙΚΟ ΒΙΟΤΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ

Τα άτομα που αντιμετωπίζουν πρόβλημα με τις εξαρτησιογόνες ουσίες ή/και άλλες εξαρτητικές συμπεριφορές έχουν το δικαίωμα σε ένα ικανοποιητικό και αξιοπρεπές βιοτικό επίπεδο, το οποίο περιλαμβάνει το δικαίωμα σε επαρκή τροφή, ρουχισμό και χώρο διαμονής. Το συγκεκριμένο δικαίωμα διασφαλίζεται μέσα από τις δράσεις του Πυλώνα Κοινωνικής Υποστήριξης.

4. ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΥΗΜΕΡΙΑ

Κάθε άτομο έχει το δικαίωμα στην κοινωνική ευημερία, συμπεριλαμβανομένων και των κοινωνικών ασφαλίσεων. Η Στρατηγική, μέσω των δράσεων της, επιδιώκει να διασφαλίσει ότι οι ευάλωτες ομάδες έχουν ίση πρόσβαση στις υπηρεσίες υγείας, σε ευκαιρίες εκπαίδευσης, σε επιλογές διαμονής και άλλων βασικών επιδομάτων. Είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι τα άτομα που αντιμετωπίζουν πρόβλημα με τις εξαρτησιογόνες ουσίες ή/και άλλες εξαρτητικές συμπεριφορές έχουν το δικαίωμα ίσης μεταχείρισης, για την κοινωνική τους υποστήριξη, το οποίο θα διασφαλίζεται και θα εξασφαλίζεται στις περιπτώσεις όπου παρατηρείται διάκριση.

5. ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΣΤΗ ΖΩΗ

Ο καθένας έχει το αναφαίρετο δικαίωμα στη ζωή. Αυτό το δικαίωμα πρέπει να προστατεύεται από το νόμο. Κανείς δεν πρέπει να στερείται το αναφαίρετο της ζωής του λόγω χρήσης παράνομων ουσιών ή συμμετοχής στο εμπόριο παράνομων ουσιών. Στην Κύπρο δεν επιβάλλεται η θανατική ποινή για κανένα αδίκημα.

6. ΑΠΑΓΟΡΕΥΣΗ ΤΩΝ ΒΑΣΑΝΙΣΤΗΡΙΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΑΠΑΝΘΡΩΠΩΝ Ή ΕΞΕΥΤΕΛΙΣΤΙΚΩΝ ΠΟΙΝΩΝ Ή ΜΕΤΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Η Στρατηγική θα διασφαλίσει ότι τα βασανιστήρια ή/και άλλη απάνθρωπη, εξευτελιστική ποινή ή μεταχείριση απαγορεύονται απολύτως, σε όλες τις περιστάσεις, συμπεριλαμβανομένων κατά τη διάρκεια της σύλληψης, της ανάκρισης και της κράτησης προσώπων που φέρονται να έχουν διαπράξει αδικήματα που σχετίζονται με τις παράνομες ουσίες. Η παρακράτηση φαρμάκων, από εκείνους που τα χρειάζονται για ιατρικούς σκοπούς, συμπεριλαμβανομένης της θεραπείας της εξάρτησης και της ανακούφισης από τον πόνο, θεωρείται εξίσου μια μορφή βασανιστηρίων. Προς αυτή την κατεύθυνση ενισχύεται παράλληλα η πολιτική της Στρατηγικής για τη μείωση του στίγματος.

7. ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΣΕ ΑΠΑΛΛΑΓΗ ΑΠΟ ΑΥΘΑΙΡΕΤΕΣ ΣΥΛΛΗΨΕΙΣ ΚΑΙ ΚΡΑΤΗΣΕΙΣ

Όλοι έχουν δικαίωμα στην ελευθερία και την ασφάλεια και κανείς δεν πρέπει να στερείται της ελευθερίας, παρά μόνο για τους λόγους και σύμφωνα με τις διαδικασίες που θεσπίζονται από τον νόμο. Τα δικαιώματα αυτά ισχύουν εξίσου για κάθε πρόσωπο που είναι γνωστό ή ύποπτο ότι έχει κάνει χρήση παράνομων ουσιών, καθώς και σε οποιονδήποτε είναι ύποπτος για αδίκημα που σχετίζεται με τις παράνομες ουσίες. Η Στρατηγική οφείλει να διασφαλίσει ότι τα άτομα που εμπλέκονται σε αδικήματα που σχετίζονται με τις παράνομες ουσίες, τυγχάνουν μεταχείρισης με σεβασμό στα ανθρώπινα τους δικαιώματα. Η πολιτική για εναλλακτικές ποινές αντί του εγκλεισμού, πρέπει να δίνει έμφαση ώστε το άτομο να ολοκληρώνει τη θεραπεία που του ορίζει το δικαστήριο.

8. ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΤΗΣ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΗΣ ΠΡΟΣΦΥΓΗΣ ΚΑΙ ΑΜΕΡΟΛΗΠΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ

Ο καθένας έχει το δικαίωμα στην ισότητα ενώπιον του νόμου και ενώπιον του Δικαστηρίου, καθώς και το δικαίωμα να υπερασπίζεται τον εαυτό του στις ποινικές κατηγορίες εναντίον του. Αυτά και άλλα στοιχεία του δικαιώματος της δίκαιης Δίκης δεν πρέπει να παραβιάζονται ή να περιορίζονται για κανένα λόγο.

9. ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΣΤΟ ΑΠΟΡΡΗΤΟ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΙΔΙΩΤΙΚΗ ΖΩΗ

Όλοι έχουν το δικαίωμα στο απόρρητο και στην ιδιωτική ζωή, συμπεριλαμβανομένων των ατόμων που κάνουν χρήση ουσιών ή/και αντιμετωπίζουν πρόβλημα εξάρτησης. Η Στρατηγική διασφαλίζει ότι τα στοιχεία των ατόμων σχετικά με την υγεία, τα αποτελέσματα των δειγματοληπτικών τους εξετάσεων και το ιστορικό της θεραπείας τους δεν θα κοινοποιείται χωρίς την προηγούμενη ενημέρωση και συγκατάθεση τους. Στο πλαίσιο αυτό υιοθετείται πλήρως η νομοθεσία σχετικά με την προστασία των προσωπικών δεδομένων και ενισχύεται η πολιτική πρόληψης και μείωσης του στίγματος.

10. ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΑΠΟΛΑΥΣΗΣ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΖΩΗΣ

Ο καθένας έχει το δικαίωμα να απολαμβάνει την πολιτιστική ζωή. Το δικαίωμα αυτό ισχύει εξίσου για όλους χωρίς διακρίσεις, συμπεριλαμβανομένων των ανθρώπων που κάνουν χρήση ουσιών για ψυχαγωγικούς σκοπούς, των ανθρώπων που κάνουν χρήση ουσιών για πολιτιστικούς, πνευματικούς ή θρησκευτικούς σκοπούς και των ανθρώπων που χρειάζονται ελεγχόμενες ουσίες για ιατρικούς σκοπούς. Η Στρατηγική προωθεί δράσεις που ενισχύουν την εμπλοκή σε πολιτιστικές δραστηριότητες στους Πυλώνες της Πρόληψης, της Θεραπείας και της Κοινωνικής Υποστήριξης.

11. ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΣΤΗΝ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΤΗΣ ΑΠΟΨΗΣ, ΤΗΣ ΕΚΦΡΑΣΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ

Κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα στην ελευθερία της άποψης και της έκφρασης, το οποίο περιλαμβάνει το δικαίωμα αναζήτησης, λήψης και μετάδοσης πληροφοριών και ιδεών κάθε είδους, μέσω οποιουδήποτε μέσου επιλογής. Περιλαμβάνει επίσης το δικαίωμα να έχουν άποψη, να εκφράζουν ιδέες και να αναζητούν, να λαμβάνουν και να μεταδίδουν πληροφορίες σχετικά με τις νόμιμες και παράνομες ουσίες καθώς και για την πολιτική για αντιμετώπιση των εξαρτήσεων. Στη διαμόρφωση της Στρατηγικής λαμβάνεται πάντοτε υπόψη η άποψη των άμεσα επηρεαζόμενων ατόμων, όπως είναι τα άτομα που αντιμετωπίζουν πρόβλημα με τις εξαρτησιογόνες ουσίες ή/και άλλες εξαρτητικές συμπεριφορές. Μέσω των δράσεων διασφαλίζεται η παροχή έγκαιρης και αντικειμενικής ενημέρωσης των ατόμων αυτών σχετικά με νομοθεσίες, πολιτικές, κανονισμούς, υπηρεσίες και προγράμματα καθώς και ευκαιρίες εκπαίδευσης για σκοπούς προστασίας τους.

12. ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΤΟΥ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΖΕΣΘΑΙ ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΙΡΗΝΙΚΗΣ ΣΥΝΑΘΡΟΙΣΗΣ

Όλοι έχουν το δικαίωμα της ελευθερίας του συνεταιρίζεσθαι και της ειρηνικής συνάθροισης, το οποίο συμπεριλαμβάνει το δικαίωμα να προγραμματίσουν, να οργανώσουν και να διαφημίσουν ειρηνικές πορείες, διαμαρτυρίες και άλλους τύπους συγκεντρώσεων για να εκφράσουν τις απόψεις τους και να υποστηρίξουν, υπέρ ή κατά, τροποποιήσεις στις νομοθεσίες και τις πολιτικές που αφορούν στις εξαρτήσεις. Επίσης, περιλαμβάνει το δικαίωμα να συγκροτήσουν ή και να συμμετέχουν σε οργανώσεις που υποστηρίζουν θέματα που αφορούν στις εξαρτήσεις ή που είναι αφιερωμένες στη στήριξη των ατόμων ή ομάδων που επηρεάζονται από τις εξαρτή-

σεις και τις συνέπειες.

Επιπρόσθετα, στις Διεθνείς Κατευθυντήριες Γραμμές για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα και την Πολιτική για τα Ναρκωτικά (2019) γίνεται ειδική μνεία σε τρεις υπο-ομάδες και πώς δύναται να επηρεαστούν τα ανθρώπινα δικαιώματα τους, από την πολιτική για τις εξαρτήσεις:

(α) Παιδιά

Τα παιδιά έχουν το δικαίωμα:

- Της προστασίας από τις εξαρτησιογόνες ουσίες και από την εκμετάλλευσή τους στο εμπόριο ουσιών.
- Να εισακούγονται σε θέματα που τα αφορούν, σε συνάρτηση με την ηλικία και την ωριμότητα τους, και οι πολιτικές που ακολουθούνται πρέπει να δίνουν πρωταρχική σημασία στο υπέρτατο συμφέρον του παιδιού.
- Να λαμβάνουν έγκυρη και αντικειμενική πληροφόρηση για τις ουσίες και τις επιπτώσεις τους, καθώς και να προστατεύονται από επικίνδυνη παραπληροφόρηση.
- Στην υγεία, να εισακούγονται σε θέματα που αφορούν στη φροντίδα και στην υγεία τους, και οι αποφάσεις που αφορούν στις κλινικές τους ανάγκες να είναι προς το συμφέρον τους.
- Στη φροντίδα και την προστασία, στοιχεία απαραίτητα για την ευημερία τους, συμπεριλαμβανομένων των περιπτώσεων όπου οι γονείς αντιμετωπίζουν πρόβλημα εξάρτησης.

(β) Γυναίκες

Οι γυναίκες που αντιμετωπίζουν πρόβλημα εξάρτησης, έχουν το δικαίωμα:

- Να απολαμβάνουν τα ανθρώπινα δικαιώματα και τις βασικές ελευθερίες τους στη βάση της μη διάκρισης, σε όλους τους τομείς και στη βάση της ισότητας με τους άντρες.
- Να έχουν πρόσβαση στις κατάλληλες υπηρεσίες υγείας, συμπεριλαμβανομένων των υπηρεσιών σεξουαλικής και αναπαραγωγικής υγείας, χωρίς διακρίσεις.
- Σε ικανοποιητικό βιοτικό επίπεδο, συμπεριλαμβανομένου του δικαιώματος σε τροφή, ρουχισμό και χώρο διαμονής.

(γ) Άτομα που στερούνται της ελευθερίας τους

Τα άτομα που στερούνται της ελευθερίας τους, συμπεριλαμβανομένων των ατόμων που βρίσκονται υπό καθεστώς εγκλεισμού λόγω της εμπλοκής τους σε αδικήματα που σχετίζονται με τις παράνομες ουσίες, έχουν το δικαίωμα:

- Ανθρώπινης μεταχείρισης και σεβασμού της αξιοπρέπειας τους.
- Πρόσβασης σε υπηρεσίες υγείας, αντίστοιχες με αυτές που είναι διαθέσιμες για τον γενικό πληθυσμό.

Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΑΑΕΚ ΣΤΗ ΔΙΑΣΦΑΛΙΣΗ ΤΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

Η διασφάλιση των πιο πάνω δικαιωμάτων αποτελεί βασική επιδίωξη της Εθνικής Στρατηγικής και κατ' επέκταση δέσμευση της πολιτείας και της ΑΑΕΚ. Για την εφαρμογή των εν λόγω δικαιωμάτων, η ΑΑΕΚ, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων της, θα προωθήσει πολιτικές, νομοθετικές ή άλλες ρυθμίσεις, όπως επίσης και θα ασκήσει τον ρόλο της ως αρμόδιο σώμα υπεύθυνο για το συντονισμό και την παρακολούθηση της εφαρμογής της Εθνικής Στρατηγικής.

Την ίδια στιγμή, η διασφάλιση των δικαιωμάτων αυτών περνά μέσα από τον ρόλο που έχει η ΑΑΕΚ σε σχέση με την αδειοδότηση προληπτικών, θεραπευτικών και άλλων προγραμμάτων που σχετίζονται με την αντιμετώπιση της εξάρτησης και την εποπτεία που ασκεί στην εφαρμογή τους.

Τέλος, η ΑΑΕΚ θα αναλάβει την πραγματοποίηση εκστρατειών για την ενημέρωση και πληροφόρηση της κοινωνίας σχετικά με τη σημασία της διασφάλισης των δικαιωμάτων αυτών.

7. ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΕΘΝΙΚΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ

Η ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ θα προκύψει μέσα από την εφαρμογή δύο σχεδίων δράσης: 2021- 2024 και 2025- 2028, τα οποία θα αποτελούν δυναμικά έγγραφα και θα αναθέτουν σε φορείς, υπηρεσίες και συνεργάτες την ευθύνη για εφαρμογή των συγκεκριμένων δράσεων του κάθε πυλώνα, υπό την καθοδήγηση και συντονισμό της Αρχής Αντιμετώπισης Εξαρτήσεων Κύπρου. Τα δύο Σχέδια είναι τετραετή, έτσι ώστε να παρέχουν την κατάλληλη ευελιξία, που είναι απαραίτητη για σκοπούς αναπροσαρμογής των πολιτικών και μέτρων. Το Σχέδιο Δράσης της β' τετραετίας θα βασιστεί στα αποτελέσματα της αξιολόγησης του πρώτου σχεδίου δράσης. Με το πέρας της χρονικής περιόδου 2021-2027, η Εθνική Στρατηγική θα αξιολογηθεί και τα αποτελέσματά της θα αξιοποιηθούν για τη συγγραφή της επόμενης Στρατηγικής.

Τα Σχέδια Δράσης βασίζονται στις διεθνείς και ευρωπαϊκές κατευθυντήριες γραμμές, στην Κυπριακή πραγματικότητα η οποία αποτυπώνεται στα στοιχεία από την επιστημονική παρακολούθηση του φαινομένου, του Τμήματος Παρακολούθησης της ΑΑΕΚ, στα αποτελέσματα της εξωτερικής αξιολόγησης της Εθνικής Στρατηγικής 2013-2020 και στη δημόσια διαβούλευση στην οποία προέβηκε η ΑΑΕΚ κατά τη διάρκεια του 2020, με Υπουργεία, Υπηρεσίες, Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις, Οργανωμένα Σύνολα και την Κοινωνία των Πολιτών, καθώς και ομάδες άμεσα επηρεαζόμενων ατόμων, όπως άτομα που κάνουν χρήση ουσιών, γονείς, μαθητές/τριες κ.λπ.

Η νέα Εθνική Στρατηγική για Αντιμετώπιση των Εξαρτήσεων λαμβάνει υπόψη τις μεγάλες αλλαγές που επιφέρει η εφαρμογή του Γενικού Συστήματος Υγείας, στον τομέα της Δημόσιας Υγείας και τα όσα αυτή συνεπάγεται για τον τομέα της αντιμετώπισης των εξαρτήσεων. Για την υλοποίηση της Εθνικής Στρατηγικής και των συναφών Σχεδίων Δράσης απαιτείται η εδραίωση συνεργιών, αλλά και μιας ευρύτερης κοινωνικής συμμαχίας. Μέσα από την προαγωγή μιας συντονισμένης σε τοπικό, ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο συνεργασίας, μπορούν να επιτευχθούν τα επιθυμητά αποτελέσματα.

Το προσχέδιο της Εθνικής Στρατηγικής για Αντιμετώπιση των Εξαρτήσεων και το Σχέδιο Δράσης 2021-2024, συμπεριλαμβανομένης μίας ενδεικτικής κοστολόγησης των δράσεων, κατατέθηκε και εγκρίθηκε από το Υπουργικό Συμβούλιο.

8. ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΣ

Η ΑΡΧΗ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΕΞΑΡΤΗΣΕΩΝ ΚΥΠΡΟΥ (ΑΑΕΚ) αποτελεί, από τον Νοέμβριο του 2017, τη μετεξέλιξη του Αντιναρκωτικού Συμβουλίου Κύπρου (2000) και είναι ο ανώτατος συντονιστικός φορέας της Κύπρου στον τομέα των νόμιμων και παράνομων ουσιών εξάρτησης και της παθολογικής ενασχόλησης με τα τυχερά παιχνίδια, εντός και εκτός Διαδικτύου.

Κάποιες από τις κύριες αρμοδιότητες της ΑΑΕΚ, με βάση τη νομοθεσία που τη διέπει, είναι ο σχεδιασμός και η παρακολούθηση της εφαρμογής της Εθνικής Στρατηγικής καθώς και ο συντονισμός και η παρακολούθηση όλων των σχετικών μέτρων και παρεμβάσεων. Η ΑΑΕΚ στοχεύει σε συστηματική παρακολούθηση της υλοποίησης των δράσεων που θα συμπεριληφθούν στα Σχέδια Δράσης, μέσω της συνεργασίας με τους εμπλεκόμενους φορείς.

Η προώθηση και εφαρμογή της Εθνικής Στρατηγικής προϋποθέτει την ενίσχυση του ρόλου των Λειτουργών - Συνδέσμων στα Υπουργεία, έτσι που να μπορούν να ανταποκριθούν ουσιαστικά, τόσο σε ό,τι αφορά στις ενδοϋπουργικές διαδικασίες, αλλά και στις δεσμεύσεις των Υπουργείων, έναντι της Στρατηγικής.

Σημαντική παράμετρος επίσης, θεωρείται η αξιοποίηση της Εθνικής Επιτροπής για τα Ναρκωτικά η οποία συγκαλείται από τον Πρόεδρο της Κυπριακής Δημοκρατίας, ο οποίος προεδρεύει, και απαρτίζεται από τους Υπουργούς Υγείας, Εσωτερικών, Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξης, Παιδείας Πολιτισμού, Αθλητισμού και Νεολαίας, Εργασίας Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, Άμυνας και Οικονομικών και τον Πρόεδρο της Αρχής Αντιμετώπισης Εξαρτήσεων Κύπρου.

9. ΠΥΛΩΝΕΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ
ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ

ΤΟ ΣΧΕΔΙΟ ΔΡΑΣΗΣ 2021- 2024 περιλαμβάνει τους εξής Πυλώνες εφαρμογής:

- Πρόληψη
- Θεραπεία
- Κοινωνική Υποστήριξη
- Μείωση της Βλάβης
- Μείωση της Προσφοράς
- Έρευνα- Αξιολόγηση- Εκπαίδευση
- Διεθνής Συνεργασία

Σε όλους του πυλώνες εφαρμογής του Σχεδίου Δράσης συμπεριλαμβάνονται δράσεις που ανταποκρίνονται στις παράνομες ουσίες, τις νόμιμες ουσίες (όπως ο καπνός, το αλκοόλ, τα συνταγογραφούμενα φάρμακα) και την παθολογική ενασχόληση με τα τυχερά παιχνίδια, εντός και εκτός Διαδικτύου.

Επιγραμματικά, σημειώνονται κάποιες από τις κύριες προτεραιότητες που αφορούν στον καπνό, το αλκοόλ και την παθολογική ενασχόληση με τα τυχερά παιχνίδια, εντός και εκτός Διαδικτύου.

ΚΑΠΝΟΣ

Το κάπνισμα αποτελεί το υπό αριθμό ένα πρόβλημα δημόσιας υγείας διεθνώς, έχοντας ως αποτέλεσμα, εκατομμύρια θανάτους κάθε χρόνο σε παγκόσμια βάση, οι οποίοι θα μπορούσαν να προληφθούν.

Μέσα από τη νέα Εθνική Στρατηγική, η Αρχή Αντιμετώπισης Εξαρτήσεων Κύπρου προωθεί τις εξής κύριες προτεραιότητες που αφορούν στο κάπνισμα:

α) την αποτελεσματική εφαρμογή της νομοθεσίας για το κάπνισμα,

β) την πρόληψη του καπνίσματος και καπνικών προϊόντων στον γενικό πληθυσμό, αλλά πιο συγκεκριμένα τη δημιουργία περιβαλλόντων απαλλαγμένων από καπνό (όπως σχολεία, πανεπιστήμια), μέσω π.χ., διοργάνωσης εξειδικευμένων εκστρατειών πρόληψης και αύξησης της σχετικής φορολογίας,

γ) τη δημιουργία κατευθυντήριων γραμμών για τη θεραπεία της εξάρτησης από τη νικοτίνη, μέσω της στάθμισης των αντίστοιχων κατευθυντήριων γραμμών του ENSP,

δ) τον έλεγχο και αδειοδότηση των υφιστάμενων προγραμμάτων διακοπής του καπνίσματος,

ε) την ενίσχυση της διαθεσιμότητας προγραμμάτων διακοπής του καπνίσματος στη χώρα μας, καθώς και την αναβάθμιση των υφιστάμενων προγραμμάτων που προσφέρονται από τις Υπηρεσίες Ψυχικής Υγείας του Υπουργείου Υγείας.

ΑΛΚΟΟΛ

Η κατανάλωση αλκοόλ είναι αρκετά διαδεδομένη στην Κύπρο, ωστόσο η υπερβολική κατανάλωση του επιφέρει αρνητικές συνέπειες, τόσο για το ίδιο το άτομο, όσο και για τη δημόσια υγεία.

Μέσα από τη νέα Εθνική Στρατηγική, η Αρχή Αντιμετώπισης Εξαρτήσεων Κύπρου προωθεί τις εξής κύριες προτεραιότητες που αφορούν στο αλκοόλ:

α) την αποτροπή της βαριάς επεισοδιακής κατανάλωσης, προσβασιμότητας και διαθεσιμότητας αλκοόλ ανάμεσα στα παιδιά,

β) τη μείωση της επιβλαβούς κατανάλωσης αλκοόλ στους/στις νέους/ες,

γ) την πρόληψη του συνδρόμου εμβρυϊκού αλκοολισμού και του φάσματος διαταραχής εμβρυϊκού αλκοολισμού,

δ) τη μείωση της επιβλαβούς χρήσης και της κατάχρησης αλκοόλ στους/στις ενήλικες,

ε) την αποτροπή της κατανάλωσης αλκοόλ από οδηγούς και

στ) την παροχή επαρκούς φροντίδας για τα παιδιά και τις οικογένειες που αντιμετωπίζουν προβλήματα με το αλκοόλ.

ΔΙΑΤΑΡΑΧΗ ΕΝΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΜΕ ΤΑ ΤΥΧΕΡΑ ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ, ΕΝΤΟΣ ΚΑΙ ΕΚΤΟΣ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟΥ

Η εξάρτηση από τα τυχερά παιχνίδια, εντός και εκτός Διαδικτύου, ακολουθεί το ίδιο μοντέλο εξάρτησης που παρατηρείται και στην εξάρτηση από ψυχοδραστικές ουσίες, καθώς υπάρχει αυξημένος όγκος ερευνών στους τομείς της νευροεπιστήμης και της ψυχολογίας, που καταδεικνύουν ότι υπάρχουν κοινά στοιχεία μεταξύ της εξάρτησης από τα τυχερά παιχνίδια, εντός και εκτός Διαδικτύου, και των άλλων εξαρτήσεων.

Μέσα από τη νέα Εθνική Στρατηγική, η Αρχή Αντιμετώπισης Εξαρτήσεων Κύπρου προωθεί τις εξής κύριες προτεραιότητες, που αφορούν στην παθολογική ενασχόληση/ διαταραχή ενασχόλησης με τα τυχερά παιγνίδια, εντός και εκτός Διαδικτύου:

α) τη στήριξη ευάλωτων ομάδων με στόχο την πρόληψη της προβληματικής ενασχόλησης με τα τυχερά παιγνίδια,

β) τη δημιουργία προστατευτικού περιβάλλοντος για ανήλικα/νεαρά πρόσωπα σε σχέση με την ενασχόληση με τα τυχερά παιγνίδια,

γ) την εφαρμογή μηχανισμών έγκαιρης παρέμβασης για άτομα που παρουσιάζουν συμπεριφορές υψηλού κινδύνου, σε σχέση με τα τυχερά παιγνίδια,

δ) τη μείωση των αρνητικών επιπτώσεων της προβληματικής ενασχόλησης με τα τυχερά παιγνίδια σε τρίτους,

ε) τη διασφάλιση της πρόσβασης όλων των ομάδων (ανήλικων, ενήλικων, ευάλωτου πληθυσμού) στην εξειδικευμένη θεραπεία, που σχετίζεται με την προβληματική ενασχόληση ή τη διαταραχή ενασχόλησης με τα τυχερά παιχνίδια,

στ) την τεκμηρίωση και παρακολούθηση του φαινομένου της ενασχόλησης με τα τυχερά παιχνίδια και

ζ) την ανταλλαγή καλών πρακτικών για την αντιμετώπιση του φαινομένου.

ΠΑΡΑΝΟΜΕΣ ΟΥΣΙΕΣ ΕΞΑΡΤΗΣΗΣ

Μέσα από τη νέα Εθνική Στρατηγική, η Αρχή Αντιμετώπισης Εξαρτήσεων Κύπρου προωθεί τις εξής κύριες προτεραιότητες που αφορούν στις παράνομες ουσίες εξάρτησης:

(α) την παροχή έγκυρης και αντικειμενικής πληροφόρησης για τις επιπτώσεις και τους κινδύνους που ενέχει η χρήση παράνομων ουσιών,

(β) τη δημιουργία αποτρεπτικού περιβάλλοντος, ως προς τη χρήση παράνομων ουσιών,

(γ) τη στήριξη των ευάλωτων ομάδων,

(δ) την εφαρμογή προγραμμάτων έγκαιρης παρέμβασης,

(ε) τη βελτίωση της πρόσβασης και τη συγκράτηση στη θεραπεία, συμπεριλαμβανομένης της δημιουργίας προγραμμάτων αποτοξίνωσης για ανηλίκους/ες, για τα άτομα με συνοσηρότητα και τα άτομα που κάνουν χρήση διεγερτικών ουσιών,

(στ) την κοινωνική υποστήριξη και επανένταξη των ατόμων με ιστορικό εξάρτησης σε παράνομες ουσίες,

(ζ) την παροχή μέτρων μείωσης της βλάβης, για μείωση της μετάδοσης λοιμώξεων και των θανάτων που οφείλονται στη χρήση παράνομων ουσιών,

(η) τη μείωση της εγκληματικότητας που σχετίζεται με τη διακίνηση παράνομων ουσιών εξάρτησης.

9.1. Πρόληψη

Μία αποτελεσματική Στρατηγική Πρόληψης, οφείλει να στρέψει το βλέμμα τόσο στο άτομο (βιοψυχοκοινωνική προσέγγιση), όσο και στην κοινωνική διάσταση της χρήσης και των εξαρτητικών συμπεριφορών, για να κατανοήσει κάτω υπό ποιες συνθήκες άτομα κάθε ηλικίας κάνουν χρήση ουσιών, νόμιμων ή παράνομων.

Οι στόχοι μιας Στρατηγικής Πρόληψης που βασίζεται στην ολιστική προσέγγιση που προτείνει το μοντέλο της Δημόσιας Υγείας, πρέπει να είναι μετρήσιμοι και αποτελεσματικοί και να μειώνουν τις επιπτώσεις των εξαρτησιογόνων ουσιών, αλλά και τις πιθανότητες ένα άτομο να οδηγηθεί εξαρχής στη χρήση τέτοιων ουσιών και στην εξάρτηση. Κύριος στρατηγικός στόχος είναι η ενδυνάμωση εκείνων των δεξιοτήτων και επιλογών που ενισχύουν την υγεία και την ευημερία του ατόμου και της κοινωνίας ευρύτερα. Η Στρατηγική αναγνωρίζει την προληπτική αξία που έχει η ποικιλότροπη στήριξη και η δημιουργική δραστηριότητα των παιδιών και των νέων, όπως επίσης και η εμπλοκή τους στον εθελοντισμό, μέσω του οποίου καλλιεργείται ο αλτρουισμός, η αλληλεγγύη, η προσφορά προς το συνάνθρωπο και την κοινωνία, καθώς επίσης και οι οργανωμένες και διαδραστικές εξορμήσεις στη φύση ειδικού σκοπού και στόχου άθλησης, ψυχαγωγίας και σύσφιξης οικογενειακών ή φιλικών σχέσεων.

Σε αυτό το πλαίσιο, η Στρατηγική Πρόληψης εστιάζει σε τέσσερα επίπεδα:

- **Καθολική Πρόληψη**

Η πρόληψη, όπως και στις περισσότερες ασθένειες με παθολογικά αίτια, παραμένει η καλύτερη θεραπεία. Γι' αυτό η γνώση και η σωστή πληροφόρηση είναι μέγιστης σημασίας. Μέσω αυτού του επιπέδου δράσης, αναπτύσσονται πρακτικές και προγράμματα που στοχεύουν στην κοινοτική ανάπτυξη και στη συστηματική εκπαίδευση των πολιτών γύρω από την κατάχρηση ουσιών, αξιοποιώντας την επιρροή των Μέσων Μαζικής Επικοινω-

νίας. Παράλληλα, ασκείται πίεση για τη διαμόρφωση θεσμικών ρυθμίσεων και μέτρων που συνδέονται άμεσα με την κατανάλωση ουσιών και τις εξαρτητικές συμπεριφορές.

Επικεντρωμένη πρόληψη

Η εξάρτηση δεν είναι μια απόλυτη κατάσταση, αντιθέτως, είναι μια σταδιακή εξέλιξη που διαφέρει από άτομο σε άτομο. Μέσα από ένα συνδυασμό συνεργειών και παρεμβάσεων, αυτό το επίπεδο δράσης στοχεύει στον έγκαιρο εντοπισμό προβληματικών καταστάσεων, μέσα από ενέργειες που έχουν τη δυνατότητα να σταματήσουν την πορεία προς την εξάρτηση. Εδώ, απαιτείται μια πολυεπίπεδη, έγκαιρη και συστηματικά συνδυασμένη δράση.

Ενδεδειγμένη πρόληψη

Αυτό το επίπεδο εστιάζει στα προβλήματα που έχουν ήδη εκδηλωθεί. Εντοπίζεται τι θεωρείται σημαντικό για την ομάδα που έχει επηρεαστεί και καλλιεργούνται οι κατάλληλες συνθήκες για την αντιμετώπιση του στιγματισμού και του κοινωνικού αποκλεισμού. Δημιουργούνται επιλογές λύσεων, διευκολύνεται η πρόσβαση σε υπηρεσίες, και στηρίζονται έμπρακτα όλες οι ομάδες που επηρεάζονται άμεσα από τις συνέπειες της κατάχρησης: το ίδιο το άτομο -σε όποιο στάδιο εξάρτησης κι αν βρίσκεται, οι οικείοι του, και το κοινωνικό του περιβάλλον.

Περιβαλλοντική πρόληψη

Τα πιο πάνω τρία επίπεδα πρόληψης έρχεται να συμπληρώσει η λεγόμενη περιβαλλοντική πρόληψη, η οποία στοχεύει να περιορίσει τις πιθανότητες εξέλιξης επικίνδυνων συμπεριφορών και να προωθήσει πιο υγιείς επιλογές, αποσκοπώντας στην πρόληψη των προβλημάτων που συνδέονται με τη χρήση εξαρτησιογόνων ουσιών. Αυτό επιτυγχάνεται μέσω μεταβολής του περιβάλλοντος του ατόμου, με τρόπο που μπορεί ασυνείδητα να επηρεάσει τη συμπεριφορά του. Περιλαμβάνει συνήθως μέτρα όπως η απαγόρευση του καπνίσματος, πολιτικές τιμολόγησης των οινοπνευματωδών ποτών, η προαγωγή της υγείας στο σχολείο και άλλα.

Οι γενικοί σκοποί στον Πυλώνα της Πρόληψης είναι οι εξής:

- Έγκυρη και έγκαιρη ενημέρωση της κοινωνίας και διαμόρφωση κουλτούρας για θέματα που αφορούν στις εξαρτήσεις και άλλες δράσεις καθολικής πρόληψης

Περιλαμβάνονται όλες οι καθολικές παρεμβάσεις και πολιτικές οι οποίες απευθύνονται σε όλα τα μέλη μιας ομάδας στόχου, ανεξάρτητα από τον υποκείμενο κίνδυνο χρήσης ή ιστορικού χρήσης ουσιών/ εξαρτητικών συμπεριφορών.

- Δημιουργία αποτρεπτικού περιβάλλοντος ως προς τη χρήση/ εξάρτηση

Περιλαμβάνει όλες τις νομοθετικές ρυθμίσεις και περιβαλλοντικές δράσεις (περιβαλλοντική πρόληψη) που πρέπει να προωθηθούν, με στόχο τη δημιουργία αποτρεπτικού περιβάλλοντος, ως προς τη χρήση και άλλες εξαρτητικές συμπεριφορές.

- Πρόληψη ή/ και καθυστέρηση της έναρξης της χρήσης και των εξαρτητικών συμπεριφορών σε ειδικά περιβάλλοντα

Περιλαμβάνει δράσεις για πρόληψη ή/ και καθυστέρηση της έναρξης της χρήσης και άλλων εξαρτητικών συμπεριφορών στα εξής, μεταξύ άλλων, σημαντικά περιβάλλοντα, όπως η Οικογένεια, το Εκπαιδευτικό Περιβάλλον (Σχολείο/ Πανεπιστήμια), η Εθνική Φρουρά, η Κοινότητα και η Εργασία.

- Στήριξη ευάλωτων ομάδων του πληθυσμού

Ευάλωτες ομάδες με βάση την Εθνική Στρατηγική θεωρούνται: παιδιά που εγκαταλείπουν το σχολείο, μαθητές/τριες, στρατιώτες, φοιτητές/τριες σε πειραματική χρήση νόμιμων και παράνομων ουσιών ή/και με παθολογική ενασχόληση με τα τυχερά παιχνίδια, εντός και εκτός Διαδικτύου, παιδιά φυλακισμένων, παιδιά ψυχικά ασθενών γονιών, παιδιά με γονείς που αντιμετωπίζουν πρόβλημα με τις ουσίες εξάρτησης συμπεριλαμβανομένου του αλκοόλ, παιδιά που έχουν δεχθεί/δέχονται οποιασδήποτε μορφής κακοποίηση, παιδιά υπό την επιμέλεια του κράτους, παιδιά με ΔΕΠΥ και μαθησιακές δυσκολίες, παιδιά μετανάστες, παιδιά που ζουν κάτω από το όριο της φτώχειας, παιδιά/έφηβοι/ες με παραβατική συμπεριφορά και έγκυες γυναίκες που κάνουν χρήση αλκοόλ ή και άλλων ουσιών. Αναφορικά με την παθολογική ενασχόληση με τα τυχερά παιχνίδια, εντός και εκτός Διαδικτύου, οι άνεργοι και τα άτομα τρίτης ηλικίας θεωρούνται ευάλωτες ομάδες.

- Εφαρμογή προγραμμάτων έγκαιρης παρέμβασης

Περιλαμβάνει ενδεδειγμένες παρεμβάσεις που απευθύνονται σε άτομα που έχουν ήδη αρχίσει τη χρήση ή βρίσκονται σε πειραματικό/ αρχικό στάδιο, βοηθώντας τα να αντιμετωπίσουν τα ατομικά τους χαρακτηριστικά και τους παράγοντες κινδύνου που τα καθιστούν πιο ευάλωτα σε ότι αφορά στη χρήση/ εξάρτηση και παραπέμποντας τα στη θεραπεία.

9.2. Θεραπεία

Σύμφωνα με τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας (ΠΟΥ) / World Health Organization (WHO), ο όρος της θεραπείας χρησιμοποιείται για να προσδιορίσει τη διαδικασία που ξεκινά όταν ένα άτομο έρχεται σε επαφή με τον επαγγελματία υγείας ή με κάποια άλλη υπηρεσία της κοινότητας, την οποία ενδέχεται να συνεχίσει μέσα από διαδοχικές εξειδικευμένες παρεμβάσεις έως ότου επιτευχθεί το ανώτατο δυνατό επίπεδο υγείας και ευημερίας του.

Ο Οδηγός Θεραπείας της ΑΑΕΚ ορίζει τη «θεραπεία» ως οποιοδήποτε πρόγραμμα ή παρέμβαση απευθύνεται άμεσα σε άτομα που έχουν προβλήματα με τη χρήση εξαρτησιογόνων ουσιών, παράνομων και νόμιμων (αλκοόλ, καπνός, φάρμακα) ή προβλήματα από την ενασχόληση με τα τυχερά παιχνίδια, εντός και εκτός Διαδικτύου, και η οποία στοχεύει στη βελτίωση της ψυχολογικής, σωματικής και κοινωνικής τους κατάστασης.

Οι γενικοί σκοποί του Πυλώνα Θεραπείας είναι οι εξής:

- Αύξηση της προσβασιμότητας στη θεραπεία

Περιλαμβάνει δράσεις, μεταξύ άλλων, για διασφάλιση παρεμβάσεων που να ανταποκρίνονται στις ανάγκες των ανήλικων, των γυναικών, στη διάσταση του φύλου γενικότερα, των μεταναστών, των ατόμων με διπλή διάγνωση και στη βελτίωση των θεραπευτικών προγραμμάτων σε διάφορα επίπεδα.

- Ενίσχυση του πλουραλισμού, της ποιότητας και αποτελεσματικότητας των θεραπευτικών προγραμμάτων και δομών και συγκράτηση στη θεραπεία

Προωθείται, μεταξύ άλλων, η πιστοποίηση του προσωπικού των δομών, η διασφάλιση της εφαρμογής των Προτύπων Ποιότητας Θεραπείας, η δημιουργία κατευθυ-

ντήριων γραμμών για τη διακοπή του καπνίσματος, η ανάπτυξη οδηγού και παροχή επαρκούς στήριξης για τα παιδιά και τις οικογένειες που αντιμετωπίζουν πρόβλημα λόγω της χρήσης παράνομων ουσιών και αλκοόλ, συμπεριλαμβανομένων των παιδιών με διαταραχή εμβρυϊκού αλκοολισμού.

- Διασφάλιση της προσβασιμότητας στη θεραπεία στο πλαίσιο του συστήματος ποινικής δικαιοσύνης

Περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, τη βελτίωση της εφαρμογής της νομοθεσίας για παραπομπή στη θεραπεία αντί φυλάκισης των κατηγορουμένων χρηστών ή εξαρτημένων ατόμων, την εφαρμογή του θεσμού των εξειδικευμένων δικαστηρίων για εξαρτήσεις και την παροχή ολοκληρωμένου θεραπευτικού πλαισίου εντός των Φυλακών.

9.3. Κοινωνική Υποστήριξη

Οι διάφορες μορφές της κοινωνικής υποστήριξης, και κυρίως η συναισθηματική, σχετίζονται θετικά με τη σωματική και ψυχική υγεία. Στόχος είναι η υποστήριξη των ατόμων που αντιμετωπίζουν πρόβλημα με τις εξαρτησιογόνες ουσίες, νόμιμες και παράνομες, αλλά και των ατόμων με προβλήματα εξαρτητικών συμπεριφορών, που στερούνται λόγω συνθηκών, ευκαιρίες επανένταξης.

Οι παρεμβάσεις κοινωνικής υποστήριξης απευθύνονται τόσο σε υφιστάμενους, όσο και σε πρώην προβληματικούς χρήστες εξαρτησιογόνων ουσιών και άτομα με εξαρτητικές συμπεριφορές, δηλαδή άτομα που έχουν απεξαρτηθεί, τα οποία είναι λειτουργικά μέσα στην κοινωνία, άτομα που παρακολουθούν μακρόχρονα προγράμματα με υποκατάστατα, έως τα πλέον άπορα άτομα που ζουν στον δρόμο.

Ο γενικός σκοπός του Πυλώνα Κοινωνικής Υποστήριξης είναι η διασφάλιση της επάρκειας και η αύξηση της προσβασιμότητας στις υπηρεσίες κοινωνικής υποστήριξης, ενώ επιμέρους στόχος είναι η πολύπλευρη στήριξη των ατόμων με ιστορικό εξάρτησης, για ένταξη τους στην αγορά εργασίας, η ενίσχυση του μορφωτικού τους επιπέδου, η εξεύρεση στέγασης, η διασφάλιση παροχών κοινωνικής πρόνοιας, η μείωση του στίγματος κ.ά..

Αποτελεί προτεραιότητα η εφαρμογή μηχανισμού για τη διασύνδεση των ατόμων που αποφυλακίζονται και αντιμετωπίζουν προβλήματα ουσιοεξάρτησης, καθώς και η ανάπτυξη προγράμματος με στόχο τη δημιουργία ξενώνα φιλοξενίας (half-way houses) για αποφυλακισθέντες με ιστορικό εξάρτησης. Μέσα στις προσπάθειες της ΑΑΕΚ για υποστήριξη των ατόμων με ιστορικό εξάρτησης περιλαμβάνεται και η στήριξη των οικείων που επηρεάζονται αρνητικά, από τις συνέπειες της χρήσης ατόμων του περίγυρού τους.

Μία σημαντική πτυχή όλων των πυλώνων δράσης είναι ότι όλες οι πολιτικές και παρεμβάσεις που προωθούνται δεν πρέπει σε καμία περίπτωση να οδηγούν στο στιγματισμό των ατόμων που αντιμετωπίζουν πρόβλημα χρήσης και εξάρτησης νόμιμων και παράνομων ουσιών. Στόχος είναι η στήριξη και η βοήθεια τους μέσα στο πλαίσιο της δημόσιας υγείας, δίνοντας παράλληλα το μήνυμα ότι τόσο τα άτομα που αντιμετωπίζουν πρόβλημα χρήσης και εξάρτησης, όσο και τα άτομα με ιστορικό εξάρτησης έχουν δικαίωμα σε μια φυσιολογική ζωή.

9.4. Μείωση της Βλάβης

Η Μείωση της Βλάβης επικεντρώνεται στη μείωση των κινδύνων που σχετίζονται με την κατάχρηση ουσιών, τόσο για το ίδιο το άτομο, όσο και για την κοινωνία ολόκληρη και τη δημόσια υγεία. Περιλαμβάνει μέτρα για την αντιμετώπιση της βλάβης και των αρνητικών συνεπειών που προκαλεί η κατάχρηση ουσιών, χωρίς να απαιτείται από τα άτομα να διακόψουν τη χρήση τη δεδομένη στιγμή.

Στον Πυλώνα Μείωσης της Βλάβης προωθούνται δράσεις για:

- Προστασία της υγείας του ίδιου ατόμου και της δημόσιας υγείας.
- Μείωση των θανάτων που συνδέονται με την υπερβολική δόση ουσιών.
- Μείωση της μετάδοσης μολυσματικών ασθενειών, όπως ο ιός του HIV και της Ηπατίτιδας.
- Μείωση των ατυχημάτων που προκαλούνται από την οδήγηση υπό την επήρεια ουσιών, νόμιμων και παράνομων.
- Πρόληψη άλλων προβλημάτων υγείας που συνδέονται με την ενέσιμη ή προβληματική χρήση ουσιών.

Ο γενικός σκοπός στον Πυλώνα Μείωσης της Βλάβης είναι η μείωση των αρνητικών συνέπειων της χρήσης νόμιμων και παράνομων ουσιών εξάρτησης και οι επιμέρους στόχοι:

- Μείωση των κοινωνικών συνεπειών και των συνεπειών στην υγεία που συνδέονται με τη χρήση ουσιών και
- Μείωση περιστατικών οδήγησης υπό την επήρεια αλκοόλ και παράνομων ουσιών.

Με τη νέα Στρατηγική θα δοθεί έμφαση στην περαιτέρω ενίσχυση των υφιστάμενων μέτρων, αλλά και στην ένταξη άλλων καινοτόμων παρεμβάσεων όπως είναι η παροχή δράσεων, μέσω της κινητής μονάδας σε απομακρυσμένες περιοχές ή φεστιβάλ και χώρους αναψυχής, ο έλεγχος της χημικής σύστασης των ουσιών με κοινοποίηση των αποτελεσμάτων για σκοπούς προστασίας της υγείας των χρηστών, ο εμπλουτισμός της θεραπείας με τις επιλογές της χορήγησης μεθαδόνης και της διαμορφίνης, η διαμόρφωση ενός χώρου εποπτευόμενης (ασφαλούς) χρήσης (one stop center) κ.ά..

9.5. Μείωση της Προσφοράς

Ο Πυλώνας Μείωσης της Προσφοράς αφορά στην ανάληψη μέτρων και δράσεων καταστολής με σκοπό τη μείωση της προσφοράς, σε σχέση με όλο το φάσμα διακίνησης, διαθεσιμότητας και αγοράς παράνομων ουσιών και της εγκληματικότητας που σχετίζεται με αυτές.

Παράλληλα, αφορά και τις νόμιμες ουσίες, κυρίως στο αλκοόλ και στον καπνό, όπου στόχος δεν είναι η μείωση της προσφοράς τους, αλλά περισσότερο η ρύθμιση της κατανάλωσης τους, με τρόπο που να περιορίζονται οι επιβλαβείς τους συνέπειες.

Ο γενικός σκοπός στον Πυλώνα Μείωσης της προσφοράς είναι η μείωση της εγκληματικότητας που σχετίζεται με την παράνομη διακίνηση ουσιών εξάρτησης και οι επιμέρους στόχοι είναι οι εξής:

- Μείωση της διακίνησης παράνομων ουσιών εξάρτησης και αποτροπή της παράνομης διακίνησης νόμιμων ουσιών.
- Αποτροπή της διακίνησης παράνομων ουσιών εξάρτησης μέσω των νόμιμων εισόδων της Κυπριακής Δημοκρατίας.
- Πρόληψη της διαθεσιμότητας και της διακίνησης Πρόδρομων/ Προ-πρόδρομων Ουσιών και Νέων Ψυχοδραστικών Ουσιών.
- Πρόληψη της νομιμοποίησης των εσόδων από παράνομες δραστηριότητες που σχετίζονται με τις παράνομες ουσίες εξάρτησης.

9.6. Έρευνα – Εκπαίδευση - Αξιολόγηση

Η έρευνα, η εκπαίδευση και η αξιολόγηση αποτελούν βασικά εργαλεία, απαραίτητα για την καταγραφή της κατάστασης του φαινομένου των εξαρτήσεων αλλά και της συνεχούς βελτίωσης των υπηρεσιών που παρέχονται. Αποτελούν μέσα ανάδειξης της υφιστάμενης κατάστασης αλλά και αλλαγής, προς την κατεύθυνση που ορίζουν οι διαρκώς εναλλασσόμενες απαιτήσεις για την αντιμετώπιση του φαινομένου.

Το Τμήμα Παρακολούθησης της ΑΑΕΚ (ΕΚΤΕΠΝ) παρακολουθεί και εφαρμόζει τους Επιδημιολογικούς Δείκτες και το πρόγραμμα εργασίας του Ευρωπαϊκού Κέντρου Παρακολούθησης των Ναρκωτικών και της Τοξικομανίας (EMCDDA), ενώ ταυτόχρονα διενεργεί έρευνες με σκοπό την περαιτέρω εμβάθυνση σε τομείς που χρήζουν επιμέρους διερεύνησης.

Περαιτέρω, με γνώμονα την ταχεία εξέλιξη του φαινομένου της χρήσης ουσιών εξάρτησης, νόμιμων και παράνομων και της παθολογικής ενασχόλησης με τα τυχερά παιχνίδια, εντός και εκτός Διαδικτύου, θα δοθεί μεγάλη βαρύτητα και προσοχή στην εκπαίδευση και τη συνεχή κατάρτιση των επαγγελματιών. Μέσω της εκπαίδευσης των επαγγελματιών, σε εξειδικευμένα θέματα και τις κατευθυντήριες γραμμές που πρέπει να διέπουν τα προγράμματα, βελτιώνεται η ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών.

Η αξιολόγηση αποτελεί όχι μόνο χρήσιμο, αλλά και απαραίτητο εργαλείο για μια Στρατηγική, σε κάθε φάση της υλοποίησής της. Αφενός, οι ενδιάμεσες αξιολογήσεις επιτρέπουν την απαραίτητη άμεση προσαρμογή των πολιτικών, προγραμμάτων και παρεμβάσεων, αλλά και την καλύτερη διάθεση των πόρων. Αφετέρου, η εκ των υστέρων αξιολόγηση αποτελεί σημαντικό εργαλείο σε ό,τι αφορά στον εντοπισμό των κενών και αδυναμιών και στη συνέχεια σε ό,τι αφορά στη βελτίωση της ποιότητας των προγραμμάτων και δράσεων, αλλά και των θεσμικών ή/και νομοθετικών κενών, που ενδεχομένως παρουσιάζονται. Η αξιολόγηση βέβαια δεν θα αφορά μόνο στο σύνολο της Στρατηγικής και των δράσεων αλλά και των προγραμμάτων και παρεμβάσεων, τόσο προληπτικών όσο και θεραπευτικών και άλλων, που εφαρμόζουν οι εμπλεκόμενοι φορείς.

Οι γενικοί σκοποί του Πυλώνα Έρευνας, Εκπαίδευσης και Αξιολόγησης είναι οι εξής:

- Καταγραφή του φαινομένου, μέσω της παρακολούθησης των επιδημιολογικών δεικτών και της πραγματοποίησης ερευνών για τεκμηριωμένη λήψη πολιτικών αποφάσεων.

- Βελτίωση της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών μέσω της εκπαίδευσης των επαγγελματιών.
- Αξιολόγηση προγραμμάτων και παρεμβάσεων.
- Αξιολόγηση των σχεδίων δράσης και της Εθνικής Στρατηγικής.

9.7. Διεθνής Συνεργασία

Η Διεθνής Συνεργασία αποτελεί αναπόσπαστο στοιχείο μιας αποτελεσματικής στρατηγικής, λαμβάνοντας υπόψη ότι το φαινόμενο των εξαρτήσεων είναι παγκόσμιο και δεν μπορεί να αντιμετωπισθεί αποκλειστικά και μόνο σε εθνικό επίπεδο. Απαιτούνται προσεγγίσεις σε επίπεδο περιφερειακό, διεθνές και πολυμερές, για αποτελεσματική αντιμετώπιση του.

Ο πυλώνας της Διεθνούς Συνεργασίας ενισχύει τις προσπάθειες των κρατών αναφορικά με το συντονισμό των πολιτικών, για τις εξαρτήσεις και τις προκλήσεις που καλούνται να αντιμετωπίσουν. Οι εξωτερικές σχέσεις στον τομέα αυτό στηρίζονται στις αρχές της κοινής ευθύνης, της ισόρροπης προσέγγισης μέτρων μείωσης της ζήτησης και της προσφοράς και το σεβασμό των ανθρώπινων δικαιωμάτων και της ανθρώπινης αξιοπρέπειας.

Ο γενικός σκοπός του πυλώνα της Διεθνούς Συνεργασίας εστιάζει στην ενίσχυση της διεθνούς συνεργασίας, για αντιμετώπιση του φαινομένου και της ενεργούς συμμετοχής της Κύπρου στο διεθνή διάλογο για τις εξαρτήσεις, σε όλα τα επίπεδα, καθώς και στην προώθηση της διακρατικής συνεργασίας και δικτύωσης.

Οι επιμέρους στόχοι του πυλώνα είναι η προώθηση και ανταλλαγή πληροφοριών, γνώσης, τεχνογνωσίας, βέλτιστων πρακτικών και σχετικών πρωτοβουλιών, σε διάφορα επίπεδα: της Ευρωπαϊκής Ένωσης, του Συμβουλίου της Ευρώπης, του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών και σε σχέση με άλλους διεθνείς φορείς και τρίτες χώρες.

10. ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

ΤΟ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ, σε κάθε ευνομούμενη πολιτεία, αποτελεί σημαντικό εργαλείο που θέτει τα όρια μέσα στα οποία λειτουργεί η κοινωνία. Η Εθνική Στρατηγική έχοντας ως βασικό καθήκον να δώσει την βασική κατεύθυνση προς την οποία οφείλει να κινηθεί η Πολιτεία, σε σχέση με την αντιμετώπιση των εξαρτήσεων, αξιοποιεί αυτό το εργαλείο. Σε όλους τους Πυλώνες της Εθνικής Στρατηγικής εμπλέκονται διάφορες νομοθεσίες που λειτουργούν, είτε αποτρεπτικά, όπως για παράδειγμα στον Πυλώνα της Πρόληψης δημιουργώντας αποτρεπτικό περιβάλλον για τη χρήση, είτε διασφαλίζοντας την προστασία των ευάλωτων ατόμων οδηγώντας τα στη θεραπεία.

Οι πιο σημαντικές νομοθεσίες που αναμένεται να παρακολουθούνται, να προωθηθούν, και πιθανόν να τύχουν τροποποίησης ή/και να ενισχυθεί η εφαρμογή τους μέσα από τη Στρατηγική είναι, μεταξύ άλλων, οι εξής:

- Ο περί Προστασίας της Υγείας (Έλεγχος του Καπνίσματος) Νόμος του 2017
- Ο περί της Ρυθμίσεως και Λειτουργίας Καταστημάτων και Όρων Απασχόλησης των υπαλλήλων τους Νόμος
- Ο περί Πώλησης Οινοπνευματωδών Ποτών Νόμος, ΚΕΦ 144
- Ο περί Ναρκωτικών Φαρμάκων και Ψυχοτρόπων Ουσιών Νόμος του 1977 (Ν. 29/77)
- Ο περί Θεραπείας Κατηγορούμενων Χρηστών ή Ουσιοεξαρτημένων (Ενοποιημένος) Νόμος του 2016
- Ο περί Οδικής Ασφάλειας (Τροποποιητικός) Νόμος του 2016
- Ο περί Εκθέσεως Διαφημίσεων (Έλεγχος) (Τροποποιητικός) Νόμος 2012 και ο Βασικός Νόμος του 2009, ΚΕΦ 50
- Ο περί Ραδιοφωνικών και Τηλεοπτικών Οργανισμών Νόμος του 1998 μέχρι 2019
- Ο περί Ραδιοφωνικού Ιδρύματος Κύπρου Νόμος
- Οι περί Κέντρων Αναψυχής Νόμοι του 1985 εώς του 2016
- Ο περί Φόρων Κατανάλωσης Νόμος 91(Ι)/ 2004
- Ο περί Στοιχημάτων Νόμος 2019 και ο περί της Λειτουργίας και του Ελέγχου Καζίνου Νόμος του 2015
- Ο Κανονισμός (ΕΕ) 2016/679 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 27ης Απριλίου 2016 για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών και την κατάργηση της οδηγίας 95/46/ΕΚ (Γενικός Κανονισμός για την Προστασία Δεδομένων)
- Ο περί της Προστασίας των Φυσικών Προσώπων Έναντι της Επεξεργασίας των Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα και της Ελεύθερης Κυκλοφορίας των Δεδομένων αυτών Νόμος του 2018, Ν.125(Ι)/2018.

Η Αρχή Αντιμετώπισης Εξαρτήσεων Κύπρου, με βάση τις αρμοδιότητες της και παρακολουθώντας την εξέλιξη του φαινομένου θα προτείνει τυχόν τροποποιήσεις σε νομοθεσίες, εάν χρειαστεί.

11. ΚΟΣΤΟΛΟΓΗΣΗ

Η ΔΙΕΞΑΓΩΓΗ ΕΡΕΥΝΑΣ κοινωνικού κόστους για τη συλλογή στοιχείων με στόχο τον υπολογισμό του δαπανώμενου ποσού στον τομέα των παράνομων εξαρτησιογόνων ουσιών στη χώρα μας, εντάσσεται σε μια από τις προσπάθειες της Αρχής Αντιμετώπισης Εξαρτήσεων Κύπρου για ολοκληρωμένη παρουσίαση της υφιστάμενης εγχώριας κατάστασης. Η έρευνα κοινωνικού κόστους αποσκοπεί στο να παράσχει, στην Αρχή Αντιμετώπισης Εξαρτήσεων Κύπρου, το απαιτούμενο γνωστικό υπόβαθρο για τη διαμόρφωση και εφαρμογή στοχευμένων μέτρων και πολιτικών, αλλά και στο να αποτελέσει εργαλείο στα χέρια της Αρχής, για την ιεράρχηση των προτεραιοτήτων, κατά τη χάραξη πολιτικών, σχετικά με την αντιμετώπιση της εξάρτησης.

Στόχοι της έρευνας κοινωνικού κόστους είναι:

1. Παροχή απαιτούμενου γνωστικού υπόβαθρου στην ΑΑΕΚ, για εφαρμογή στοχευμένων μέτρων και πολιτικών

2. Πληροφόρηση της Κυπριακής κοινωνίας για το κοινωνικό κόστος που έχουν οι παράνομες ουσίες

3. Εντοπισμός ενδεχόμενων αναγκών προσαρμογής στα εθνικά συστήματα αναφοράς

4. Αξιολόγηση των υφιστάμενων προγραμμάτων και πολιτικών υπό το πρίσμα του κοινωνικού κόστους.

Σύμφωνα με τα κυριότερα ευρήματα της έρευνας Κοινωνικού Κόστους, για το έτος 2018, καταδεικνύονται τα πιο κάτω:

- Το ζήτημα της χρήσης παράνομων εξαρτησιογόνων ουσιών στην Κύπρο παρέμεινε και κατά το 2018, ένα μεγάλου μεγέθους κοινωνικό πρόβλημα με πολυεπίπεδες και αλυσιδωτές επιπτώσεις, αλλά και κόστος για την κυπριακή πολιτεία.
- Το συνολικό Κοινωνικό Κόστος των παράνομων εξαρτησιογόνων ουσιών, για το 2018 ανέρχεται στα €74,074,537 (0,35% του ΑΕΠ). Το ποσοστό αυτό παρουσιάζει αύξηση, κατά 22.3%, σε σύγκριση με την έρευνα του 2016.
- Όπως προκύπτει από την έρευνα, η συντριπτική πλειοψηφία των κοινωνικών δαπανών, σε ποσοστό 77.5% αφορά στο κόστος της επιβολής του νόμου. Θα μπορούσε να λεχθεί πως μια ενδεχόμενη μετατόπιση του βάρους των προσπαθειών, που οι αρμόδιες αρχές του κράτους καταβάλλουν, προς την κατεύθυνση ενίσχυσης της πρόληψης και της έρευνας, μακροπρόθεσμα να είχε πολύ περισσότερα οφέλη.
- Ταυτόχρονα, σημειώθηκε μικρή αναλογική μείωση των δαπανών (-4.2%) για την πρόληψη και την έρευνα, σχετικά με τις παράνομες εξαρτησιογόνες ουσίες.
- Συναφώς, η μικρή μείωση ύψους 4.2% που καταγράφηκε σε ότι αφορά στις δαπάνες για την πρόληψη και την έρευνα, είναι ένα στοιχείο που πρέπει να αποτελέσει αντικείμενο προβληματισμού. Πολύ περισσότερο, από τη στιγμή που είναι κοινά αποδεκτό το αξίωμα πως η πρόληψη συνιστά συνταγή καλύτε-

ρη από τη θεραπεία ή από τη δια νόμου επίλυση ενός προβλήματος. Προς αυτή την κατεύθυνση η ΑΑΕΚ επιδιώκει να αυξάνει κάθε έτος τον προϋπολογισμό της που κατανέμεται σε δράσεις πρόληψης.

Παράλληλα, η Αρχή Αντιμετώπισης Εξαρτήσεων Κύπρου θα πρέπει να ενισχυθεί οικονομικά, ώστε να συνεχίσει να διαμορφώνει επιστημονικά τεκμηριωμένες πολιτικές, να εποπτεύει τα κρατικά και μη προγράμματα, να επιχορηγεί και να στηρίζει τα προγράμματα πρόληψης και θεραπείας.

Επίσης, τα Υπουργεία θα πρέπει να εφαρμόσουν τη σύσταση του Ευρωπαϊκού Κέντρου Παρακολούθησης των Ναρκωτικών και της Τοξικομανίας (EMCDDA), για τη δημιουργία ξεχωριστής πρόνοιας στον προϋπολογισμό τους για δράση αντιμετώπισης των εξαρτήσεων και η οποία θα χρησιμοποιείται αποκλειστικά για δράσεις της εκάστοτε Εθνικής Στρατηγικής. Προς αυτή την κατεύθυνση έχει ληφθεί σχετική απόφαση, από την Εθνική Επιτροπή για την αντιμετώπιση των εξαρτήσεων, υπό την προεδρία του Προέδρου της Δημοκρατίας στις 26 Ιουνίου 2020.

Όσον αφορά στο Σχέδιο Δράσης για την περίοδο 2021- 2024, έχει ζητηθεί από τους εμπλεκόμενους φορείς να αποστείλουν κοστολόγηση των δράσεων που τους αφορούν, όπου αυτό είναι εφικτό, ώστε να κατατεθεί στο Υπουργικό Συμβούλιο. Σημειώνεται, ότι κατά τη διάρκεια εφαρμογής της Εθνικής Στρατηγικής θα δοθεί έμφαση στην τήρηση των αρχών της διαφάνειας και της χρηστής διοίκησης.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

ΤΟ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ της Αρχής Αντιμετώπισης Εξαρτήσεων Κύπρου εκφράζει θερμές ευχαριστίες σε όλους/ες, όσοι με προθυμία έχουν συμβάλει στη διαδικασία διαμόρφωσης της Εθνικής Στρατηγικής και του Σχεδίου Δράσης, συμπεριλαμβανομένων όλων των φορέων και συνεργατών της. Ιδιαίτερες ευχαριστίες απευθύνονται στο προσωπικό της ΑΑΕΚ καθώς και στους επαγγελματίες του τομέα, οι οποίοι έχουν συμβάλει ουσιαστικά και καθοριστικά για την υλοποίηση της Στρατηγικής 2013- 2020, αλλά και για το σχεδιασμό της νέας 2021-2028.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι

ΚΥΡΙΑ ΕΠΙΤΕΥΓΜΑΤΑ ΠΕΡΙΟΔΟΥ 2013- 2020

ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΚΑΙ ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

1. Τροποποίηση και εφαρμογή του Νόμου Περί Θεραπείας Κατηγορουμένων Χρηστών ή Ουσιοεξαρτημένων, διασφαλίζοντας, για πρώτη φορά στην Κυπριακή Δημοκρατία, τις εναλλακτικές ποινές αντί φυλάκισης για τα άτομα με προβλήματα ουσιοεξάρτησης.

2. Εφαρμογή της πρόνοιας μέσω της οποίας ρυθμίζεται η οδήγηση, υπό την επήρεια ναρκωτικών του «Περί Οδικής Ασφάλειας Νόμου» Ν.13(Ι)/2016.

3. Εκπόνηση και εφαρμογή του πρώτου Σχεδίου Δράσης της Κυπριακής Δημοκρατίας για την αντιμετώπισης του Καπνίσματος, όπως επίσης και του Πρώτου Σχεδίου Δράσης για την Παθολογική Ενασχόληση με τα τυχερά παιχνίδια, εντός και εκτός Διαδικτύου.

4. Σύσταση της Εθνικής Επιτροπής για την Αντιμετώπιση του Καπνίσματος. Σύσταση της Εθνικής Επιτροπής για την Αντιμετώπιση του Συνδρόμου Εμβρυϊκού Αλκοολισμού και του Φάσματος Διαταραχής Εμβρυϊκού Αλκοολισμού.

5. Ψήφιση και εκσυγχρονισμός νομοθεσίας που προνοεί για την μετονομασία του Αντιναρκωτικού Συμβουλίου Κύπρου, σε Αρχή Αντιμετώπισης Εξαρτήσεων Κύπρου και διεύρυνση των αρμοδιοτήτων της.

ΘΕΡΑΠΕΙΑ

6. Δημιουργία και λειτουργία του πρώτου Κέντρου Εσωτερικής Θεραπείας Εφήβων.

7. Λειτουργία προγράμματος για τις Γυναίκες.

8. Δημιουργία και εφαρμογή πρωτοκόλλων που διασφαλίζουν την παραπομπή ανηλίκων σε θεραπεία, από διάφορα περιβάλλοντα (σχολείο, στρατός, ΥΚΕ, ΥΚΑΝ).

9. Αξιολόγηση της επάρκειας του θεραπευτικού δικτύου της ΑΑΕΚ, από εξωτερικό αξιολογητή (Ελλάδα).

10. Δημιουργία προγραμμάτων ανηλίκων σε όλες τις πόλεις.

ΜΕΙΩΣΗ ΤΗΣ ΒΛΑΒΗΣ

11. Λειτουργία της πρώτης Κινητής Μονάδας Μείωσης της Βλάβης.

12. Εισαγωγή και διανομή Ναλοξόνης (αντίδοτο) σε χρήστες οπιοειδών και πραγματοποίηση σχετικής εκπαίδευσης των επαγγελματιών υγείας με στόχο την μείωση των θανάτων.

13. Χορήγηση συριγγών και προφυλακτικών και ενημέρωση για την ασφαλή χρήση, μέσω των αυτόματων μηχανών σε όλες τις επαρχίες.

14. Εισαγωγή των ειδικών διαγνωστικών τεστ ταχείας ανίχνευσης (rapid tests), για τις μολυσματικές ασθένειες HIV, HCV, HBV, προς επαγγελματίες των δομών θεραπείας και σχετική εκπαίδευση τους.

15. Δημιουργία προγραμμάτων φαρμακευτικής υποστήριξης σε όλες τις πόλεις και τις φυλακές.

16. Λειτουργία προγραμμάτων στις φυλακές και στην Εθνική Φρουρά.

ΠΡΟΛΗΨΗ

17. Λειτουργία Τηλεφωνικής Γραμμής Ενημέρωσης και Βοήθειας 1402 και τηλεφωνικής γραμμής για τον τζόγο 1422.

18. Λειτουργία 22 εξειδικευμένων προληπτικών Προγραμμάτων σε όλη την Κύπρο σε συνεργασία με την Τοπική Αυτοδιοίκηση και με άλλους φορείς.

19. Λειτουργία προγραμμάτων στα σχολεία και την Εθνική Φρουρά.

ΕΡΕΥΝΑ – ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ ΤΟΥ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟΥ

20. Λειτουργία και συνεχής αναβάθμιση του Συστήματος Έγκαιρης Προειδοποίησης, για εντοπισμό τυχών νέων ουσιών που κυκλοφορούν στην Ευρώπη και στην Κύπρο,

21. Παροχή επιστημονικής πληροφόρησης και διάχυσης της στην κοινωνία.

- Διοργάνωση του πρώτου Επιστημονικού Συνεδρίου για τις Εξαρτήσεις στην Κύπρο.
- Έκδοση Οδηγού Καλής Πρακτικής για τα ΜΜΕ, σε συνεργασία με Αρχή Ραδιοτηλεόρασης, Γραφείο Τύπου και Πληροφοριών, ΚΥΠΕ, την Επίτροπο Προστασίας Δικαιωμάτων του Παιδιού και την Ένωση Συντακτών.
- Έκδοση ειδικού ενημερωτικού εντύπου με τίτλο 'Οδηγώ με Ασφάλεια χωρίς Αλκοόλ', σε συνεργασία με το Κρατικό Χημείο.
- Μετάφραση της ιστοσελίδας της ΑΑΕΚ στην Αγγλική γλώσσα.
- Αποστολή σε μηνιαία βάση Ενημερωτικού επιστημονικού δελτίου.

22. Για τη χάραξη πολιτικών επιβάλλεται η παρακολούθηση των φαινομένων, μέσα από έρευνες. Αναβαθμίστηκε το Τμήμα Παρακολούθησης της ΑΑΕΚ ενώ αυξήθηκε και ο σχετικός προϋπολογισμός.

- Εφαρμογή ηλεκτρονικού αρχείου διαχείρισης της θεραπευτικής πορείας των εξαρτημένων ατόμων με πλήρη σεβασμό στα προσωπικά δεδομένα.
- Ενισχύθηκε η παρακολούθηση και καταγραφή των 5 Επιδημιολογικών δεικτών του Ευρωπαϊκού Κέντρου Παρακολούθησης των Ναρκωτικών και της Τοξικομανίας.
- Προχώρησε η Διεξαγωγή σειράς ερευνών για την παρακολούθηση του φαινομένου της εξάρτησης σε ειδικούς πληθυσμούς (μαθητές/τριες, LOATI άτομα, άτομα τρίτης ηλικίας, χρήστες παράνομων ουσιών) και σε ειδικά περιβάλλοντα (τρεις έρευνες για το στρατό).
- Διεξαγωγή της έρευνας για το Κοινωνικό Κόστος από την χρήση παράνομων ουσιών εξάρτησης.
- Διεξαγωγή της Έρευνας Ανάλυσης Λυμάτων σε όλες τις επαρχίες της Κύπρου.
- Δημιουργία Ψηφιακής Πλατφόρμας προβολής στατιστικών στοιχείων της ΑΑΕΚ προσβάσιμη από τους πολίτες.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΑΝΕΝΤΑΞΗ

23. Εφαρμογή Σχεδίου για παροχή Οικονομικής Βοήθειας για σκοπούς κοινωνικής υποστήριξης ατόμων με ιστορικό εξάρτησης.

24. Εφαρμογή προγράμματος κοινωνικής επανένταξης ατόμων που αντιμετωπίζουν ή αντιμετώπισαν στο παρελθόν προβλήματα με την ουσιοεξάρτηση.

ΑΡΧΗ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ
ΕΞΑΡΤΗΣΕΩΝ ΚΥΠΡΟΥ

Ιωσήφ Χατζηιωσήφ 35 και Ανδρέα Αβραμίδη
1ος όροφος, 2028 Στρόβολος, Λευκωσία, Κύπρος
Τηλ.: +357 22442960
Φαξ: +357 22305190
www.naac.org.cy

Σχέδιο Δράσης για Αντιμετώπιση των Εξαρτήσεων 2025-2028

Πυλώνας: ΠΡΟΛΗΨΗ		Παραδοτέα	Χρονοδιάγραμμα	Κόστος
Στρατηγική Προτεραιότητα 1: Έγκυρη και έγκαιρη ενημέρωση της κοινωνίας και διαμόρφωση κουλτούρας για θέματα που αφορούν στις εξαρτήσεις και άλλες δράσεις καθολικής πρόληψης	Δράση 1: Πραγματοποίηση Εκστρατειών Ευαισθητοποίησης και δημόσιων συζητήσεων για έγκυρη πληροφόρηση για θέματα εξαρτήσεων	Αριθμός εκστρατειών από ΑΑΕΚ και συνεργάτες, αριθμός παρεμβάσεων ΑΑΕΚ στο δημόσιο διάλογο	Συνεχές	€35000 (ΑΑΕΚ ετήσια) €160 000 (ΥΚΑΝ) €40 000 Τμήμα Τελωνείων
	Δράση 2: Προώθηση ανθρωποκεντρικής ορολογίας και καλών πρακτικών σε σχέση με τις εξαρτήσεις σε ΜΜΕ και άλλους επαγγελματίες	Αριθμός συναντήσεων με οργανισμούς προς υιοθέτηση της ορολογίας, αριθμός αντιτυπων οδηγών	Συνεχές	Χωρίς επιπλέον κόστος
Στρατηγική Προτεραιότητα 2: Δημιουργία αποτρεπτικού περιβάλλοντος ως προς τη χρήση/ εξάρτηση	Δράση 3: Τροποποίηση της νομοθεσίας για τον έλεγχο του καπνίσματος	Τροποποίηση νομοθεσίας, στάδια προώθησης τροποποίησης	2026	Χωρίς επιπλέον κόστος
	Δράση 4: Εφαρμογής και παρακολούθηση της νομοθεσίας για τον έλεγχο του καπνίσματος	Ολοκλήρωση και εφαρμογή του πρωτοκόλλου για τον έλεγχο του καπνίσματος, Αριθμός ελέγχων, υιοθέτηση διαδικασίας ελέγχου εφαρμογής στα σχολεία, Επιβράβευση και προβολή χώρων για διατήρηση Περιβάλλοντος Ελεύθερου από τον καπνό του τσιγάρου	Συνεχές	€5000 (Υγειονομικές Υπηρεσίες ετήσια)
	Δράση 5: Εφαρμογή και παρακολούθηση της νομοθεσίας για την Πώληση Οινοπνευματωδών Ποτών	Εφαρμογή συστηματικών ελέγχων σε χώρους αναψυχής όπου συχνάζουν ανήλικα άτομα, και σε υποστατικά που πωλούν αλκοόλ κοντά σε σχολεία , Καταγραφή καταγγελιών, αριθμός εκπαιδεύσεων και εκδηλώσεων προς σχετικούς επαγγελματίες	Συνεχές	Χωρίς επιπλέον κόστος
	Δράση 6: Εφαρμογή και παρακολούθηση των νομοθεσιών για το ηλικιακό όριο για τη συμμετοχή σε τυχερά παιχνίδια	Αριθμός ελέγχων/ έκθεση αποτελεσμάτων	Συνεχές	Χωρίς επιπλέον κόστος
	Δράση 7: Μείωση της διαθεσιμότητας των καπνικών προϊόντων και των οινοπνευματωδών ποτών μέσω της αύξησης της φορολογίας	Αυξήση φορολογίας καπνικών προϊόντων, Αύξηση φορολογίας οινοπνευματωδών	2028	Αναμένονται έσοδα για το κράτος
	Δράση 8: Παρακολούθηση της εφαρμογής υφιστάμενων νομοθεσιών για τη διαφήμιση	Αριθμός καταγγελιών και παραπόνων στις αρμόδιες αρχές	Συνεχές	Χωρίς επιπλέον κόστος

	Δράση 9: Διάθεση ποσοστού των εσόδων που προέρχονται από τον Περί Στοιχημάτων Νόμο στην ΑΑΕΚ για αξιοποίηση σε προγράμματα πρόληψης και θεραπείας	Έσοδα Αριθμός προγραμμάτων που επιχορηγήθηκαν από το σχετικό κονδύλι	Συνεχές	Χωρίς επιπλέον κόστος
	Δράση 10: Εφαρμογή επιστημονικά τεκμηριωμένου Παγκύπριου προγράμματος δεξιοτήτων για γονείς	Εφαρμογή του προγράμματος, αριθμός συμμετεχόντων	έναρξη 2026	€150 000 (ΑΑΕΚ ετησίως 2026-28)
	Δράση 11: Συνεχής φροντίδα, συντήρηση και εξωραϊσμός δημόσιων χώρων υγιούς δραστηριότητας σε Δήμους και Κοινότητες	κονδύλι που δαπανήθηκε για αυτό το σκοπό από Τοπική Αυτοδιοίκηση και άλλους φορείς	Συνεχές	€250 000 (ΚΟΑ)
Στρατηγική Προτεραιότητα 3: Πρόληψη ή/ και καθυστέρηση της έναρξης των εξαρτητικών συμπεριφορών σε ειδικά περιβάλλοντα	Δράση 12: Εφαρμογή του Μνημονίου Συνεργασίας μεταξύ Αρχής Αντιμετώπισης Εξαρτήσεων Κύπρου και Υπουργείου Άμυνας	αριθμός δράσεων που υλοποιήθηκαν	Συνεχές	€85 000 (ΑΑΕΚ ετησίως) και €30 000 (Εθνική Φρουρά ετησίως)
	Δράση 13: Προώθηση επιστημονικά τεκμηριωμένων προληπτικών παρεμβάσεων στην πρώιμη παιδική ηλικία	Αριθμός νηπιαγωγείων που εφαρμόζουν το πρόγραμμα	Συνεχές	Συμπεριλαμβάνεται στον Προϋπολογισμό ΥΠΑΝ
	Δράση 14: Προώθηση και εφαρμογή επιστημονικά τεκμηριωμένων παρεμβάσεων και προγραμμάτων στη Δημοτική και Μέση εκπαίδευση.	Αριθμός προγραμμάτων που εφαρμόζονται	Συνεχές	περίπου €50 000 (ΑΑΕΚ ετησίως) και €75 000 (ΥΠΑΝ-ΔΜΓΕ Επιθεώρηση βιολογίας)
	Δράση 15: Εφαρμογή, παρακολούθηση και αξιολόγηση του νέου αναλυτικού προγράμματος «Αγωγής Υγείας» σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης και ειδικότερα στα θέματα των εξαρτήσεων.	Εφαρμογή και παρακολούθηση του υλικού στη Δημοτική και Μέση Εκπαίδευση, Παρακολούθηση και αξιολόγηση από τους Επιθεωρητές της Δημοτικής και Μέσης Εκπαίδευσης του μαθήματος αγωγής υγείας	Συνεχές	€8000 (ΥΠΑΝ-ΔΔΕ)
	Δράση 16: Παροχή οικονομικής και επιστημονικής στήριξης των σχολικών μονάδων για την ανάπτυξη σχεδίων δράσης αγωγής υγείας	Αριθμός σχολικών μονάδων που έχουν αναπτύξει σχέδια δράσης αγωγής υγείας	Συνεχές	Χωρίς επιπλέον κόστος
	Δράση 17: Ενίσχυση των σχολικών μονάδων με Εκπαιδευτικούς/ Σχολικούς Ψυχολόγους, Καθηγητές Συμβουλευτικής και Επαγγελματικής Αγωγής και Κοινωνικούς Λειτουργούς	Αριθμός επαγγελματιών που εργοδοτούνται	λόγως του προϋπολογισμού του Υ	€1 000 000 (ΥΠΑΝ, ΥΕΨ)
	Δράση 18: Ενίσχυση υπηρεσιών ψυχοκοινωνικής στήριξης και δραστηριοτήτων υγειούς απασχόλησης φοιτητών στα εκπαιδευτικά ιδρύματα Τριτοβάθμιας Εκπαίδευση	Εκπαίδευση συμβούλων, Αριθμός ατόμων που παραπέμφθηκαν, κονδύλια που δαπανήθηκαν για προσφορά υγειών δραστηριοτήτων	Συνεχές	€122 000(ΚΟΑ ετησίως: €92.000 ΚΟΠΑ και ΦΟΑ €30.000)
	Δράση 19: Παροχή υπηρεσιών πολύ-επίπεδης στήριξης και προσφορά δραστηριοτήτων υγιούς ενασχόλησης των νέων από Δήμους και Κοινότητες	Αριθμός προγραμμάτων και παρεμβάσεων που εφαρμόζονται, κονδύλια που δαπανήθηκαν από την Τοπική Αυτοδιοίκηση	Συνεχές	

	Δράση 20: Προώθηση και εφαρμογή σχεδίου πολιτικής πρόληψης της χρήσης εξαρτησιογόνων ουσιών στο εργασιακό περιβάλλον	Συμπερίληψη και αντιμετώπιση εξαρτήσεων στα σχέδια ασφάλειας και υγείας των επιχειρήσεων/οργανισμών, Εκπαίδευση προσωπικού και εργοδοτών σχετικά με τις εξαρτήσεις, Εφαρμογή ελέγχων σε επαγγέλματα υψηλού κινδύνου	Συνεχές	Χωρίς επιπλέον κόστος
Στρατηγική Προτεραιότητα 4: Στήριξη ευάλωτων ομάδων του πληθυσμού	Δράση 21: Εφαρμογή προγραμμάτων πρόληψης σε σχέση με τις ανάγκες μεταναστών (παιδιών και εφήβων) που φιλοξενούνται σε χώρους διαμονής και φιλοξενίας	Εφαρμογή εργαλείου EUDA για χώρους υποδοχής, Αριθμός εξυπηρετούμενων που επωφελήθηκαν	2027	€3 500 (ετησίως ΚΟΑ), €30 000 (ετησίως ΑΑΕΚ)
	Δράση 22: Προώθηση παρεμβάσεων σε πληθυσμό που ζει σε κατάσταση ευαλωτότητας ειδικά ως προς την παθολογική ενασχόληση με τα τυχερά παιχνίδια (π.χ. άνεργοι, ηλικιωμένοι)	Αριθμός παρεμβάσεων, αριθμός εξυπηρετούμενων	2028	
	Δράση 23: Εντοπισμός και παραπομπή παιδιών και νέων που ζουν σε κατάσταση ευαλωτότητας και των οικογενειών τους, σε προληπτικά προγράμματα και υποστηρικτικές υπηρεσίες (π.χ. συμβουλευτική για γονείς, σχολική στήριξη παιδιού στο σπίτι, διασύνδεση γονέων με θεραπευτικά προγράμματα, διασφάλιση κάλυψης βασικών αναγκών, εκπαίδευση γονικών δεξιοτήτων σε γονείς που κάνουν χρήση, σχολική στήριξη παιδιού στο σπίτι, διασύνδεση με κοινωνικές υπηρεσίες και επιδόματα κλπ)	Αριθμός προληπτικών προγραμμάτων, αριθμός παιδιών και οικογενειών που λαμβάνουν στήριξη, αριθμός δράσεων από αρμόδιους φορείς	Συνεχές	περίπου €150 000 (ΑΑΕΚ ετησίως), €1000 (Επίτροπος προστασίας των δικαιωμάτων του παιδιού)
	Δράση 24: Συνεχής ενίσχυση των ΥΚΕ (περιλαμβανομένων των κρατικών ιδρυμάτων) με εξασφάλιση υπηρεσιών από επαγγελματίες (π.χ. ψυχίατρο, παιδοψυχίατρο, ψυχολόγο, νομικό)	Αριθμός επαγγελματιών που παρέχουν υπηρεσίες	Συνεχές	
	Δράση 25: Παροχή στήριξης σε άτομα που ζουν σε κατάσταση ευαλωτότητας για την υιοθέτηση υγιούς τρόπου ζωής	κονδύλι που δαπανήθηκε για αυτό το σκοπό από φορείς	Συνεχές	€175 000 (ΚΟΑ ετησίως)
Στρατηγική Προτεραιότητα 5: Εφαρμογή προγραμμάτων έγκαιρης παρέμβασης	Δράση 26: Εφαρμογή και παρακολούθηση του πρωτοκόλλου συνεργασίας μεταξύ ΥΚΕ-ΥΨΥ-ΑΑΕΚ το οποίο ρυθμίζει τη διαδικασία παραπομπής ανηλίκων/ νεαρών που αντιμετωπίζουν πρόβλημα με τις ουσίες εξάρτησης στα θεραπευτικά κέντρα	Αριθμός παραπομπών ανηλίκων/ νεαρών	Συνεχές	Χωρίς επιπλέον κόστος
	Δράση 27: Εφαρμογή και παρακολούθηση πρωτοκόλλου Συνεργασίας για την παραπομπή των μαθητών στη θεραπεία μεταξύ ΑΑΕΚ-ΥΠΑΝ και θεραπευτικό δίκτυο	Αριθμός παραπομπών ανηλίκων/ νεαρών	Συνεχές	Χωρίς επιπλέον κόστος
	Δράση 28: Εντοπισμός και παραπομπή νεαρών παραβατών και παιδιών, που βρίσκονται σε σύγκρουση με το νόμο, σε υποστηρικτικές υπηρεσίες	Αριθμός παραπομπών ανηλίκων/ νεαρών	Συνεχές	Χωρίς επιπλέον κόστος
	Δράση 29: Παρακολούθηση της εφαρμογής του πρωτοκόλλου συνεργασίας για παραπομπή στρατιωτών στα προγράμματα θεραπείας	Αριθμός παραπομπών στρατιωτών	Συνεχές	Χωρίς επιπλέον κόστος
	Δράση 30: Παροχή ολοκληρωμένης φροντίδας σε ανήλικα άτομα με παραβατική συμπεριφορά, με πρόβλημα ουσιών εξάρτησης, οι οποίοι έχουν ακατάλληλο οικογενειακό περιβάλλον και έχουν τεθεί υπό τη νομική φροντίδα των ΥΚΕ ή παρέχονται υπηρεσίες στήριξης της οικογένειας από συναρμόδιες υπηρεσίες με σκοπό την παραμονή των παιδιών στο οικογενειακό τους περιβάλλον	Αριθμός παραπομπών	Συνεχές	Χωρίς επιπλέον κόστος
	Δράση 31: Εντοπισμός, παροχή ενημέρωσης και παραπομπή για βοήθεια/θεραπεία ατόμων που παρουσιάζουν συμπεριφορά υψηλού κινδύνου σε υποστατικά όπου υπάρχει ενασχόληση με τα τυχερά παιχνίδια και στο καζίνο	Αριθμός παραπομπών	Συνεχές	Χωρίς επιπλέον κόστος
	Δράση 32: Έγκαιρη παρέμβαση στοχευμένη στα άτομα που εντοπίζονται με θετικό αποτέλεσμα νάρκοτεστ	Συμπερίληψη ψυχοεκπαίδευσης στο πλαίσιο της Σχολής οδηγών, αριθμός παραπομπών	2026	Προϋπολογισμός από Υπ Μεταφορών
	Δράση 33: Εφαρμογή εθνικού προσυμπτωματικού ελέγχου και σύντομων παρεμβάσεων, συμπεριλαμβανομένου του ελέγχου για την κατανάλωση αλκοόλ από τη μητέρα και τη χρήση ουσιών από τους γονείς	Αριθμός επαγγελματιών υγείας που εκπαιδεύτηκαν, Παρακολούθηση δείκτη υγείας μητέρας	2025	Χωρίς επιπλέον κόστος

	Δράση 34: Παροχή ενημέρωσης και στήριξης σε έγκυες και θηλάζουσες γυναίκες	Αριθμός εκπαιδεύσεων γυναικών, Εφαρμογή Δρασεων στρατηγικής μητρικού θηλασμου	Συνεχές	€5000 ετήσιο κόστος ΑΑΕΚ
	Δράση 35: Βελτίωση της διαχείρισης περιστατικών παιδιών που γεννήθηκαν με ΦΔΕΑ	Αριθμός δράσεων προώθησης πρωτοκόλλου, παρακολούθηση καταγραφης παιδιών με διάγωνση ΦΔΕΑ, αριθμός παραπομπών σε σχετικές υπηρεσίες	Συνεχές	Χωρίς επιπλέον κόστος
	Δράση 36: Ευαισθητοποίηση και δημιουργία συνεργιών μεταξύ υπηρεσιών παροχής θεραπείας και προληπτικών προγραμμάτων για τα παιδιά των εξυπηρετούμενων	Αριθμός συνεργατικών δράσεων, Αριθμός παραπομπών παιδιών σε προληπτικά προγράμματα	Συνεχές	Χωρίς επιπλέον κόστος
	Δράση 37: Παρακολούθηση και ενίσχυση της εφαρμογής του πρωτοκόλλου Συνεργασίας Παραπομπής Νεαρών Συλληφθέντων από την Αστυνομία Κύπρου – ΥΚΑΝ σε Θεραπευτικά Κέντρα	Ολοκλήρωση διαδικασίας αξιολόγησης, αριθμός παραπομπών	Συνεχές	Ετήσιος Προϋπολογισμός ΥΚΑΝ
	Δράση 38: Προώθηση και εφαρμογή επιστημονικά τεκμηριωμένων παρεμβάσεων που να απευθύνονται στη φοιτητική κοινότητα	Αριθμός και τύπος παρεμβάσεων, αριθμός εξυπηρετούμενων	2027	€30 000 ετήσιο κόστος ΑΑΕΚ
Πυλώνας: ΘΕΡΑΠΕΙΑ		**Παραδοτέα**	**Χρονοδιάγραμμα**	**Κόστος**
Στρατηγική Προτεραιότητα 6: Βελτίωση της προσβασιμότητας στη θεραπεία και της διαθεσιμότητας θεραπευτικών επιλογών	Δράση 39: Ανάπτυξη, ενίσχυση και διασφάλιση παρεμβάσεων προσαρμοσμένων στη διάσταση της ταυτότητας του φύλου και της σεξουαλικότητας	Αριθμός προγραμμάτων που έχουν ενσωματώσει παρεμβάσεις, Δημιουργία προγράμματος σε συνεργασία με την ΛΟΑΤΚΙ+ κοινότητα	2027	€30 000 ετήσιο κόστος ΑΑΕΚ
	Δράση 40: Ανάπτυξη, ενίσχυση και διασφάλιση παρεμβάσεων προσαρμοσμένων στις ανάγκες των ατόμων με μεταναστευτική βιογραφία.	Αριθμός προγραμμάτων που έχουν ενσωματώσει παρεμβάσεις, μελέτη για δημιουργία πλατφόρμας διαμεσολάβησης	2028	€10 000 κόστος ΑΑΕΚ
	Δράση 41: Διασφάλιση παροχής εξειδικευμένων και ολοκληρωμένων θεραπευτικών υπηρεσιών σε άτομα με διπλή διάγνωση	Δημιουργία κατευθυντήριων γραμμών χειρισμού Δημιουργία εξειδικευμένου προγράμματος Αριθμός παραπομπών από τη διασυνδετική υπηρεσία στο νοσοκομείο Αθαλάσσας	2028	Προϋπολογισμός Υπηρεσιών Ψυχικής Υγείας (Β φάση Νοσοκομείου Αθαλάσσας)
	Δράση 42: Αναβάθμιση και επέκταση των προγραμμάτων παροχής αποτοξίνωσης από το αλκοόλ και τις παράνομες ουσίες.	Αριθμός διαθέσιμων κλινών, Αριθμός εξυπηρετούμενων	2026	Προϋπολογισμός Υπηρεσιών Ψυχικής Υγείας (στελέχωση ΘΕΜΕΑ αναβάθμιση ΑΝΩΣΗ)
	Δράση 43: Καθιέρωση διασυνδετικής υπηρεσίας ΥΚΕ και ΥΔΕΠ με το θεραπευτικό συνεχές για αποτελεσματική διαχείριση ατόμων που αντιμετωπίζουν πρόβλημα χρήσης ουσιών στο πλαίσιο της Κοινωνικής Παρέμβασης	Υπογραφή πρωτοκόλλου και εφαρμογή του	2025	Χωρίς επιπλέον κόστος
	Δράση 44: Ενίσχυση και ενοποίηση των τηλεφωνικών γραμμών ενημέρωσης και στήριξης για τα άτομα που αντιμετωπίζουν προβλήματα από την ενασχόληση με τα τυχερά παιχνίδια	Ενοποίηση τηλεφωνικών γραμμών	2026	€10 000 ετήσια ΑΑΕΚ, €10 000 ετήσια ΑΠΕΚ, €10 000 ετήσια ΕΑΣ

	Δράση 45: Επικαιροποίηση και υιοθέτηση κλινικών κατευθυντήριων γραμμών για τη λειτουργία προγραμμάτων διακοπής του καπνίσματος	Οριστικοποίηση κατευθυντήριων γραμμών, υιοθέτηση των κατευθύνσεων και εκπαίδευση επαγγελματιών, δημιουργία νέων προγραμμάτων διακοπής καπνίσματος	2025	Χωρίς επιπλέον κόστος
	Δράση 46: Ενίσχυση και επέκταση της λειτουργίας της τηλεφωνικής γραμμής διακοπής του καπνίσματος	Αριθμός ατόμων που εξυπηρετήθηκαν, Δημιουργία Πρωτοκόλλου εξυπηρέτησης	2026	Προϋπολογισμός Υπηρεσιών Ψυχικής Υγείας (στελέχωση 1431)
	Δράση 47: Εφαρμογή σύντομων παρεμβάσεων (brief interventions) σε άτομα που αντιμετωπίζουν πρόβλημα με τις ουσίες εξάρτησης που εντοπίζονται στα Γενικά νοσοκομεία και διασύνδεση τους με θεραπευτικά προγράμματα	Αριθμός επαγγελματιών που εκπαιδεύτηκαν, αριθμός ατόμων που παραπέμφθηκαν	2026	Χωρίς επιπλέον κόστος
	Δράση 48: Εφαρμογή σύντομων παρεμβάσεων (brief interventions) σε άτομα που αντιμετωπίζουν πρόβλημα με τις ουσίες εξάρτησης που εντοπίζονται από την κοινοτική νοσηλευτική και διασύνδεση τους με θεραπευτικά προγράμματα	Αριθμός επαγγελματιών που εκπαιδεύτηκαν, αριθμός ατόμων που παραπέμφθηκαν	2027	Χωρίς επιπλέον κόστος
	Δράση 49: Παροχή εξειδικευμένων παρεμβάσεων σε άτομα μέσης και τρίτης ηλικίας που κάνουν χρήση	Αριθμός προγραμμάτων που έχουν ενσωματώσει παρεμβάσεις	Συνεχές	Χωρίς επιπλέον κόστος
	Δράση 50: Ανάπτυξη, ενίσχυση και διασφάλιση παρεμβάσεων προσαρμοσμένων στις ανάγκες των γυναικών για όλα τα επίπεδα βαθμού σοβαρότητας της εξάρτησης και με τρόπο που να διασφαλίζεται και να ενισχύεται ο γονικός τους ρόλος	Αριθμός προγραμμάτων που έχουν ενσωματώσει παρεμβάσεις, αριθμός γυναικών στη θεραπεία	Συνεχές	Χωρίς επιπλέον κόστος
Στρατηγική Προτεραιότητα 7: Ενίσχυση της ποιότητας και αποτελεσματικότητας των θεραπευτικών προγραμμάτων και δομών	Δράση 51: Ενίσχυση δυνατότητας παροχής φαρμακευτικών σκευασμάτων για τους ασθενείς στα προγράμματα διακοπής του καπνίσματος	αριθμός ασθενών που λαμβάνουν φαρμακευτικά σκευάσματα	Συνεχές	
	Δράση 52: Ενσωμάτωση συστήματος ελέγχου για ορθή εφαρμογή Προτύπων Ποιότητας Θεραπείας στα θεραπευτικά κέντρα αντιμετώπισης της εξάρτησης από παράνομες ουσίες και αλκοόλ	Δημιουργία διαδικασίας ελέγχου και εφαρμογή της	2027	Χωρίς επιπλέον κόστος
	Δράση 53: Ανάπτυξη υπηρεσιών μεταθεραπευτικής φροντίδας	Δημιουργία πλαισίου μεταθεραπευτικής φροντίδας, Αριθμός προγραμμάτων που το εφαρμόζουν	2026	Χωρίς επιπλέον κόστος
Στρατηγική Προτεραιότητα 8: Διασφάλιση της προσβασιμότητας στη θεραπεία στο πλαίσιο του συστήματος ποινικής δικαιοσύνης	Δράση 54: Επέκταση των εναλλακτικών έναντι ποινικών μέτρων σε όλα τα επίπεδα της δικαιοσύνης	Επέκταση πρωτοκόλλου ΥΚΑΝ	2026	Χωρίς επιπλέον κόστος
	Δράση 55: Διασφάλιση παροχής υπηρεσιών στο περιβάλλον των φυλακών ίσων και αντίστοιχων με αυτών που προσφέρονται στην κοινότητα	Δημιουργία ολοκληρωμένου θεραπευτικού πλαισίου εντός των φυλακών	2025	€400 000 ετήσιο κόστος ΑΑΕΚ
	Δράση 56: Παροχή εναλλακτικών ποινών σε άτομα που αντιμετωπίζουν προβλήματα χρήσης και βρίσκονται ενώπιον Επαρχιακού Δικαστηρίου	Αριθμός αιτητών, αριθμός παραπομπών	Συνεχές	Χωρίς επιπλέον κόστος
Πυλώνας: ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ		**Παραδοτέα**	**Χρονοδιάγραμμα**	**Κόστος**
	Δράση 57: Εφαρμογή μηχανισμού για τη διασύνδεση των ατόμων που αποφυλακίζονται και έχουν ιστορικό εξάρτησης	Αριθμός ατόμων που εξυπηρετήθηκαν	2025	€50 000 ετήσιο κόστος (ΥπΥγείας, Υφ Πρόνοιας, Υπ. Δικαιοσύνης)
	Δράση 58: Ανάπτυξη προγράμματος με στόχο την κατάρτιση, εργασιακή και επαγγελματική αποκατάσταση των ατόμων με ιστορικό εξάρτησης	Εφαρμογή προγράμματος Αριθμός ατόμων που εξυπηρετήθηκαν	2026	€50 000 ετήσιο κόστος ΑΑΕΚ
	Δράση 59: Παροχή κινήτρων σε εργοδότες για εργοδότηση ατόμων με ιστορικό εξάρτησης (π.χ. επιχορήγηση μισθού, φορολογική μείωση)	Δημιουργία Σχεδίου Αριθμός επιχειρήσεων/ εργοδοτών που παρέχουν κίνητρα	2026	Προϋπολογισμός Υπουργείο Εργασίας

Στρατηγική Προτεραιότητα 9: Διασφάλιση επάρκειας και αύξηση της προσβασιμότητας στις υπηρεσίες κοινωνικής υποστήριξης	Δράση 60: Υποστήριξη της κοινωνικής επανένταξης των ατόμων με ιστορικό εξάρτησης μέσα από την προώθηση της ενεργούς συμμετοχής στην κοινότητα και την προώθηση δημιουργικών δραστηριοτήτων	Αριθμός Δήμων και Κοινοτήτων που συμμετέχουν στην προσπάθεια	Συνεχές	Προϋπολογισμός Αρχών Τοπικής Αυτοδιοίκησης
	Δράση 61: Επέκταση και βελτίωση της εφαρμογής του Μνημονίου Συνεργασίας μεταξύ ΑΑΕΚ και Υπουργείου Υγείας για σκοπούς δημιουργίας προγράμματος Προαγωγής και Αποκατάστασης της Στοματικής Υγείας Ουσιοεξαρτημένων Ατόμων	Αριθμός ατόμων που εξυπηρετούνται	Συνεχές	Προϋπολογισμός Οδοντιατρικών Υπηρεσιών
	Δράση 62: Δημιουργία ξενώνα φιλοξενίας (half-way houses) για άτομα με ιστορικό εξάρτησης, ή με τρέχοντα προβλήματα εξαρτήσεων, συμπεριλαμβανομένων των αποφυλακισθέντων	Λειτουργία ξενώνα Αριθμός ατόμων που εξυπηρετήθηκαν	2028	€200 000 ετήσιο κόστος ΑΑΕΚ
	Δράση 63: Ενίσχυση των πολιτικών για περιορισμό του στίγματος και εναρμόνιση πολιτικών που εφαρμόζονται από την Πολιτεία για τον ίδιο σκοπό	Μέτρηση αντιλήψεων στο γενικό πληθυσμό, Αριθμός δράσεων κατά του στίγματος	Συνεχές	περίπου €5000 ετήσιο κόστος ΑΑΕΚ
	Δράση 64: Παροχή υποστήριξης σε άτομα με ιστορικό χρήσης και στους οικείους τους στη βάση εκτίμησης νέων αναγκών	Εκπόνηση νέου σχεδίου στήριξης	2027	
	Δράση 65: Διασφάλιση παροχής υπηρεσιών Κοινωνικών Λειτουργών σε όλα τα θεραπευτικά κέντρα.	Αριθμός ατόμων που εξυπηρετούνται, Αριθμός προγραμμάτων που αξιοποιούν Κοιν. Λειτουργούς	Συνεχές	€77 000 ετήσιο κόστος για Υπουργείο Υγείας και €13 000 ετήσιο κόστος ΑΑΕΚ
	Δράση 66: Συνεχής βελτίωση και ενίσχυση του Σχεδίου Κοινωνικής Υποστήριξης Ατόμων με Ιστορικό Εξάρτηση της ΑΑΕΚ και αύξηση του σχετικού κονδυλίου	Κονδύλι που δαπανάται, Αριθμός ατόμων που εξυπηρετούνται	Συνεχές	€60 000 ετήσιο κόστος ΑΑΕΚ
Πυλώνας: ΜΕΙΩΣΗ ΤΗΣ ΒΛΑΒΗΣ		**Παραδοτέα**	**Χρονοδιάγραμμα**	**Κόστος**
Στρατηγική Προτεραιότητα 10: Μείωση των αρνητικών συνεπειών της χρήσης νόμιμων και παράνομων ουσιών εξάρτησης	Δράση 67: Δημιουργία one stop center για παροχή υπηρεσιών μείωσης της βλάβης με χώρο εποπτευόμενης χρήσης.	Δημιουργία χώρου	2028	Εκπόνηση μελέτης
	Δράση 68: Επέκταση των προγραμμάτων Άμεσης Πρόσβασης και Μείωσης Βλάβης και σε άλλες επαρχίες	Αριθμός επαρχιών με Πρόγραμμα Μείωσης Βλάβης, Παροχή παρεμβάσεων και ενημέρωσης σε εργαζόμενες/ους στο σεξ	2026	€20 000 ετήσιο κόστος ανά Επαρχία για ΑΑΕΚ
	Δράση 69: Βελτίωση παροχής θεραπευτικών και φαρμακευτικών επιλογών στη θεραπεία υποκατάστασης	Αριθμός εναλλακτικών φαρμακευτικών επιλογών	2027	
	Δράση 70: Περαιτέρω εκσυγχρονισμός της νομοθεσίας που αφορά στη συνταγογράφηση ελεγχόμενων φαρμάκων και εισαγωγή της ηλεκτρονικής συνταγογράφησης	Αλλαγή νομοθεσίας, εφαρμογή ηλεκτρονικής συνταγογράφησης	2027	
	Δράση 71: Ενίσχυση της δράσης για χορήγηση ειδικών διαγνωστικών τεστ ανίχνευσης μολυσματικών ασθενειών ανάμεσα σε άτομα που αντιμετωπίζουν πρόβλημα χρήσης ουσιών	Αριθμός τεστ που διανεμήθηκαν	Συνεχές	???
	Δράση 72: Ενίσχυση της δράσης για χορήγηση ναλοξόνης σε άτομα που αντιμετωπίζουν πρόβλημα χρήσης ουσιών, στους οικείους και σε επαγγελματίες ουσιωδών υπηρεσιών	Αριθμός σκευασμάτων που διανεμήθηκαν	Συνεχές	???
	Δράση 73: Ενίσχυση της διανομής υλικού μείωσης της βλάβης σε όλες τις επαρχίες της Κύπρου	Αριθμός κουτιών υλικού που διανεμήθηκαν	Συνεχές	???
	Δράση 74: Παροχή ενημέρωσης και παρεμβάσεων μείωσης της βλάβης σε χώρους νυχτερινής διασκέδασης, φεστιβάλ και απομακρυσμένες περιοχές	Αριθμός εξορμήσεων κινητής μονάδας, αριθμός ατόμων που προσεγγίστηκαν	Συνεχές	€16 000 ετήσιο κόστος για ΑΑΕΚ
	Δράση 75: Λειτουργία εξειδικευμένων παρεμβάσεων ή και προγραμμάτων στον τομέα της πρόληψης, θεραπείας ή/και μείωσης βλάβης για άτομα τα οποία εμπλέκονται στο ChemSex	Ανάπτυξη παρεμβάσεων σε συνεργασία με σχετικά ΜΚΟ	2027	Χωρίς επιπλέον κόστος
	Δράση 76: Βελτίωση της εφαρμογής της νομοθεσίας για το αλκοτέστ και το νάρκοτεστ και τροποποίηση όπου χρειάζεται	Τροποποίηση νομοθεσίας	2025	Χωρίς επιπλέον κόστος
Πυλώνας: ΜΕΙΩΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΣΦΟΡΑΣ		**Παραδοτέα**	**Χρονοδιάγραμμα**	**Κόστος**

	Δράση 77: Συλλογή, διαχείριση, αξιολόγηση και ανάλυση πληροφοριών για θέματα παράνομων ουσιών και οργανωμένου και σοβαρού εγκλήματος	1. Αποτελεσματικός εντοπισμός των εμπόρων μέσα από την αξιοποίηση των πληροφοριών 2. Αγορά εξειδικευμένου εξοπλισμού	Συνεχές	Προϋπολογισμός ΥΚΑΝ
	Δράση 78: Σύλληψη των ατόμων που εμπλέκονται με αδικήματα της παραγωγής, εισαγωγής, διακίνησης, κατοχής και προμήθειας παράνομων ουσιών εξάρτησης	1. Αριθμος Υποθέσεων 2. Αριθμός Ενεχόμενων Προσώπων	Συνεχές	Προϋπολογισμός ΥΚΑΝ
	Δράση 79: Αποτελεσματική εφαρμογή των ελέγχων για τα αδικήματα της παράνομης παραγωγής, εισαγωγής, διακίνησης και πώλησης νόμιμων ουσιών εξάρτησης	Αριθμός Υποθέσεων, Αριθμός Ενεχόμενων Προσώπων	Συνεχές	
	Δράση 80: Αναβάθμιση συνεργασίας με Αξιωματικούς Συνδέσμους της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Τρίτων Χωρών και άλλων Θεσμικών Φορέων	Αριθμός Συναντήσεων με Αξιωματικούς Συνδέσμους	Συνεχές	
	Δράση 81: Παρακολούθηση κρυπτογραφημένων μεθόδων και άλλων νέων τεχνολογιών (διαδίκτυο, darknet, encryption) που χρησιμοποιούνται από ομάδες οργανωμένου εγκλήματος για τη διακίνηση εξαρτησιογόνων ουσιών	Αριθμός Εκπαιδεύσεων και συμμετεχόντων σε αυτές, Αριθμός Ελέγχων	Συνεχές	
	Δράση 82: Εκσυγχρονισμός του Περί Ναρκωτικών Φαρμάκων και Ψυχοτρόπων Ουσιών Νόμου του 1977	Τροποποίηση σχετικής Νομοθεσίας	2027	Χωρίς επιπλέον κόστος
	Δράση 83: Συνέχιση και αναβάθμιση του ελέγχου με στόχο την πρόληψη της διακίνησης παράνομων και νόμιμων ουσιών εξάρτησης από τις περιοχές που δεν ελέγχονται από την Κυπριακή Δημοκρατία	Έλεγχος οδοφραγμάτων και παρακολουθήσεις σε περιοχές πλησίον της Νεκράς Ζώνης	Συνεχές	
	Δράση 84: Επέκταση των ελέγχων της περιεκτικότητας της βιομηχανικής κάνναβης	Αριθμός ελέγχων - Έλεγχος της περιεκτικότητας THC της βιομηχανικής κάνναβης	Συνεχές	€ 1200 /έτος επι πληρωμή (Γενικό χημείο του κράτους)
Στρατηγική Προτεραιότητα 11: Μείωση της εγκληματικότητας σχετιζόμενη με την παράνομη διακίνηση ουσιών εξάρτησης	Δράση 85: Έλεγχος της περιεκτικότητας της κάνναβης σε τρόφιμα και αλκοολούχα ποτά	Αριθμός ελέγχων - Έλεγχος της περιεκτικότητας της THC σε συγκεκριμένα τρόφιμα	Συνεχές	€ 9000 /έτος (ΥΚΑΝ -Γενικό χημείο του κράτους)
	Δράση 86: Εφαρμογή μέτρων ελέγχου στις Φυλακές, με σεβασμό στα ανθρώπινα δικαιώματα	Αριθμός Ελέγχων και αποτελέσματα	Συνεχές	
	Δράση 87: Εφαρμογή των Μνημονίων Συνεργασίας μεταξύ αρμοδίων αρχών και υπηρεσιών	Αριθμός μνημονίων και ελέγχων που συμπεριλαμβάνονται	Συνεχές	€750 000 /έτος (ΥΚΑΝ, Τμήμα Τελωνείων, Γενικό Χημείο του Κράτους)
	Δράση 88: Ενίσχυση της ΥΚΑΝ, του Γενικού Χημείου του Κράτους και του Τμήματος Τελωνείων με εξειδικευμένο και άλλο ανθρώπινο δυναμικό και εξοπλισμό	Αριθμός νέου προσωπικού, Ενίσχυση και αναβάθμιση εξοπλισμού, για εντοπισμό παράνομων ουσιων	Συνεχές	€100 000 /έτος εάν εγκριθεί (Γενικό Χημείο του Κράτους)
	Δράση 89: Ενίσχυση της στελέχωσης για αποτελεσματική επιτήρηση των μαρίνων	Αριθμός ατόμων που στελεχώνουν τις Μαρίνες	Συνεχές	
	Δράση 90: Αναβάθμιση της Συνεργασίας μεταξύ των Αρχών Επιβολής του νόμου και των Ταχυδρομικών Υπηρεσιών και ιδιωτικών εταιρειών μεταφορών	Αριθμός ταχυδρομικών αντικειμένων που εντοπίστηκαν	Συνεχές	
	Δράση 91: Προσαρμογή του Τοπικού Συστήματος Έγκαιρης Προειδοποίησης (ΣΕΠ) στα πρότυπα των νέων αρμοδιοτήτων του EUDA	Συμμόρφωση με τα νέα πρότυπα	2025	
	Δράση 92: Εφαρμογή ελέγχων εισαγωγής και εξαγωγής πρόδρομων και προ-πρόδρομων ουσιών	1. έκδοση σχετικών αδειών εισαγωγής και εξαγωγής, 2. Εγγραφή εταιρειών στο Μητρώο Εταιρειών που εμπορεύονται πρόδρομες ουσίες, 3. Αριθμός Ελέγχων	Συνεχές	Χωρίς επιπλέον κόστος (περιλαμβάνεται στη Δράση 87)

	Δράση 93: Ανάλυση ύποπτων συναλλαγών που περιέχονται σε αναφορές που υποβάλλονται από χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και άλλες υπόχρεες οντότητες, σχετικά με υποψίες νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες	Αριθμός υποθέσεων που διερευνήθηκαν που αφορούσαν παράνομες ή νόμιμες ουσίες	Συνεχές	
	Δράση 94: Αξιοποίηση δημευθέντων εσόδων που προέρχονται από παράνομες δραστηριότητες σε προγράμματα πρόληψης και θεραπείας των εξαρτήσεων	Κονδύλι που αξιοποιήθηκε	Συνεχές	Αναμένονται έσοδα για το κράτος
	Δράση 95: Εφαρμογή των προληπτικών μέτρων για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης των εσόδων από παράνομες δραστηριότητες	Ετήσιες εκθέσεις	Συνεχές	
	Δράση 96: Διενέργεια από την Αστυνομία οικονομικής έρευνας σε υποθέσεις που σχετίζονται με τη διακίνηση παράνομων ουσιών	Αριθμός Υποθέσεων. Αριθμός ενεχομένων προσώπων.	2026	
Πυλώνας: ΕΡΕΥΝΑ, ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ		**Παραδοτέα**	**Χρονοδιάγραμμα**	**Κόστος**
Στρατηγική Προτεραιότητα 12: Καταγραφή του φαινομένου μέσω της πραγματοποίησης ερευνών για τεκμηριωμένη λήψη πολιτικών αποφάσεων	Δράση 97: Διεξαγωγή έρευνας γενικού πληθυσμού κάθε τρία χρόνια	Έκθεση αποτελεσμάτων της έρευνας	2026	κόστος €55 000 για ΑΑΕΚ
	Δράση 98: Διεξαγωγή έρευνας μαθητικού πληθυσμού κάθε τέσσερα χρόνια (ESPAD)	Έκθεση αποτελεσμάτων της έρευνας	2028	κόστος περίπου €35 000 για ΑΑΕΚ
	Δράση 99: Διεξαγωγή βιοσυμπεριφορικής έρευνας λοιμωδών νοσημάτων, με συμπερίληψη ανάλυσης του γενοτύπου του ιού HIV και ηπατίτιδας Γ	Έκθεση αποτελεσμάτων της έρευνας	2026	κόστος περίπου €7 000 για ΑΑΕΚ
	Δράση 100: Εφαρμογή των εργαλείων του EUDA στο Τμήμα Φυλακών αναφορικά με το ιστορικό χρήσης των κρατουμένων και τις παρεχόμενες υπηρεσίες	Έκθεση αποτελεσμάτων της έρευνας	2025	Θα μπορεί να κοστολογηθεί κατά το κτίσιμο της έρευνας (Γενικό χημείο του κράτους)
	Δράση 101: Διεξαγωγή έρευνας ανάλυσης αστικών λυμάτων σε όλες τις επαρχίες και στο Τμήμα Φυλακών	Έκθεση αποτελεσμάτων της έρευνας	Ετήσια	€220 000 συνολικό κόστος για ΑΑΕΚ, το επιπλέον κόστος για την έρευνα στις Φυλακές θα εκτιμηθεί κατά τον σχεδιασμό της έρευνας
	Δράση 102: Διεξαγωγή έρευνας στον στρατό κάθε τρία χρόνια	Έκθεση αποτελεσμάτων της έρευνας	2025, 2028	συνολικό κόστος €20 000 για ΑΑΕΚ
	Δράση 103: Διεξαγωγή έρευνας κοινωνικού κόστους κάθε τρία χρόνια	Έκθεση αποτελεσμάτων της έρευνας	2025, 2028	συνολικό κόστος €32 000 για ΑΑΕΚ
	Δράση 104: Ανάπτυξη νέων δεικτών παρακολούθησης του φαινομένου της κατάχρησης αλκοόλ, καπνίσματος και της παθολογικής ενασχόλησης με τα τυχερά παιχνίδια	Ανάπτυξη νέων δεικτών		Χωρίς επιπλέον κόστος
	Δράση 105: Πιλοτική εφαρμογή του Πρωτοκόλλου Αξιολόγησης της Θεραπείας της προβληματικής ενασχόληση με τα τυχερά παιχνίδια και ανάλογη επέκταση του.	Έκθεση αποτελεσμάτων	2025	ετήσιο κόστος €5 000 για ΑΑΕΚ
	Δράση 106: Εφαρμογή μηχανισμού καταγραφής πληροφοριών των ατόμων που εντοπίζονται και παραπέμπονται από το καζίνο στα εξειδικευμένα και εγκεκριμένα από την ΑΑΕΚ θεραπευτικά κέντρα	Έκθεση αποτελεσμάτων	Συνεχές	Χωρίς επιπλέον κόστος
	Δράση 107: Πραγματοποίηση ερευνών σχετικά με τα τυχερά παιχνίδια	Έκθεση αποτελεσμάτων	2027	περίπου €100 000 για ΑΑΕΚ
	Δράση 108: Ενίσχυση ερευνών για την επίδραση και τις συνέπειες της χρήσης καπνικών προϊόντων με ή χωρίς νικοτίνη	Έκθεση αποτελεσμάτων	2026	περίπου €15 000 για ΑΑΕΚ
	Δράση 109: Συμμόρφωση με νέους Δείκτες και νέες διαδικασίες συλλογής δεδομένων του EUDA και παρακολούθησης τους συμπεριλαμβανομένων των υφιστάμενων Δεικτών Μείωσης της Προσφοράς	Βαθμός συμμόρφωσης, Ετήσιες εκθέσεις	Συνεχές	Χωρίς επιπλέον κόστος
	Δράση 110: Εφαρμογή και παρακολούθηση νέου Δείκτη Ανθρωποκτονιών σχετιζόμενων με παράνομες ουσίες EUDA	Έκθεση αποτελεσμάτων	2025	Χωρίς επιπλέον κόστος
	Δράση 111: Αξιολόγηση του Πρωτοκόλλου Συνεργασίας Παραπομπής Νεαρών Συλληφθέντων από την Αστυνομία Κύπρου – ΥΚΑΝ σε Θεραπευτικά Κέντρα της Διεύθυνσης Υπηρεσιών Ψυχικής Υγείας του ΟΚΥπΥ και σε Μη-Κρατικά Θεραπευτικά Κέντρα	Δημιουργία Μηχανισμού αξιολόγησης, Έκθεση αποτελεσμάτων	2026	Χωρίς επιπλέον κόστος
	Δράση 112: Διεξαγωγή έρευνας για εκτίμηση των αναγκών των ατόμων που αναζητούν θεραπεία, των ατόμων που βρίσκονται στο στάδιο της επανένταξης αλλά και των ατόμων που δεν αποτείνονται για βοήθεια ή και τους οικείους τους	Έκθεση αποτελεσμάτων της έρευνας	2027	περίπου €30 000 για ΑΑΕΚ
	Δράση 113: Καταγραφή των ατόμων που επισκέπτονται τα ΤΑΕΠ λόγω χρήσης εξαρτησιογόνων ουσιών και συμπερίληψη των ΤΑΕΠ στο ευρωπαϊκό δίκτυο EuroDEN	Ετήσιες εκθέσεις , αριθμός νοσηλευτηρίων που συμμετέχουν	2025	Χωρίς επιπλέον κόστος
	Δράση 114: Διεξαγωγή έρευνας ανάμεσα σε νέους σε χώρους νυκτερινής διασκέδασης	Έκθεση αποτελεσμάτων της έρευνας	2026	περίπου €25 000 για ΑΑΕΚ
	Δράση 115: Παρακολούθηση της εφαρμογής του νάρκοτεστ	Ετήσιες εκθέσεις, Αριθμός ελέγχων	Συνεχές	Χωρίς επιπλέον κόστος (περιλαμβάνεται στη Δράση 87)

	Δράση 116: Ενίσχυση της συνεργασίας με το Κρατικό Χημείο για την ανάλυσης των υπολειμμάτων των συριγγών	Αριθμός ελέγχων, Έκθεση αποτελεσμάτων	Συνεχές	Περίπου €6 000 ετήσιο κόστος για ΑΑΕΚ
	Δράση 117: Επανάληψη της έρευνας ανάμεσα σε φοιτητές	Έκθεση αποτελεσμάτων της έρευνας	2028	€30 000 κόστος για ΑΑΕΚ
	Δράση 118: Ανάπτυξη των προϋποθέσεων για διεξαγωγή έρευνας για εκτίμηση του ποσοστού θνησιμότητας ανάμεσα σε άτομα με ιστορικό χρήσης	Ανάπτυξη μεθοδολογίας, παρακολούθηση πληθυσμού	2028	Χωρίς επιπλέον κόστος
	Δράση 119: Καταγραφή των τροχαίων ατυχημάτων που σχετίζονται με εξαρτήσεις	Ετήσιες εκθέσεις	Συνεχές	Χωρίς επιπλέον κόστος (περιλαμβάνεται στη Δράση 87)
	Δράση 120: Ποσοτικός προσδιορισμός ελεγχομένων ουσιών	Ετήσιες εκθέσεις	Συνεχές	Χωρίς επιπλέον κόστος (περιλαμβάνεται στη Δράση 87)
	Δράση 121: Καταγραφή της περιεκτικότητας σε THC/CBD σε προϊόντα που διατίθενται στην αγορά	Ετήσιες εκθέσεις	Συνεχές	Προϋπολογισμός Γενικό Χημείο του Κράτους
	Δράση 122: Διεξαγωγή διαδικτυακής έρευνας για την επικράτηση της χρήσης ουσιών	Έκθεση αποτελεσμάτων της έρευνας	2026, 2028	συνολικό κόστος €20 000 για ΑΑΕΚ
	Δράση 123: Πλήρης εφαρμογή του ηλεκτρονικού αρχείου διαχείρισης της θεραπευτικής πορείας των εξαρτημένων ατόμων	Βαθμός συμμόρφωσης	Συνεχές	Περίπου €5 000 ετήσιο κόστος για ΑΑΕΚ
	Δράση 124: Διεξαγωγή έρευνας για τη χρήση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης, του διαδικτύου και του gaming	Έκθεση αποτελεσμάτων της έρευνας	2027	Θα κοστολογηθεί κατά το σχεδιασμό της έρευνας
	Δράση 125: Ενίσχυση της χρηματοδότησης και του μηχανισμού ερευνών της ΑΑΕΚ για έρευνες σε όλο το φάσμα των εξαρτήσεων	Ύψος διαθέσιμου κονδυλίου	Συνεχές	Αναλόγως της αύξησης του Προϋπολογισμού της ΑΑΕΚ, €2 000 (Επίτροπος προστασίας των δικαιωμάτων του παιδιού)
	Δράση 126: Διεξαγωγή της έρευνας HBSC κάθε 4 χρόνια (Συμπεριφορές Υγείας Παιδιών Σχολικής Ηλικίας), η οποία συλλέγει δεδομένα από τον μαθητικό πληθυσμό σε σχέση, μεταξύ άλλων, με : α) την κατανάλωση αλκοόλ, β) το κάπνισμα και ηλεκτρονικό τσιγάρο, γ) το κάπνισμα ναργιλέ και δ) τη χρήση κάνναβης.	Έκθεση αποτελεσμάτων της έρευνας	2026	Χωρίς επιπλέον κόστος
	Δράση 127: Ενίσχυση της συνεργασίας με τα Τριτοβάθμια εκπαιδευτικά ιδρύματα στο πλαίσιο του Μνημονίου συνεργασίας με τη Σύνοδο των Πρυτάνεων των Κυπριακών Πανεπιστημίων στους τομείς της έρευνας, της εκπαίδευσης κ.α.	Αριθμός συνεργασιών	Συνεχές	Χωρίς επιπλέον κόστος
Στρατηγική Προτεραιότητα 13: Ενίσχυση της γνώσης μέσω της εκπαίδευσης επαγγελματιών και άλλων αρμόδιων υπηρεσιών.	Δράση 128: Εκπαίδευση των εργαζόμενων στον τομέα των εξαρτήσεων στο θέμα της συνέντευξης κινητοποίησης	Αριθμός εκπαιδεύσεων και συμμετεχόντων	Συνεχές	Χωρίς επιπλέον κόστος
	Δράση 129: Περαιτέρω εκπαίδευση και στήριξη των εκπαιδευτικών, των Διευθυντών και των Καθηγητών ΥΣΕΑ και των Εκπαιδευτικών Ψυχολόγων σε θέματα εξαρτήσεων	Αριθμός εκπαιδεύσεων και συμμετεχόντων	Συνεχές	Χωρίς επιπλέον κόστος
	Δράση 130: Εκπαίδευση των επαγγελματιών εντός του Συστήματος Ποινικής Δικαιοσύνης, π.χ. Αστυνομικών, Δικαστών κ.α.	Αριθμός εκπαιδεύσεων και συμμετεχόντων	Συνεχές	€4 000(Επίτροπος προστασίας των δικαιωμάτων του παιδιού)
	Δράση 131: Εκπαίδευση των Γενικών και Ειδικών Ιατρών ορισμένων ειδικοτήτων σε θέματα εξαρτήσεων (νόμιμων ουσιών), σε θέματα έγκαιρης παρέμβασης διάγνωσης και κινητοποίησης	Αριθμός εκπαιδεύσεων και συμμετεχόντων	Συνεχές	Χωρίς επιπλέον κόστος
	Δράση 132: Εκπαίδευση όλων των εμπλεκομένων και ενδιαφερόμενων σχετικά με τις επιπτώσεις από τη βαριά επεισοδιακή κατανάλωση αλκοόλ ανάμεσα στους νέους και ενήλικες	Αριθμός εκπαιδεύσεων και συμμετεχόντων	Συνεχές	Χωρίς επιπλέον κόστος
	Δράση 133: Εκπαίδευση επαγγελματιών σε θέματα που αφορούν στην ταυτότητα φύλου, στο σεξουαλικό προσανατολισμό και στο chemsex	Αριθμός εκπαιδεύσεων και συμμετεχόντων	Συνεχές	Χωρίς επιπλέον κόστος
	Δράση 134: Εκπαίδευση των παρατηρητών της γειτονιάς για θέματα εξαρτήσεων	Αριθμός εκπαιδεύσεων και συμμετεχόντων	Συνεχές	Χωρίς επιπλέον κόστος
	Δράση 135: Εκπαίδευση όλων των εμπλεκόμενων στην υπεύθυνη πώληση, στη διάθεση αλκοόλ και στις καλές πρακτικές μείωσης της βλάβης	Αριθμός εκπαιδεύσεων και συμμετεχόντων	Συνεχές	Χωρίς επιπλέον κόστος
	Δράση 136: Παροχή εκπαίδευσης σε προσωπικό των θεραπευτικών δομών και εξυπηρετούμενους σε θέματα καρδιοαναπνευστικής αναζωογόνησης	Αριθμός εκπαιδεύσεων και συμμετεχόντων	Συνεχές	Χωρίς επιπλέον κόστος
	Δράση 137: Εκπαίδευση επαγγελματιών σχετικά με την πρόληψη, διάγνωση και αντιμετώπιση του Συνδρόμου εμβρυικού αλκοολισμού και του φάσματος διαταραχής εμβρυικού αλκοολισμού, συμπεριλαμβανομένης και της παροχής σύντομων παρεμβάσεων	Αριθμός εκπαιδεύσεων και συμμετεχόντων	Συνεχές	Χωρίς επιπλέον κόστος
	Δράση 138:Εκπαίδευση εμπλεκομένων και επαγγελματιών σε θέματα καπνού, αλκοόλ, παράνομων ουσιών και παθολογικής ενασχόλησης με τα τυχερά παιχνίδια	Αριθμός εκπαιδεύσεων και συμμετεχόντων	Συνεχές	Χωρίς επιπλέον κόστος
	Δράση 139: Εκπαίδευση επαγγελματιών στο ηλεκτρονικό αρχείο για καλύτερη καταγραφή των ατόμων που αιτούνται θεραπείας	Αριθμός εκπαιδεύσεων και συμμετεχόντων	Συνεχές	Χωρίς επιπλέον κόστος
	Δράση 140: Εκπαίδευση επαγγελματιών στο Ευρωπαϊκό Εγχειρίδιο για την Πρόληψη (EUPC)	Αριθμός εκπαιδεύσεων και συμμετεχόντων	Συνεχές	Χωρίς επιπλέον κόστος

Στρατηγική Προτεραιότητα 14: Βελτίωση της ποιότητας των υπηρεσιών μέσω της αξιολόγησης προγραμμάτων και παρεμβάσεων	Δράση 141: Δημιουργία και εφαρμογή μηχανισμών και εργαλείων για αξιολόγηση των αναγκών των ατόμων που συμμετέχουν σε προγράμματα αδειοδοτημένα από την ΑΑΕΚ	Δημιουργία μηχανισμού, έκθεση αποτελεσμάτων	2027	Θα καθοριστεί με τον σχεδιασμό των εργαλείων
	Δράση 142: Εκπαίδευση επαγγελματιών στο σχεδιασμό αξιολόγησης της διαδικασίας και αποτελεσματικότητας των προγραμμάτων πρόληψης	Αριθμός εκπαιδεύσεων και συμμετεχόντων	2026	Χωρίς επιπλέον κόστος
	Δράση 143: Εκπαίδευση επαγγελματιών στο σχεδιασμό αξιολόγησης της διαδικασίας και αποτελεσματικότητας των προγραμμάτων θεραπείας	Αριθμός εκπαιδεύσεων και συμμετεχόντων	2028	Χωρίς επιπλέον κόστος
	Δράση 144: Καθορισμός μηχανισμού και εργαλείων μεταθεραπευτικής φροντίδας των ατόμων που συμμετείχαν σε προγράμματα θεραπείας	Δημιουργία μηχανισμού, έκθεση αποτελεσμάτων	2026	Χωρίς επιπλέον κόστος
	Δράση 145: Ανάπτυξη και εφαρμογή κλινικών κατευθυντήριων οδηγιών για τη διακοπή του καπνίσματος	Έκδοση κατευθυντήριων	2025	Χωρίς επιπλέον κόστος
	Δράση 146: Ανάπτυξη ολοκληρωμένου σχεδιασμού αντιμετώπισης εκτάκτων καταστάσεων στο οποίο να εμπλέκονται όλοι οι αρμόδιοι φορείς	Έκδοση σχεδιασμού	2027	Θα καθοριστεί με τον σχεδιασμό
	Δράση 147: Εξωτερική αξιολόγηση του θεραπευτικού δικτύου	Έκθεση Αξιολόγησης	2027	περίπου €80 000 κόστος ΑΑΕΚ
	Δράση 148: Διενέργεια εξωτερικής αξιολόγησης της Εθνικής Στρατηγικής το 2028	Έκθεση Αξιολόγησης	2028	περίπου €70 000 κόστος ΑΑΕΚ
	Δράση 149: Προώθηση πιστοποίησης του προσωπικού στον τομέα των εξαρτήσεων με καθιέρωση ελάχιστων ακαδημαϊκών προσόντων ή κριτηρίων	Καθορισμός πλαισίου	2028	Χωρίς επιπλέον κόστος
	Δράση 150: Εξωτερική αξιολόγηση προληπτικού δικτύου	Έκθεση Αξιολόγησης	2027	περίπου €80 000 κόστος ΑΑΕΚ
Πυλώνας: ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΣΧΕΣΕΙΣ		**Παραδοτέα**	**Χρονοδιάγραμμα**	**Κόστος**
Στρατηγική Προτεραιότητα 15: Ενίσχυση της διεθνούς συνεργασίας για αντιμετώπιση του φαινομένου	Δράση 151: Συμμετοχή σε Ομάδες Εργασίας, Επιτροπές της ΕΕ, Επιστημονικά Δίκτυα (ENFSI, CLEN κλπ), COPOLAD και το EUDA	Αριθμός συμμετοχών, Ανταλλαγή γνώσεων και εμπειριών	Συνεχές	€1200/έτος (Γενικό Χημείο του Κράτους) και €4500 / έτος (Υγειονομικές υπηρεσίες).
	Δράση 152: Συμμετοχή σε επιχειρησιακά προγράμματα της Europol και άλλων ευρωπαϊκών θεσμών	Αριθμός συμμετοχών, Ανταλλαγή γνώσεων και εμπειριών	Συνεχές	
	Δράση 153: Ενίσχυση του ρόλου του Εθνικού Συντονιστή για τα Ναρκωτικά με διμερείς επαφές σε ευρωπαϊκό επίπεδο και με τρίτες χώρες	Αριθμός συναντήσεων	Συνεχές	
	Δράση 154: Συμμετοχή της ΑΑΕΚ ως μέλος στο Ευρωπαϊκό Δίκτυο για την πρόληψη του καπνού ENSP (European Network for Smoking and Tobacco Prevention)	Αριθμός συμμετοχών, Ανταλλαγή γνώσεων και εμπειριών	Συνεχές	
	Δράση 155: Συμμετοχή στις συναντήσεις της Ομάδας Πομπιντού (Pompidou Group) και στο Μεσογειακό Δίκτυο (MedNet) της Ομάδας.	Αριθμός συμμετοχών, Ανταλλαγή γνώσεων και εμπειριών	Συνεχές	
	Δράση 156: Συμμετοχή σε συναντήσεις στα πλαίσια της Επιτροπής CND, του WHO, του WCO του UNODC, και του INCB.	Αριθμός συμμετοχών, Ανταλλαγή γνώσεων και εμπειριών	Συνεχές	
	Δράση 157: Διασφάλιση και παρακολούθηση της εφαρμογής της Σύμβασης-Πλαίσιο για τον Έλεγχο του Καπνού (FCTC)	Παρακολούθηση εφαρμογής	Συνεχές	€13 000 κόστος για Τμήμα Τελωνείων, Κόστος ταξιδιού ανάλογα με τη χώρα διεξαγωγής και τον αριθμό των λειτουργών που θα συμμετέχουν (Υγειονομικές Υπηρεσίες).
	Δράση 158: Ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών και εμπειρογνωμοσύνης με άλλα κράτη μέλη	Καταγραφή ανταλλαγών	Συνεχές	
	Δράση 159: Αξιοποίηση χρηματοδοτικών προγραμμάτων σε ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο	Αριθμός προγραμμάτων στα οποία συμμετέχει η ΑΑΕΚ	Συνεχές	
	Δράση 160: Ανάπτυξη διμερών σχέσεων με τρίτες χώρες	Αριθμός συνεργειών	Συνεχές	
	Δράση 161: Συμμετοχή της ΑΑΕΚ ως εταίρος στο Ευρωπαϊκό πρόγραμμα “Health promotion and disease prevention including smoke- and aerosol- free environments”	Παρακολούθηση εφαρμογής, Συμμετοχή στις Δράσεις	2025	Χωρίς επιπλέον κόστος
	Δράση 162: Συμμετοχή της ΑΑΕΚ ως εταίρος στο Ευρωπαϊκό πρόγραμμα “Promoting mental health of children and youth by addressing the risks of online gambling and gaming”	Παρακολούθηση εφαρμογής, Συμμετοχή στις Δράσεις	2025	Χωρίς επιπλέον κόστος
	Δράση 163: Ανάληψη Προεδρίας Οριζόντιας Ομάδας Εργασίας για τα Ναρκωτικά του Συμβουλίου της ΕΕ κατά το πρώτο εξάμηνο του 2026	Κατάλληλη προετοιμασία και ανταπόκριση	2026	περίπου €50 000 κόστος για ΑΑΕΚ